Екатерина Тошева

ДОБРОВОЛЧЕСКИ ПРОФИЛИ И МОТИВАЦИОННИ НАГЛАСИ. СТАТИСТИЧЕСКИ ПОГЛЕД ВЪРХУ ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО В УНСС

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО УНСС

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

ДОБРОВОЛЧЕСКИ ПРОФИЛИ И МОТИВАЦИОННИ НАГЛАСИ. СТАТИСТИЧЕСКИ ПОГЛЕД ВЪРХУ ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО В УНСС

доц. д-р Екатерина Тошева

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО УНСС
София, 2025

Монографията съдържа резултати от изследване, финансирано със средства по проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“ от фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/3 от 12.12.2022 г.

Всички права са запазени! Не се разрешават копиране, възпроизвеждане и разпространение на книги или на части от тях по какъвто и да е начин без писменото разрешение на Академично издателство УНСС.
Авторът носи пълна отговорност за оригиналността на произведението, както и за грешки, допуснати по негова вина.

© 2025 Екатерина Александрова Тошева
© 2025 Даниела Данчева, дизайн на корицата
© 2025 Академично издателство УНСС
ISBN 978-619-232-926-6

Съдържание

Няколко уводни думи 5

Въведение 7

Първа глава

ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО
В АКАДЕМИЧНА СРЕДА – КРАТЪК ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР 11

Втора глава

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО 19

1. Методология на изследването 19
2. Събиране на сведения и основни характеристики на респондентите в извадките 29

Трета глава

ДОБРОВОЛЧЕСКАТА АНГАЖИРАНОСТ НА АКАДЕМИЧНАТА
ОБЩНОСТ – НАСТОЯЩ И ПРЕДХОДЕН ОПИТ 33

1. Възприятия за доброволчеството 33
2. Студентската общност в УНСС и доброволчеството – опит и участие 36
3. Академичният и административният състав на УНСС и доброволчеството – опит и участие 43
4. Нагласи към доброволческия труд сред академичната общност на УНСС 51
5. Основни изводи 53

Четвърта глава

ПРОФИЛИ НА ДОБРОВОЛЦИ – ОПРЕДЕЛЯНЕ
НА ДОБРОВОЛЧЕСКИ СЕГМЕНТИ 55

1. Методология за групиране на респондентите в различни категории според степента на заявената доброволческа ангажираност 55
2. Социално-демографски характеристики на доброволческите сегменти 59
3. Личностни характеристики на доброволческите сегменти 62
4. Основни изводи 77

Пета глава

МОТИВАЦИЯ ЗА УЧАСТИЕ В ДОБРОВОЛЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ 79

1. Изследване на мотивите за участие в доброволчески дейности сред респондентите в УНСС 79
2. Лични мотиви за участие в доброволческа дейност 80
3. Алтруистични мотиви за участие в доброволческа дейност 86
4. Мотиви, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето 91
5. Мотиви, свързани със социалния живот 98
6. Мотиви, породени от чувство за гражданска принадлежност, желание за принос към обществото и социалната справедливост 103
7. Основни изводи 106

Шеста глава

РАЗВИТИЕ НА УНСС КАТО ЦЕНТЪР ЗА ДОБРОВОЛЧЕСКИ ИНИЦИАТИВИ – ПОТЕНЦИАЛ И ПЕРСПЕКТИВИ 109

1. Информираност на респондентите с доброволческите практики в университетите по света и в УНСС 110
2. Потенциал за включване в доброволчески инициативи в УНСС 113
3. Основни изводи 128

Заключение 130

Използвана литература 134

Приложение 1 142

1. Анкетна карта за студенти 142
2. Анкетна карта за преподаватели 163
3. Анкетна карта за служители 184

Приложение 2 204

Приложение 3 206

Приложение 4 207

Приложение 5 208

Приложение 6 209

Приложение 7 214

Няколко уводни думи

През XXI век университетите са изправени пред редица предизвикателства – глобализацията, дигитализацията и навлизането на изкуствения интелект, ерозията на доверието в науката, новите изисквания на пазара на труда, особеностите на навлизащите в аудиториите представители на поколенията Z и Алфа – всичко това налага висшите училища непрекъснато да адаптират различни аспекти на своето поведение. Наред със задължението да предлагат висококачествен обучителен процес и да генерират върхови научни постижения от 90-те години на миналия век все по-активно се говори за т.нар. „трета мисия“ на университета. Идеята, че институциите на висшето образование могат да играят ролята на ядра за усъвършенстване на своите екосистеми, включва в себе си очакването те да са активна страна при идентифицирането и справянето с различни обществени проблеми, да насърчават гражданската активност на своите студенти и на академичния състав, да възпитават в умения за отстояване на гражданска позиция и за постигане на устойчива позитивна промяна. Тази своеобразна социална отговорност в университетски контекст вече не е просто екзотично допълнение, а е конкурентно предимство, отличителен белег и доказателство за легитимност и релевантност на висшето училище.

Темата за третата мисия постепенно навлиза в научния дебат – отначало по отношение на изследване на добри практики, прецизиране на терминология и моделиране на подходи. В „семейството“ на свързаните с обществената роля на университетите теми се включват идеите за четворна/петорна спирала на взаимоотношенията с различни заинтересовани страни, за изграждането на сложни екосистеми, за предприемаческо и иновативно поведение на институциите на висшето образование и др. Повтаряща се констатация за добър инструмент за реализация на третата мисия е, че възвръщането на доброволчеството във всякакви аспекти от живота на университетите носи многомерни ползи за всички участващи в процеса.

Доброволчеството все още е в етап на преутвърждаване на мястото си в българското общество. То е практика на хора, посветили се на кауза; на отделни бизнеси; става видимо в средното образование, но остава пренебрегвана тема от законодателя и държавните институции и рядко попада в обсега на научните изследвания. Положителна тенденция е все по-решителната намеса на отделни граждани, малки общности и граждански организации за решаването на кризисни ситуации (при бедствия, пандемии, бежански вълни) в България. Това допълнително повишава потребността мотивацията, аспекти на конкретното преживяване, последствията от доброволческия акт за участващите в него и за обществото като цяло да бъдат изследвани от възможно най-разнообразни ъгли. Натрупването

на разбиране в различни социални науки ще подпомогне процесите по възвръщане на естественото място на доброволчеството в съвременното общество.

Водени от убеждението, че младежката активност и доброволчеството са неизменна част от живота на всяка академична общност, екип от Университета за национално и световно стопанство (УНСС) работи от края на 2022 г. по проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“ (финансиран от фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/3). Сред поставените в проекта задачи са проучване на натрупаното до момента теоретично разбиране, изследване на присъствието на доброволчески практики в български и чуждестранни висши училища, както и разбиране за пречките и възможностите пред микрообщности в университетите (студенти, преподаватели и служители) да се включват и да инициират доброволчески дейности.

Монографията, която държите в ръцете си, е първото по рода си издание за България. В нея са представени резултатите от анкетно проучване, осъществено в УНСС през първата половина на 2024 г. Подготовката на анкетната карта и организацията на събирането на първичните данни са реализирани от доц. д-р Деница Горчилова, доц. д-р Екатерина Тошева, доц. д-р Александрина Мурджева, гл. ас. д-р Виолета Тончева-Златкова и докторант Милена Цаковска. От настоящото издание ще добиете както обща представа за доброволчеството в университетска среда, така и да извлечете напълно конкретни знания за това как изглежда картината във висшето училище в България. Анализът обхваща разбирането за доброволчество, наличието или липсата на предходен опит, очакванията и пречките, с които се сблъскват анкетираните. Представено е пионерско профилиране на четири типа съвкупности – „нежелаещи“, „потенциални“, „доброволци“ и „активни доброволци“. То е разгърнато през техните социално-демографски и личностни характеристики и може да бъде използвано както за по-ясно разбиране на доброволчеството в университетска среда, така и чисто оперативно – за изготвяне на различни подходи за контакт с тези четири профила с крайна цел – популяризиране и активизиране на доброволчеството. Допълнителна полезна линия на съпоставка е сравнението между студенти и хора с по-дълъг житейски опит (преподаватели и служители на университета).

Нямаме съмнение, че представените в монографията данни ще подпомогнат не само развитието на общността на УНСС, но могат да бъдат полезни и за други български висши училища, за университети в държави със сходни исторически корени и национална култура, както и за всички, вярващи в силата на добрите човешки намерения, приведени в действие чрез доброволчеството.

Приятно четене!

Доц. д-р Деница Горчилова

ръководител на проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“

Въведение

През 2015 г. по време на Срещата на върха по устойчивото развитие в рамките на ООН е приет Дневният ред за развитие след 2015 г. „Да преобразим нашия свят: Програма за устойчиво развитие до 2030 г.“. Програмата се състои от пет части и в нея са изброени и формулирани 17 Цели за устойчивото развитие. Десетата цел е посветена специално на намаляване на неравенството между и в рамките на държавите, като е поставен акцент върху насърчаване на социалното, икономическото и политическото приобщаване на всички хора. Останалите цели също до голяма степен са ориентирани към защита на уязвимите групи чрез насърчаване на човешките права, равенството и социалната справедливост (Национален статистически институт, 2025). Социалното включване и подкрепата на уязвимите общности са сред важните предизвикателства в страните – членки на Европейския съюз (ЕС), както към настоящия момент, така и в бъдещото развитие. В законодателството на ЕС, както и в Европейския стълб за човешките права, са залегнали принципите на защита на уязвими хора и гарантиране на техните нужди.

Социалната икономика е важен инструмент за намаляване на неравенствата и за подкрепа на уязвимите групи. Според Националната концепция за социална икономика (2014) „социалната икономика е едновременно част от реалната икономика и част от гражданското общество, в която физически и/или юридически лица, сдружения на доброволци или други организирани субекти осъществяват стопанска дейност в обществена полза, като почти или изобщо не разпределят печалба, а я реинвестират за постигане на социални цели“. В концепцията се акцентира върху факта, че чрез нея се изгражда устойчив бизнес модел независимо от сферата и мащаба на дейността и са определящи споделени ценности като „върховенството на демокрацията, участието на структурите на гражданското общество, личността и социалните цели; защита и прилагане на принципите на солидарност и отговорност, съчетаване на интересите на членуващите ползватели и общия интерес; демократичен контрол от страна на членовете; доброволното и открито членство, автономия на управлението и независимост по отношение на публичните органи; влагане на излишъка от приходите в услуга на членовете в съчетание с общия интерес за постигане на целите за устойчиво развитие“. Основната характеристика на дейностите на организациите от социалната икономика е „приносът към общия интерес, социалното сближаване и благосъстоянието на обществата“ (Тончева-Златкова, 2023). В социалната икономика чрез упражняване на социална отговорност се включват не само „корпорации и предприятия, но също така се използва по-често в държавни и неправителствени органи и организации, училища, професионални организации, организации на работодатели, синдикати, администрации и др.“ (Pandurska, 2020).

Университетите също имат значим принос към социалната икономика. Обществената полза от дейността на академичните институции не е само в резултат от образователната и научноизследователската им дейност. В последните години социалната ангажираност и отговорност на университетите се реализира чрез т.нар. „трета мисия“. Тя се изразява в трансфер на знания и технологии към бизнеса и обществото и така университетите се превръщат в двигатели на социалното, икономическото и културното развитие на регионите и държавите (Compagnucci & Spigarelli, 2020). Във фокуса на вниманието са не само образователните и научните постижения, но и стойността, която университетите създават за различни заинтересовани групи – студенти, бизнес, държавни и местни институции, гражданския сектор. Според Carrión et al. (2012) третата мисия на университетите обхваща три основни измерения – продължаващо обучение, трансфер на технологии и иновации и социална ангажираност. Социалната ангажираност на университетите се свързва най-общо с връзките и интеграцията им с различни локални, регионални, национални и международни общности и мрежи за развитие. Социалната отговорност предполага активно участие на академичната общност в обществените процеси на различни равнища. Като резултат се очаква академичните институции да генерират обществена полза и „това въвежда в речниците им термини като приобщаване (outreach), ангажиране с общността (community engagement), въздействие/ефект (impact)“ (Горчилова & Тончева-Златкова, 2023).

Един от пътищата за реализиране на социалната отговорност от университетите е институционализирането на подкрепата за различни доброволчески каузи. Ангажирането на цялата академична общност – студенти, преподаватели и административен персонал, в доброволчески инициативи е широко разпространена форма на социална ангажираност, израз на социалната отговорност на университетите и форма на укрепване на връзките им с бизнеса, управлението и неправителствения сектор (Koekkoek, Van Ham & Kleinhans, 2021, Gorchilova, 2021).

Доброволчеството в академичните институции носи безспорни ползи за уязвими групи, за цялото общество, за самите доброволци и за университетите. Уязвимите групи получават помощ и подкрепа от мотивирани и високообразовани хора, които в повечето случаи са с високо ниво на компетентност и с ясна представа за ползата от тяхната работа. Чрез доброволчеството се насочва вниманието и често се намират решения за наболели обществени проблеми – социални неравенства, екологични проблеми, защита на животни, подкрепа на мигранти и др. Доброволческите инициативи подпомагат и организирането на различни научни, образователни, спортни и културни форуми с обществено значение. С доброволен труд представители на академичната общност консултират органите на местната и централната власт по различни въпроси. Много важна е помощта на доброволците и при кризисни ситуации. В по-широк аспект доброволчеството създава добавена стойност за обществото чрез изграждане на социален капитал, създаване и поддържане на социални връзки между различни групи (между поколенията, между различни социални и етнически групи, междукултурни връзки), развива

гражданската отговорност, формира култура на солидарност, толерантност, съпричастност и хуманност и активно гражданско участие.

За участниците в доброволчески дейности се създават предпоставки за развитие на различни умения, като комуникативност, отговорност, екипна работа, справяне със стресови ситуации, лидерски умения и практическа приложимост на компетенции. Доброволците повишават личностната си самооценка, добиват самоувереност при справяне в различни ситуации, развиват емпатия, имат възможност да създават нови приятелства и контакти, както и да погледнат света от различна перспектива. Специално за студентите доброволчеството се разглежда като предпоставка за по-благоприятни възможности за кариерни и академични перспективи и по-добри перспективи при навлизането на пазара на труда. Чрез него се насърчава неформалното обучение. За университетите като институции доброволчеството е път за подобряване на имиджа им, за утвърждаване на лидерските им позиции и за изграждане на устойчиви връзки между академичната институция и общността. То дава възможност да се изграждат и поддържат връзки с преподаватели, студенти и административен персонал. Чрез доброволчеството се подобряват мотивацията и ангажираността на студентите и на академичния и неакадемичния персонал. Също така доброволчеството е начин да се подпомагат и различни дейности в университета – библиотечни, организиране на форуми, кандидатстудентски кампании, дни на отворени врати и др. Чрез подкрепа за екологични каузи университетите допринасят и за устойчивото развитие (Barton et al., 2019; Haski-Leventhal et al., 2020; Matthews et al., 2009).

Множество са примерите за подкрепа и иницииране на различни доброволчески инициативи в университетите в България и много висши училища имат традиции в подкрепа на доброволчеството. В университетите са създадени центрове и проекти за включване на студенти и преподаватели в про боно доброволчество, инцидентно или регулярно се инициират или подкрепят различни доброволчески дейности, организират се панаири на доброволчеството с участие на различни неправителствени организации. В същото време в научната литература у нас все още липсват изследвания, основани на съвкупностния подход, които да осветлят нагласите на академичната общност в българските университети към включването в доброволчески дейности, доброволческия опит и мотивите за включване от страна на студентите, преподавателите и административния персонал. Основната изследователска теза е, че академичната общност в УНСС има известен доброволчески опит в подкрепа на различни каузи и с различна честота на участие в тези инициативи. Към настоящия момент участието в доброволчески дейности в голяма степен не е в подкрепа на каузи, които са организирани от Университета, поради факта, че е налице по-скоро единична и фрагментарна институционална организация на доброволчески дейности. Необходимо е да се изследват нагласите на студентите, преподавателите и служителите към институционализиране на доброволчеството в Университета с оглед реализиране на „третата мисия“ чрез университетската социална отговорност и университетската култура

на лидерство. Във връзка с това екип от учени от УНСС работи върху научноизследователския проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ на България. В рамките на проекта е реализирано изследване на цялостното отношение и нагласи към доброволчеството сред три съвкупности – на студенти, на преподаватели и на административен персонал.

Целта на настоящата разработка е да се проведе ситуационен анализ на доброволческия опит, мотивите за участие в доброволчески дейности и отношението към потенциала на УНСС за институционализиране на доброволчески център от страна на академичната общност, както и да се изследват факторни влияния, формиращи наличието и интензитета на доброволческия опит, мотивите и нагласите към подкрепата на доброволческите каузи общо и в академична среда. Конкретните изследователски задачи са:

Първо, да се анализират равнището и видът на доброволческата ангажираност на студентите, преподавателите и служителите от УНСС към момента на изследването, както и предходния им доброволчески опит.

Второ, да се формират доброволчески профили (сегменти) според степента на заявената доброволческа ангажираност и наличието и честотата на участие в доброволчески дейности.

Трето, да се осветлят мотивите, които потенциално биха подтикнали в една или друга степен представителите на академичната общност да вземат участие в доброволчески дейности.

Четвърто, да се оцени потенциалът на академичната общност за включване в доброволчески инициативи в УНСС.

Обектът на изследването е двустранен – от една страна, това е явлението академично доброволчество, а от друга – съвкупностите, сред които то се проявява: студентите, преподавателите и административния персонал в УНСС. Предмет на изследването са състоянието и факторната обусловеност на техния доброволчески опит, нагласите и мотивацията за участие в доброволчески дейности, както и нагласите им към възможността Университетът да инициира и реализира такива дейности и ефектите от тях.

Изследването има някои ограничения, които е важно да се имат предвид при интерпретацията на резултатите. На първо място, използваният метод на анкетното проучване, проведено през 2024 г., предоставя информация основно за субективните нагласи и оценки на респондентите, без възможност за по-задълбочено качествено изследване на мотивационните механизми. На второ място, фокусът върху академичната общност на УНСС ограничава възможността за по-широки обобщения относно доброволчеството в университетската среда в България.

Първа глава

ЕМПИРИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО В АКАДЕМИЧНА СРЕДА – КРАТЪК ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР

В научната литература са представени множество изследвания, съдържащи резултати от емпирични изучавания на доброволчеството в академична среда. Една част от тях са в рамките на конкретно висше училище, друга част са национални, а трети съдържат сравнителни анализи между резултати от различни държави. В някои от тях фокусът е и върху сравнение между студентите от различни специалности и области на знанието. В много голяма част от тези проучвания обект на изследване са студентите и почти няма такива върху персонала в университетите – академичен и административен.

Основните проблеми, към които са насочени изследванията, са свързани с участието на академичната общност в доброволчески каузи, описанието на профили на доброволци, мотивите за участие в доброволчески дейности и ползите от включването в доброволческа дейност в академична среда. Ползите са изследвани както за студентите, така и за институцията и за цялото общество. Най-често ползите за студентите се разглеждат по отношение на подобряването на академичните резултати, личностното развитие (по-добра мотивация, комуникационни и лидерски умения, възможност за работа в екип, повишаване на увереността и др.), конкурентното предимство при наемане на работа и кариерно развитие, развитието на социални връзки, подобрено здраве и благосъстояние и др. Специално внимание в последните години се отделя на възможностите за дигитално и виртуално участие в доброволческите дейности, приобщаването на уязвими групи, преодоляването на постпандемичния стрес след COVID-19 и не на последно по важност място – интегрирането на доброволчеството в обучителния процес. Тук ще представим накратко някои резултати от изследвания, основани на съвкупностния подход.

В своето изследване Holdsworth (2010) анализира данните от Института за изследване на заетостта към Университета Уоруик (Warwick Institute for Employment Research), получени от извадка от 33 303 студенти през академичната 2006 – 2007 година за Великобритания. Авторът моделира профили на доброволци въз основа на множество социално-демографски и други характеристики, като: пол, възраст, социално-демографски и образователен статус на родителите, специалност, етническа група, вид на университета и др. Изследване на Wu, Li, and Wang (2015) показва различия по пол, курс, специалност, социален и икономически статус на родителите сред доброволци и недоброволци. То е проведено въз основа на данни от над 5000 студенти. По-ново изследване на 4545 китайски студенти посочва

различията в профила на студентите, които участват в доброволчески дейности в рамките на университета и извън него (Lv, Ying & Chen, 2024). В статия на Cincalová and Cerná (2021) се анализира влиянието на различната специалност на студентите в Чехия върху честотата на участие в доброволчески дейности на базата на данни от 282 студенти в икономически и неикономически специалности. Изследване от Университета Гранада сред 208 студенти през 2019 – 2020 г. разкрива, че въпреки положителното им отношение към доброволчеството невинаги това води до активно участие в подобни инициативи, както и различия по пол и специалност по отношение на участието (Cívico-Ariza, Colomo-Magaña, González-García & Sánchez-Rivas, 2020). Едно от малкото изследвания на доброволчеството в академична среда у нас чрез данни от емпирично изследване е на Lazarova (2019). На базата на анкетно проучване сред 248 студенти от Тракийския университет е оценено участието им в различни доброволчески каузи, както и с какъв вид организации участват. Гагова и др. (2021) изследват 102 студенти от специалност „Рентгенов лаборант“ за техните нагласи за участие в доброволчески програми и за мотивацията им. Мотивацията за участие на студенти от специалност „Рехабилитатор“ е анализирана от Иванова & Николова (2018) на базата на извадка от 61 студенти.

В свое изследване на база данни от 4081 респонденти Smith et al. (2010) представят сравнителен анализ на доброволческото участие на студенти от САЩ, Канада, Великобритания, Австралия и Нова Зеландия. Международно сравнение с участието на 6170 студенти от 12 държави на доброволческото участие е представено и в изследването на Haski-Leventhal et al. (2008), където акцентът е поставен върху сравнението между студенти, обучавани в различни специалности. Резултати от друго изследване на базата на наблюдение на 2199 студенти през 2018 – 2019 г. от Унгария, Словакия, Румъния, Сърбия и Украйна показва, че специалностите, в които учат студентите, оказват влияние на участието в доброволчески дейности (Fényes, Markos & Mohácsi, 2021).

Изследвания в различни страни и сред студенти от различни специалности установяват наличие на положителна корелация между участието в доброволчески дейности и академичната успеваемост. Astin and Sax (1998) изследват 3450 студенти от 42 университета и установяват, че участието в доброволчески инициативи води до по-добри академични постижения наред с развитие на различни умения и засилена гражданска отговорност. В изследването на Pusztai, Fenyes и Markos (2021) е анализирано положителното влияние на доброволчеството върху устойчиви академични резултати (данните са като в изследването Fényes, Markos & Mohácsi, 2021). Сред 5974 студенти от Държавния университет на Флорида (Florida State University) през 2006 – 2007 г. също е установена положителна зависимост между доброволчеството и академичните резултати (Parnell, 2010). Благоприятно влияние върху резултатите на студенти са изведени и от Eley (2003). За студенти по медицина от САЩ, завършили през 2001 и 2002 г., е установено, че студентите с най-висока седмична ангажираност в доброволчески дейности

(≥ 18.5 часа) показват значително по-високи резултати на американския лицензионен изпит по медицина (Blue, Geesey, Sheridan & Basco, 2006.). Позитивното влияние на доброволчеството сред студентите по медицина върху академичната им успеваемост е изложено и от Alsuwaidi et al. (2022), като данните са за Саудитска Арабия.

Множество изследвания се фокусират върху ползите за личностното развитие и благосъстояние на студентите. Kumari и Krishnan (2024) в изследване сред 608 студенти от Индия разкриват, че лицата, които участват в подкрепа на различни каузи, са склонни да изпитват по-високи нива на общо благополучие. В изследване на 200 студенти от Литва е установено, че доброволчеството носи на младите хора емоционални и социални ползи и допринася за личностното развитие чрез усвояване на комуникативни, екипни и социални умения. Доброволчеството има положителен ефект и върху физическото и психичното здраве, като в обобщение подобрява качеството на живот на студентите (Navickas, Simkus & Strunz, 2016). На базата на сравнителен анализ между 104 студенти от Италия и 122 от Украйна, проведено през 2016 – 2017 г., е установено, че има по-силна положителна връзка между доброволчеството и социалното благополучие особено при италианските студенти, както и частично потвърждение на връзката с емоционалното и психологическото благополучие (Balashov et al., 2018).

Особено голяма е ролята на доброволчеството за личностното развитие и за развитието на меките умения на студентите. Въз основа на данни от 155 студенти във Франция Khasanzyanova (2017) обобщава, че доброволчеството води до придобиване на разнообразни практически и меки умения особено в областта на преподаването, комуникацията и работата в екип. Развиваните меки умения могат да бъдат агрегирани в четири типа: лични (ефективност, умение за изслушване, адаптивност и др.), комуникационни, междуличностни (чувство за отговорност, работа в екип, организационни умения и др.) и умения, обозначени като „различни“, които често водят до форми на изразяване на ценности (солидарност, страст, разбиране и т.н.). Chawłowska et al. (2021) изследват 158 студенти по медицина, които са доброволци по време на пандемията от COVID-19 и показват, че много голяма част забелязват развитие на своите меки умения (социални – 86.08%; организационни – 78.48%; управление на стреса – 68.99%) в сравнение с 40.51%, които потвърждават развитие на професионалните им умения в областта на медицината. В свое изследване сред 335 студенти от Египет Ali (2013) показва, че студентите смятат, че чрез доброволчество развиват меки умения като лидерски и комуникационни, способност за вземане на решения, работа в екип, управление на времето. В същото изследване се посочва, че работодателите оценяват много високо именно тези умения при наемане на работа.

В изследването Barker et al. (2022) са обобщени резултатите от 12 изследвания на студенти в програми, свързани със здравни грижи. Основният извод е, че доброволческата дейност на студентите от бакалавърска степен в повечето случаи развива емпатията и дава възможност на бъдещите специалисти по здравни

грижи да упражняват важни професионални умения, като комуникация, работа в екип и изясняване на професионалната идентичност. Освен това е установено, че студентите доброволци преживяват личностно израстване. Оценените ползи от страна на студенти доброволци в сферата на опазването на околната среда обхващат емоционални аспекти, усещане за компетентност, практическа ангажираност, връзка с околната среда и обществото, осъзнатост и усещане за смислен живот (Abd Rahman & Rahman, 2021). Montagud Mayor & Martin Estalayo (2024) при изследване на 1034 студенти от Университета Валенсия и Университета Компустела (Мадрид) в програми за социални работници извеждат извода, че студентите поставят личните ползи – особено емоционалните, над академичните и професионалните. Меките умения са оценени изключително положително като придобити по време на доброволческата дейност.

Във фокуса на изследване сред 1000 студенти от Хърватия през 2013 г. е разликата в оценките на ползите от доброволчеството между мъжете и жените (Ribaric Dadic & Nađ, 2014). Резултатите показват, че жените свързват ползите от собствената си доброволческа дейност в по-голяма степен в сферата на по-широката общност и са склонни да действат повече от алтруистични подбуди, които не са непременно свързани с подобряване на собственото им ниво на конкурентоспособност, докато мъжете го свързват повече с развиване на умения и кариерни предимства.

В изследване на Edwards et al. (2001) сред студенти – доброволци от САЩ, се оценява приносът им към местната общност и се обобщава: въпреки че студентите доброволци обикновено изпълняват подпомагащи функции, те оказват съществен принос както за сътрудничещите организации, така и за общностите, на които тези организации служат. Sax et al. (1999) посочват, че дългосрочните ползи от доброволчески дейности по време на следването са свързани с помощ на уязвими групи, участие в програми за обществена ангажираност, участие в инициативи за почистване на околната среда, етническа и расова толерантност.

Много изследвания се фокусират върху ползите от доброволчеството за студентите при навлизането им на пазара на труда и при кариерното им развитие. Обикновено доброволчеството се разпознава по-добре като фактор с предимство за кариерата в икономически напреднали западни страни с традиции. Garver et al. (2009) изследват положителните ефекти от доброволчеството сред студентите, като обобщават, че тези ефекти са за подобряване на меките умения (включително решаване на проблеми, критично мислене, лидерство, работа в екип, управление на времето, комуникация), когнитивно развитие, социални умения (отговорност, междукултурно разбиране), гражданска ангажираност и повишаване на конкурентоспособността на пазара на труда. Тясната връзка между участието и бъдещата възможност за заетост не е само характеристика на доброволческата дейност, а отразява засилващия се акцент върху „икономиките на преживяването“ в глобалната икономика, базирана на знанието (Holdsworth & Quinn, 2010). Авторите посочват, че „в такава среда образователните квалификации вече не са до-

статъчни, за да осигурят предимство на пазара на труда. Конкуренцията за позиции за висшисти зависи все повече от това доколко ефективно културният капитал (напр. социални връзки, опит, ценности) може да бъде превърнат в личен капитал (т.е. практически ползи и конкурентоспособност)“.

Възможностите за натрупване на опит и контакти, които ще спомогнат за бъдещо професионално развитие и лидерски умения, са сред най-важните ползи от доброволчеството в сравнително изследване на студентите от пет държави (Smith et al., 2010). Cheung & Liu (2017) анализират връзките между доброволчество и кариерно развитие в панелно изследване и доказват, че то е по-ефективен ресурс за кариерно развитие, когато е съчетано с мрежа от социални връзки. Ali (2013) посочва, че доброволчеството подготвя студентите с уменията, търсени от работодателите, и по-конкретно доброволчеството спомага за развитие на най-важните според работодателите умения – комуникационни, за работа в екип и гъвкавост.

Все по-широко се изследва и ползата от доброволчеството за кариерното развитие в страните от Централна и Източна Европа. В изследване сред 197 студенти от Икономическия университет в Букурещ е установена значима връзка между доброволчеството и професионалното развитие на студентите по отношение на възможностите за натрупване на трудов опит, комуникационни умения и адаптирането към нова работна среда (Profiroiu & Păceşilă, 2017). На базата на анализа на данни от студенти от Хърватия е направен изводът, че в тази държава доброволчеството остава слабо използван ресурс, въпреки че има голям потенциал да подобри уменията и професионалната пригодност на студентите в условията на нестабилност и икономическа криза (Maškarin et al., 2013). В изследване на студенти от Унгария, Словакия, Румъния, Сърбия и Украйна (Fényes et al., 2021) респондентите оценяват най-високо, непосредствено след възможността да помогнат на другите, ползите от доброволчеството за кариерното им развитие (като придобиване на професионален опит, натрупване на знания и професионално развитие, създаване на приятелства и контакти).

Изследванията за възможностите за виртуално участие на студентите в доброволчески дейности могат условно да се категоризират на такива преди, по време и след пандемията от COVID-19. Преди пандемията в проучване на канадски студенти в периода 2017 – 2020 г. е установено, че онлайн доброволчеството е начин за осигуряване на международен опит, който е екологично устойчив, разширява включването на студенти с ниски доходи, представители на малцинствата и студенти с увреждания и същевременно създава възможности за лично израстване (Steckley & Steckley, 2022). Abdelkader (2017) разглежда влиянието на пола, възрастта и академичните постижения (степен, опит, специалност) върху готовността за предоставяне на онлайн доброволчески услуги и степента на участие в такива дейности сред 315 преподаватели и създава инструмент за измерване на факторите, свързани с опасенията при онлайн доброволчество. Авторът изследва фактори, които потенциално влияят върху участието и ги обобщава в четири категории: загуби, интерес, последователи и компетентност.

Опитът на студенти – доброволци от Imperial College в Лондон, е изследван по време и след пандемията. Резултатите показват, че и двата формата (онлайн и присъствено) носят социални и емоционални ползи и създават възможности за развитие на професионални умения у доброволците, както и че много от ползите от доброволчеството могат да бъдат постигнати и онлайн в условията на ограниченията поради пандемията (Cardoso Pinto et al., 2023). В изследване на нагласите на студентите за участие в доброволчески дейности Dinca & Diaconita (2024) обобщават, че очакванията на студентите за доброволчество след пандемията са изключително положителни и анализират връзката между онлайн доброволчеството и дигиталните платформи. Резултатите подчертават нуждата от усъвършенстване на дигиталните платформи за повишаване на взаимодействието и ангажираността на доброволците. Връзката между специалността на студентите и предпочитанията за онлайн или присъствено участие в доброволчески дейности е изследвана от Mahmoudi & Saberi (2023). Авторите подчертават, че „студенти от технически и инженерни науки предпочитат онлайн доброволчество, докато студентите от изкуства, хуманитарни и социални науки – присъствено“.

Голям брой изследвания насочват вниманието си и към мотивацията на студентите за участие в доброволчески дейности, като към общовалидните мотиви се добавят и специфични мотиви. Bocsi et al. (2017) извеждат както мотиви, свързани с кариерното развитие, личностното израстване, трудовия опит, професионалното усъвършенстване, придобиването на информация, развиването и прилагането на умения, по-лесното намиране на работа, увеличаването на човешкия капитал, създаването на приятелства, срещите с хора със сходни интереси и участието в полезни дейности през свободното си време, така и алтруистични мотиви, свързани с желание за помощ на уязвими групи. Авторите отбелязват различия сред студентите от различни държави и етнически групи. В изследване на Johnstone et al. (2017) също се открояват мотиви, свързани с изграждане на нови приятелства и по-лесно осъществяване на контакти. Paužuolienė et al. обобщават подобни (характерни за младите хора като цяло) мотиви за участие в доброволчески каузи – мотиви, свързани с личностно израстване, възможности за придобиване на трудов опит, професионално развитие, придобиване на информация, развиване и прилагане на умения, по-лесно намиране на работа.

Според проучване сред студенти в Хърватия (Šimić & Perić, 2018) мотивацията да се включиш в доброволческа дейност често е комбинация от прагматични и алтруистични мотиви, но най-важният от тях е „да развиеш лични умения, да придобиеш опит и да изграждаш и обновяваш автобиографията си“. Veres et al. (2020) изтъкват доминиращи егоистични над алтруистични мотиви при студентите доброволци, които са свързани с лична изгода. Анализът в изследването на Montagud Mayor & Martin Estalayo (2024) сред испански студенти разкрива, че макар повечето студенти да имат алтруистични мотиви за доброволчество, те акцентират върху личните и емоционалните ползи – свидетелство за промяна в мотивацията на студентите, които все повече поставят личното благополучие пред

благото на общността. Според Valor-Segura & Rodríguez-Bailón (2011) не съществуват „чисти“ мотиви, които сами по себе си обясняват доброволческата ангажираност. Мотивите се коренят в комбинация от фактори, сред които се открояват ценностни убеждения, грижа за общността, личностно развитие и себеутвърждаване. Според Stankiewicz et al. (2017) друга е основната причина респондентите да участват в доброволческа дейност, а именно желанието да помагат на другите. Сътрудничеството с неправителствени организации дава възможност за запознаване с нови хора, усъвършенстване на умения и кариерно развитие. Подобни са и резултатите от изследването на Wondimu & Admas (2024) – сред основните мотиви са придобиването на нови умения и знания, установяването на контакти с други хора и оказването на помощ на нуждаещите се наред с възможността да учат и да развиват умения и мотиви за кариерно развитие. В сравнителен анализ между студенти от пет държави Smith et al. (2010) изследват различната мотивация за участие в доброволчески дейности при активни доброволци, доброволци със спорадично участие и потенциални доброволци и обобщават, че студентите имат както алтруистични, така и прагматични (кариерни) мотиви за участие.

Прегледът на изследванията за студентското доброволчество разкрива, че това е тема, която е широко застъпена в научната литература. Публикуваните резултати от съвкупностните изследвания осветляват различни страни на доброволчеството в академична среда – разпространението му, честотата и предпочитаните форми, ползите за студентите, институциите и обществото, мотивите за участие и потенциала за използване на този ресурс в „третата мисия“ на университетите. Интегрирането на доброволчеството в университетите като част от образователните и научноизследователските дейности е предизвикателство, което няма универсални отговори. Решенията зависят от институционалната култура на висшите училища, степента на икономическото развитие и традициите в областта на доброволчеството в отделните държави и региони (Gorchilova & Toncheva-Zlatkova, 2020). Като цяло институционализирането на доброволчеството в публичните организации „показва посоката на развитие на доброволчеството като съществена и имплицитна на всеки тип структури дейност – необходима, желана и с висока обществена оценка“ (Цаковска, 2024).

В последните години е налице засилен интерес към изследванията на академичното доброволчество в страните в Централна и Източна Европа. В тези държави за разлика от страните от Западна Европа и Северна Америка традициите в областта на доброволчеството като цяло, и в частност в рамките на университетите, не са добре развити. Академичното доброволчество в региона е нов феномен, който трябва да бъде задълбочено изследван и да се открояят спецификите му. В България има множество изследвания на доброволчеството в академична среда (Lazarova, 2019, Гагова, Николова, Върбанова & Петрова, 2023, Иванова & Николова, 2018, Кючукова, 2013, Тодорова, 2013, Атанасова, 2015, Кючукова и др., 2021, Петрова и др., 2018, Тончева-Златкова, 2021). В същото време почти отсъстват такива, които са в резултат от проведени съвкупностни изследвания

сред различни представители на академичната общност и които обхващат различни страни на изследвания феномен.

В рамките на научноизследователския проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“ изследователският екип насочва своето внимание към доброволчеството като социален феномен и мястото му в идеите за младежко овластяване и включване, за изграждането на социален капитал, за повишаването на шансовете на пазара на труда и за развитието на важни за младите хора умения. За осветляване на състоянието, потенциала и перспективите за подкрепа на доброволчески каузи в академична среда са проведени емпирични изследвания сред представители на академичната общност в УНСС. Резултатите от тези изследвания са представени в книгата, като е поставен акцент върху възможностите за институционализиране на доброволчеството в рамките на Университета с цел засилване на активната социална роля на УНСС чрез подкрепа на обществено значими каузи и уязвими групи и утвърждаване на лидерската позиция на Университета в променящия се свят.

Втора глава

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

1. Методология на изследването

1.1. Необходимост от провеждане на емпирични социологически проучвания

В предходната глава бяха разгледани накратко резултати от изследвания на различни аспекти на доброволчеството в академична среда, като почти всички са проведени сред студенти. Общото между тях е, че данните са събирани чрез емпирични социологически изследвания. Основани на съвкупностния подход, който е един от основните в емпиричните социологически изследвания, по методология и технология на провеждането са статистически по своята същност. Въз основа на тези изследвания се получават данни, които не могат да бъдат резултат от друг род проучвания и няма други практически достъпни начини за получаването им. Както беше посочено по-горе, в научната литература (с изключение на изследването на Lazarova, 2019) има малко на брой публикувани резултати за академичното доброволчество в България на база данни от емпирични изследвания.

За разкриване на състоянието на доброволчеството в УНСС, както и за изследване на потенциала и перспективите, предизвикателствата, възможностите и начините на участие на академичната общност и ефектите от този социален феномен е необходимо да се проведат емпирични социологически изследвания сред различни представители на академичната общност и да се анализират резултатите от тях. Известно е, че при емпиричните социологически изследвания подходът е чрез субективното отношение на обекта (на единиците от изследваната съвкупност) да се разкрият различни страни на изучаваното явление. Необходимостта от такъв род изследвания може да се очертае в следните основни насоки. **Първо,** основната функция на социологическите изследвания е да разкрият вида и честотата на участие на различни представители на академичната общност в доброволчески дейности, готовността им да участват, какви са очакванията им, както и какви са нагласите им за институционализиране на тези дейности в УНСС и къде виждат предимствата и предизвикателствата. **Второ,** допитването до студенти, преподаватели и служители предоставя възможност за обогатяване на гледните точки на специалисти и изследователи в съответната предметна област относно състоянието и съществуващите проблеми и противоречия, отразени чрез перспективата на анкетираните. **Трето,** чрез тези проучвания могат да се извлекат някои полезни идеи, както и предложения от участниците за развитие и подобряване на

доброволческата дейност в академична среда. **Четвърто,** данните, получени от емпирични социологически изследвания, са нужни за задълбочени научни анализи на академичното доброволчество. Нерядко резултатите от такива проучвания спомагат за развитието на теоретичните постановки.

Известно е, че при емпиричните социологически изследвания, основани на съвкупностния подход, обектът на изследване е двустранен – от една страна, са явленията от действителността, а от друга – съвкупността или съвкупностите, сред които се проявяват. В настоящата разработка, както беше посочено и в предходната глава, обект на изследване е нагласата към академичното доброволчество. Тази нагласа ще бъде изследвана сред три съвкупности – на студентите, на преподавателите и на служителите в УНСС.

За изследване на тези съвкупности е необходимо да се разработи инструментариум (анкетни карти) на базата на съществуващи теоретични постановки. Въз основа на тези постановки за дефиниции, класификации, известни влияния на различни фактори върху доброволческия опит и мотивацията за участие в доброволчески дейности, както и на базата на резултати от предходни проучвания са разработени три анкетни карти за трите съвкупности, обект на изследване. По-долу е изложена структурата на инструментариума, като анкетните карти в голямата си част съдържат сходни въпроси и същевременно са отразени специфични особености на трите съвкупности – студенти, преподаватели и служители.

Съвкупностите са наблюдавани извадково, а регистрацията на данните се осъществява чрез попълване на анкетните карти в онлайн среда в периода март – май 2024 г. Обработването на данните е осъществено с IBM SPSS след предварителен логически и технически контрол на получените сведения. За анализ на данните ще се използват известни статистически методи за описателен и диагностичен анализ, както и методи за идентифициране на латентни (скрити) фактори.

1.2. Разработване на инструментариума

Според Bussell & Forbes (2002) отправна точка при изследванията на доброволчеството е да се отговори на въпросите:

- Какво се разбира под доброволчество?
- Кои са доброволците и кои са техните основни характеристики?
- Какви организации организират доброволчески дейности?
- Какви са мотивите за включване в доброволчески дейности?

Първият въпрос е свързан с необходимостта от изясняване на разбирането на респондентите относно понятието „доброволчество“. Въпреки че понятието „доброволчество“ е широко използван термин, се предполага, че има индивидуални интерпретации, които се определят от личния опит, нивото на информираност, субективните възприятия и ценностната система на участниците. Трябва да се разграничат ясно две понятия – дарителство и доброволчество. Най-общо дарителството е свързано с предоставянето на материални средства (пари и вещи),

а доброволчеството представлява посвещаване на време в подкрепа на кауза. Въпреки че съществува тясна връзка между тях (Einolf, 2011), в настоящото изследване във фокуса на вниманието ще бъдат само доброволчески дейности. Cnaan et al. (1996) анализират множество дефиниции и установяват, че те съдържат четири основни измерения, които ги обединяват. **Първото измерение** е свързано със свободната воля на участниците, т.е. тяхното включване по собствено желание. **Второто измерение** се свързва с безвъзмездното участие, но тук може да се приложи един по-широк подход и да се включат дейности, при които полученото възнаграждение е по-ниско от реалната цена на участието. **Третото измерение** е контекстът, в който се извършва доброволческата дейност. Според някои дефиниции само организираният труд в рамките на формална организация се смята за доброволчество, а при други понятието може да се разшири чрез включване и на труд в помощ на близки. **Четвъртото измерение** е кой е бенефициентът от доброволческия труд. Тук също има различни варианти, според които ползата е или само за непознати, или и за близки и роднини. Но е добре известно, че подпомагането на приятели и роднини включва културни и социологически ограничения при дефинирането и измерването на доброволчеството (Gallarza et al., 2013).

По-задълбоченото осмисляне на понятието „доброволчество“, както и уточняването на дефиницията, са свързани с изясняване на това кой може да инициира доброволчески дейности. Brown & Korten (1989) разграничават три вида организации, които могат да инициират такива дейности – граждански, бизнес и обществени организации. Lyons et al. (1998) конкретизират и възможност за включване на държавни организации. Въпреки че някои автори смятат, че помощта между хора, живеещи извън едно домакинство, както и неформални форми на политическо и религиозно участие или взаимопомощ са форма на доброволчество (Einolf et al., 2016), в настоящото изследване вниманието ще се фокусира само върху формалните форми, инициирани и организирани от определени организации.

За осветляване на проблемите, свързани с разбирането за доброволчество, в анкетните карти са включени два въпроса. Чрез отговорите им ще се разкрие мнението на респондентите за това какви са примерите за доброволческа дейност и кой може да я организира. На базата на посочените по-горе теоретични изследвания за целта на изследването се използва следната **дефиниция** за доброволческа дейност: **безвъзмездно участие по собствено желание за подпомагане на хора или каузи в дейности, организирани от държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации**.

Вторият въпрос е кои са доброволците и техните основни характеристики. За определяне на това кои от респондентите са доброволци, са включени въпроси, свързани с опита на респондентите в доброволчески дейности. Опитът е изследван както към момента на анкетирането (в рамките на предходната година), така и по-предишният опит – за студентите по време на средното им образование, за преподавателите и служителите – за предишните няколко години. Опитът е изследван в няколко направления. На първо място това е наличието или отсъствието

на участие в доброволчески дейности и честотата на участие. В литературата са известни както доброволци, които регулярно подкрепят каузи, така и такива, които участват епизодично и дори еднократно (Holmes et al., 2010). Най-често под „епизодични доброволци“ се разбират такива, „които желаят да се включват само в кратки, ясно определени задачи“ (Gallarza et al., 2013). Rochester (2021) обобщава, че епизодичното доброволчество е ограничено по обхват и времетраене и че начините, „по които хората участват в епизодично доброволчество, се различават значително: някои поемат конкретна задача за едно-единствено събитие (например при големи спортни или културни прояви), други се включват в поредица от събития за определен период, а трета група съчетава епизодичното си участие с дългосрочна ангажираност в същата или друга организация“. За честота на участие във въпросника са включени възможности „един път седмично и почесто“, „един-два пъти месечно“ и „един-два пъти годишно“.

За участието в доброволчески дейности на респондентите е дадена възможност да отговорят както за предварително посочени осем конкретни доброволчески дейности, така и самите респонденти да допълнят конкретни каузи, които са подкрепили. Предварително дефинираните каузи са изведени на базата на специфичните насоки на доброволчеството у нас като цяло, както и тези в академична среда. Част от тези или подобни каузи са включени в различни изследвания (Cnaan & Amrofell, 1994, Brown, 1999, Gray et al., 2012). Поради разграничаването и спецификата на присъствени и онлайн дейности (Ihm, 2017) респондентите са попитани дали някоя от инициативите, в която са участвали, е проведена онлайн.

За по-задълбочено изучаване на доброволчеството в академична среда са включени и въпроси за специфики при участие в доброволчески дейности. Тези въпроси се отнасят за това откъде респондентите се информират за дейностите, в които участват, кой ги насърчава и с кого участват.

За да бъдат изследвани кои са доброволците, са използвани въпроси в три насоки, като за всяка от тях има общи и специфични въпроси за трите съвкупности, обект на изследвне (студенти, преподаватели и служители). Насоките са:

- социално-демографски характеристики на респондентите. За трите съвкупности има както общи, така и специфични въпроси;
- характеристики, свързани най-общо със семейната среда. Въпросите са обвързани с образователното равнище на родителите (при студентите), материалното положение, наличието на роднини и приятели доброволци и религиозността на респондента и семейството;
- личностни характерситики, свързани със самоопределяне на респондентите по отношение на гражданската и политическата си активност, общителност и нагласи към приятелството, нагласи към комфорт в непозната среда и адаптивност, социалната справедливост и алтруизъм, кариерна фокусираност и управление на времето.

На базата на отговорите могат да се потвърдят или да се отхвърлят резултати от други изследвания. Например Bussell & Forbes (2002) представят различия по

пол, образователно равнище, трудов статус, както и влиянието на доброволчеството от членове на семейството. Hustinx et al. (2010) посочват, че по-високият социално-икономически статус и по-високото образователно равнище са фактори за участие в доброволчески дейности. По отношение на религиозността Becker & Dhingra (2001) установяват, че „религиозните общности създават мрежи както вътре, така и извън църквата, които формират силни връзки, директно насърчаващи доброволчеството“. Анализът на факторите за участие в доброволчески дейности сред студенти от Унгария, Румъния и Украйна показва, че ако се наблюдава самостоятелно, участието в религиозни младежки групи има силно положително въздействие върху доброволчеството. Но при включването в анализа и на други фактори, свързани със социалния капитал, влиянието на религиозността не може да бъде доказано (Fényes, 2015).

Влиянието на личностните характеристики, ценностите и оценката на собствената ефективност на респондентите е изследвано от Bathini & Vohra (2014) и авторите доказват, че част от променливите, свързани с личности характеристики, влияят както на доброволчестото в подкрепа и помощ на уязвими групи, така и на участието в обществени дейности. При анализ на влиянието на личностните характеристики върху формалното, неформалното и онлайн доброволчество Ackermann (2019) показва, че екстраверсията е най-големият двигател на доброволчеството, а останалите характеристики имат различно влияние в зависимост от формите на доброволчество. Andronic (2014) описва в теоретичен план влиянието на социалните мрежи, човешкия капитал, материалния статус, ценностите и личностните характеристики. Според автора „самоувереността, усещането за контрол над собствения живот, самооценката и себеуважението на високо ниво и доброто (физическо и психическо) здраве“, както и „ценностите и нагласите, благоприятстващи доброволното гражданско участие“ са фактори, които влияят положително върху участието в доброволчески дейности. В сравнителен анализ на доброволчеството в европейските страни е анализирано влиянието на социално-демографски характеристики, здравето, социалните контакти, религиозността и личностните характеристики върху доброволчеството на базата на данни от Европейското социално изследване (Plagnol & Huppert, 2010).

За разкриване на отношението на академичната общност към участие в доброволчески дейности е конструиран и отделен блок въпроси за нагласи за потенциално участие. Въпросите са относно желанието за включване, вида дейност, предпочитания начин на участие – регулярно, епизодично или еднократно, от една страна, и присъствено (на терен) и онлайн, от друга.

Във фокуса на изследването е и анализът на мотивацията за участие в доброволчески дейности в академична среда. Основната задача е да се осветлят мотивите, които потенциално биха подтикнали в една или друга степен представителите на академичната общност да вземат участие в доброволчески дейности. Изследването на мотивите обичайно е свързано с откриването на латентни фактори, които съдържат в себе си множество свързани променливи, описващи различни

аспекти на мотивацията. Исторически в по-ранните изследвания мотивационните модели включват само два или три фактора. Най-често те са свързани с алтруистична и социална мотивация (Bocsi et al., 2017). В съвременната литература се използват многофакторни модели. В свое изследване Clary et al. (1998), стъпвайки на функционализма, залагат хипотеза за 6 функции, които доброволчеството потенциално изпълнява. Те разработват инструмент за оценка на тези функции (Volunteer Functions Inventory; VFI, цит. по Hustinx et al., 2010). VFI определя шест лични и социални функции, изпълнявани от доброволчеството: ценностна (действие в съответствие с важни лични ценности, свързани с алтруистични и хуманитарни грижи за другите); развитие и усъвършенстване (научаване или упражняване на знания, умения, използване на умения, които иначе могат да останат неизползвани); усъвършенстване (психологическо развитие); кариерна (цел за придобиване на опит, свързан с кариерата); социална (укрепване или създаване на социални взаимоотношения и справяне с притесненията относно социалните награди и наказания) и защитна (намаляване на негативните чувства или личните проблеми) (Hustinx et al., 2010). Именно с тези функции са свързани и основните мотиви за участие в доброволчески дейности.

Според Lynch & McCurley (1998) доброволците са мотивирани от различни причини, вариращи от алтруистични до користни, както и от промяна в мотивацията по време на доброволческата им работа. Авторите обобщават, че най-честите причини за подкрепа на доброволчески каузи са:

- „Исках да помогна на другите.“
- „Чувствах се задължен да върна това, което получих.“
- „Чувство за гражданска позиция.“
- „Религиозни чувства.“
- „Интерес към работата, която трябва да се свърши.“
- „Желание за участие с група приятели“.

В свое изследване Jedicke et al. (2024) (цит. по Paužuolienė et al., 2024) посочват следните мотиви за включване в доброволческа дейност: защита от негативни емоции (например чувство за вина) и стремеж към придобиване на социален статус; възможности за прилагане на ценности на практика чрез доброволческа дейност; подобряване на разбирането за света; възможност за практикуване на определени умения; укрепване на личността и самочувствието; осигуряване на предимство на пазара на труда; създаване на нови познанства и приятелства. В допълнение, в изследване на доброволци Reed & Hagen (2025) подчертават, че техните респонденти участват в доброволческа дейност заради „социалните връзки и благополучието както на себе си, така и на другите.“

Най-общо мотивите зад функциите, които доброволчеството изпълнява, са изложени от Papadakis et al. (2005) и те са: алтруистични и хуманитарни мотиви, свързани с ценностната функция; възможности за професионално развитие, свързано с кариерната функция; придобиване на нови знания и умения, личностно развитие и повишаване на самооценката им, свързани с функцията за „развитие

и усъвършенстване“, разширяване на социалните контакти и създаване на нови приятелства, свързани със социалната функция и намаляване на чувството за вина, за борба с чувството за малоценност, свързани със защитната функция. В изследването си Trogdon (2005) извежда и обобщава още три групи мотиви. На първо място, това са мотиви, свързани със самооценката на доброволците при участие – те са мотивирани заради усещането за значимост и убеждението, че тяхното участие е важно за доброволческата организация. На второ място, това са мотиви за оказване на подкрепа на близки на доброволеца лица – той се включва, за да помогне на приятели, роднини и дори на себе си. На трето място, засиленото чувство за принадлежност и полезност на обществото.

Има множество изследвания на мотивацията на студенти за участие в доброволчески дейности и резултати от тях са изложени накратко в предходната глава. Тук ще обобщим, че студентите участват в доброволчески дейности, мотивирани основно от:

- по-добри кариерни възможности;
- предимство при наемане на работа;
- развитие на умения и възможности за учене;
- прилагане на натрупани знания и умения в подкрепяща среда;
- достъп до информация;
- придобиване на културен и социален капитал, който по-късно да увеличи материалния капитал;
- помощ и подкрепа на уязвими групи;
- възможност да бъдат част от обществено значими процеси и да ги подкрепят;
- възможности да разширяват социалните си мрежи;
- създаване на нови приятелства;
- общуване с хора със сходни интереси;
- смислено прекарване на свободното време.

За оценка на мотивацията сред студентите, преподавателите и служителите в рамките на въпросниците има блок от въпроси, в който са включени над 50 твърдения[1], групирани в пет насоки:

- въпроси, които се отнасят до лични мотиви;
- въпроси, свързани с отношението към другите членове на обществото;
- въпроси, свързани с кариерното развитие;
- въпроси, свързани със социалния живот;
- въпроси, свързани с приноса към обществото.

Последният блок въпроси е посветен на възможностите за институционализиране на доброволчеството в УНСС. Отчитайки спецификата на изследваните съвкупности, са конкретизирани и подходящи въпроси за всяка от тях. Най-общо въпросите се отнасят до:

[1] Броят им варира в трите вида анкетни карти.

- познаването на практиката на УНСС при организиране и подкрепа на доброволчески инициативи;
- нагласите за включване в инициирани от УНСС инициативи, групирани в три насоки – за подобряване на средата в Университета, насочени към цялата академична общност и насочени към цялото общество;
- нагласи към създаване на доброволчески център и към поемане на инициатива за организиране на доброволчески дейности;
- въпроси, свързани с мотивацията за участие, като е използван диференциран подход към трите съвкупности;
- ползите от институционализране на доброволчеството по отношение на най-общо подобряване на университетската среда, укрепване на връзките с бизнеса и обществото и повишаване на репутацията.

Структурата на разработения инструментариум е показана на схема 1. В рамките на процеса по разработване на инструментариума е проведено пробно изследване и в резултат на това са направени някои промени по първоначално изготвените анкетни карти с оглед яснота, пълнота и еднозначност на задаваните въпроси и възможните варианти на отговори. Анкетните карти са представени в приложение 1.[2]

[2] В разработването на анкетните карти участват изследователите от екипа на проекта „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“: доц. д-р Деница Горчилова, доц. д-р Екатерина Тошева, доц. д-р Александрина Мурджева, гл.ас. д-р Виолета Златкова-Тончева и докторант Милена Цаковска.

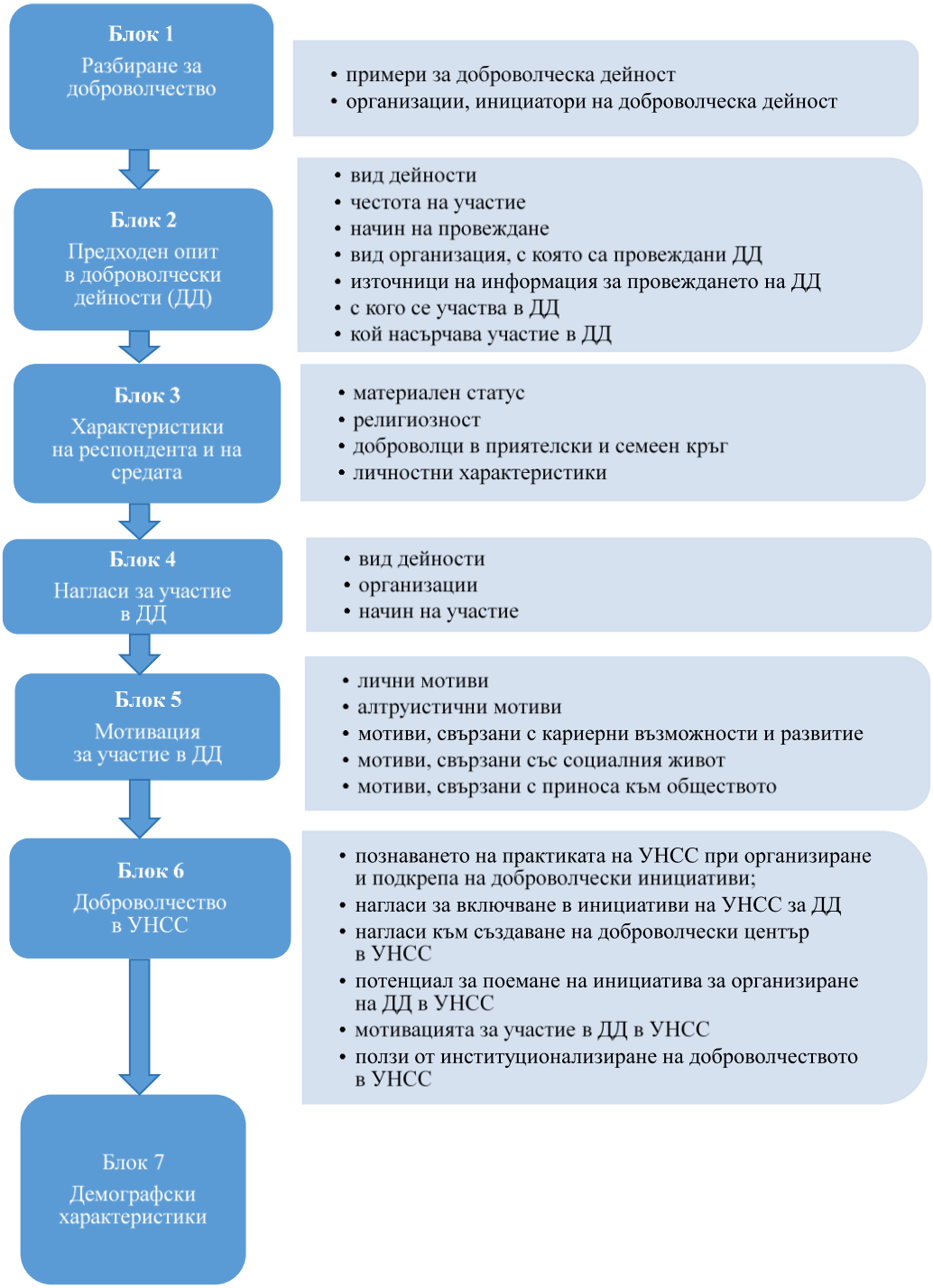

Схема 1. Структура на инструментариума за изследване на състоянието и на нагласите към академичното доброволчество

1.3. Използвани статистически методи за обработка и анализ на резултатите

В изследванията, при които се прилага съвкупностният подход за наблюдение на единиците, резултатите се обработват и анализират чрез статистически методи. Изборът на конкретни методи за анализ се предопределя от пространствено-времевата рамка на изследването и от използвания инструментариум. Изследването на академичното доброволчество е в рамките на УНСС и е с моментен характер, т.е. не проследява динамиката на явлението, и това предопределя да се използват статистически методи за анализ в статика. Изборът на конкретни методи за анализ се обуславя и от вида на емпиричните индикатори и скалите на измерване, чрез които са представени изследваните променливи. В настоящото изследване ще бъдат приложени описателен и диагностичен анализ на резултатите.

Конкретните методи за описателен анализ са едномерни и двумерни разпределения и основни характеристики на едномерните разпределения (средни величини, измерители на разсейването). За описателната функция на анализа ще бъдат приложени и сравнителни анализи както между отделните представители на академичната общност (студенти, преподаватели и административен персонал), така и между отделни подсъвкупности, формирани на базата на различни социално-демографски и други характеристики. Специално място е отделено и на факторния анализ за индентификация на латентни фактори, свързани с различни аспекти на мотивацията за участие в доброволчески дейности. Факторният анализ е приложен чрез метода на главните компоненти с Varimax ротация и нормализация по Кайзер. Възможността за прилагане на факторен анализ се проверява чрез показателя на Кайзер – Майер – Олкин (KMO) за обща извадкова адекватност и теста на Бартлет за сферичност.

Диагностичният анализ се реализира чрез методи за проверка на хипотези за наличие на статистически значими разлики на различни обобщаващи числови характеристики между отделни подсъвкупности и методи за проверка на хипотези за наличие на статистически значими връзки между отделни променливи. Използваните емпирични индикатори и скали на измерване на променливите предопределят прилагането основно на непараметрични методи за проверка на хипотези и за анализ на връзки и зависимости – Хи-квадрат метод, метод на Ман – Уитни, метод на Кръскал – Уолис. При анализа на резултатите за всеки конкретен случай ще бъде описана обосновката за приложение на съответния метод.

2. Събиране на сведения и основни характеристики на респондентите в извадките

2.1. Събиране на сведения от студентите в УНСС

За събиране на сведения от студентите в УНСС е излъчена извадка на случаен принцип, като предварително са зададени квоти по форма на обучение (редовно и дистанционно), степен на обучение (ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“), курс на обучение (първи, втори, трети, четвърти и пети само за специалност „Право“), направление („Икономика“, „Администрация и управление“, „Обществени комуникации и информационни науки“, „Политически науки“, „Социология, антропология и науки за културата“, „Право“). Попадналите в извадката студенти са помолени да попълнят онлайн анкета по време на учебни занятия. Получени са 524 отговора. Направен е логически и технически оглед на първичните сведения за всички анкетни карти. С оглед отстраняване на единици, които не са попълвали добросъвестно картите, е направен алгоритъм за проверка. На базата на обективните възможности за реално участие в доброволчески дейности от получените сведения са отстранени тези, за които:

1. респондентът е попълнил за повече от **две** доброволчески дейности честота на участие „един път седмично и по-често“ по време на средното и/или на висшето си образование;
2. респондентът е попълнил за повече от **три** доброволчески дейности честота на участие „един-два пъти месечно“ по време на средното и/или на висшето си образование;
3. респондентът е попълнил честота „един-два пъти годишно“ за всички посочени доброволчески дейности по време на средното и/или на висшето си образование.

След отстраняване на единици по горепосочения алгоритъм броят на участниците в изследването е 463. Тяхното разпределение по основни характеристики е представено в таблица 1.

Таблица 1. Разпределение на студентите по основни характеристики

Характеристики	Дял (%)
Пол	
Жена	66.5
Мъж	32.8
Възрастова група	
до 20 години	25.4
от 21 до 30 години	62.1
31 и повече години	12.5
Степен и година на обучение	
ОКС „бакалавър“ първа година	17.6
ОКС „бакалавър“ втора година	20.7
ОКС „бакалавър“ трета година	30.9
ОКС „бакалавър“ четвърта година	14.4
ОКС „магистър“	16.3
Форма на обучение	
Редовно	83.7
Дистанционно	16.3
Работен статус	
Неработещи	33.8
Работещи на непълно работно време	27.7
Работещи на пълно работно време	38.6

2.2. Събиране на сведения от преподавателите и служителите в УНСС

За събиране на сведения от преподаватели и служители в УНСС са излъчени две извадки. Респондентите са избрани на случаен принцип, като предварително са зададени квоти за преподаватели по факултети, а за служители – по продължителност на стажа в Университета. Попадналите в извадката преподаватели и служители са помолени да попълнят онлайн анкетите. Получени са 88 анкетни карти от преподаватели и 57 от служители. След направения логически и технически оглед на първичните сведения за всички анкетни карти, няма такива, които да се отстранят. В настоящото изследване резултатите за преподаватели и служители ще бъдат анализирани общо. Причината е, че целта на изследването е да се разкрият отношението и нагласите на академичната общност като цяло към доброволчеството с фокус върху възможностите доброволчеството да бъде катализатор за превръщане на висшите училища в центрове за изграждане на устойчиви общности и стимул за целенасочено използване и трансфер на академичното знание

за решаване на различни обществени предизвикателства. Във връзка с това е необходимо да се разкрива отношението на всички общности в Университета – студенти, преподаватели и служители. Ще се поставя акцент върху сравнението на резултатите веднъж между преподаватели и служители и втори път между студентите, от една страна, и преподавателите и служителите – от друга. Общият анализ на резултатите на преподаватели и служители е възможен заради почти еднаквия инструментариум. Това ще даде възможност да се разкрие по-пълна картина за подкрепата, бариерите и възможностите в различните звена, както и да се очертаят потенциалните инициатори и организатори на доброволчески инициативи в УНСС. Като резултат от сравнителния анализ могат да се предложат подходящи доброволчески инициативи, които да бъдат добре приети от всички и да спомогнат за изграждане на общности от съмишленици чрез обединение на академичната общност. Също така разкриването на прилики и различия по отношение на бариери за участие в доброволчеството и мотивацията е ценно с оглед на намиране на общи и специфични решения за различните групи. Изграждането на организационна култура, в т.ч. и по отношение на социалната ангажираност като цяло, и в частност на доброволчеството, изисква холистичен подход и комплексен поглед върху персонала в Университета (преподаватели и административен персонал), което ще спомогне за по-пълно осветляване на перспективите, проблемите и предизвикателствата пред доброволчеството в УНСС.

В таблица 2 е представено разпределението на преподавателите и служителите по основни социално-демографски характеристики.

Таблица 2. Разпределение на преподавателите и служителите по основни характеристики

Характеристики	Дял (%)		
	общо	**преподаватели**	**служители**
Пол			
Жена	64.8	55.7	78.9
Мъж	35.2	44.3	21.2
Възрастова група			
до 35 години	13.0	8.3	20.4
от 36 до 45 години	33.3	36.9	27.8
от 46 до 55 години	34.8	34.5	35.2
56 и повече години	18.8	20.2	16.7
Образователно равнище			
средно образование	-	-	5.3
висше образование – бакалавър	-	-	19.3
висше образование – магистър	-	-	68.4
висше образование – доктор	-	100.0	7.0
Академична длъжност			
асистент	5.9	5.9	-
главен асистент	36.5	36.5	-
доцент	42.4	42.4	-
професор	15.3	15.3	-
Факултет			
Общоикономически факултет	12.8	12.8	-
Финансово-счетоводен факултет	11.6	11.6	-
„Управление и администрация“	12.8	12.8	-
Бизнес факултет	16.3	16.3	-
„Икономика на инфраструктурата“	15.1	15.1	-
„Международна икономика и политика“	11.6	11.6	-
„Приложна информатика и статистика“	9.3	9.3	-
Юридически факултет	10.5	10.5	-

Трета глава

ДОБРОВОЛЧЕСКАТА АНГАЖИРАНОСТ НА АКАДЕМИЧНАТА ОБЩНОСТ – НАСТОЯЩ И ПРЕДХОДЕН ОПИТ

1. Възприятия за доброволчеството

1.1. Възприятия за доброволчеството сред студентите

Отправна точка в изследването е да се разкрие какво е разбирането за доброволчество и от какви организации могат да се организират такива дейности. Студентите – участници в изследването, са запитани какви дейности според тях могат да бъдат пример за доброволчество, както и кои субекти могат да бъдат инициатори на доброволческа дейност. Резултатите показват, че над 85% от запитаните смятат, че пример за доброволчество е „безвъзмездна дейност в полза на обществото, която се извършва по собствено желание и без заплащане“, а близо ¾ са посочили, че това е „безвъзмездна дейност в полза на непознат, която се извършва по собствено желание и без заплащане“ (фиг. 1). За над 65% от студентите примери за доброволчество са безвъзмездното участие в кампания или защитата на кауза и даряването на пари или вещи за хора или кауза. Около 1/3 имат представа за доброволчеството като дейност, свързана с помощ на близки без заплащане и членуване в гражданска организация. Само 8% посочват, че доброволчеството е дейност, свързана с предоставяне на труд срещу заплащане. Тези резултати свидетелстват, че голяма част от студентите имат близко разбиране за дефиницията за доброволчество, използвана в настоящото изследване, а именно – „безвъзмездно участие по собствено желание за подпомагане на хора или каузи в дейности, организирани от държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации“.

По отношение на разбирането за това кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност, има известно разминаване между използваната дефиниция и мнението на участниците – над 90% считат, че всеки в ролята си на гражданин може да бъде инициатор (фиг. 2). Немалка част са посочили и държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации. Тези резултати свидетелстват, че няма единно разбиране за доброволчеството. Поради тази причина е необходимо, както е направено в настоящото изследване, в анкетната карта да се включи ясна дефиниция, която да бъде еднозначно разбрана и възприета от всички участници в проучването.

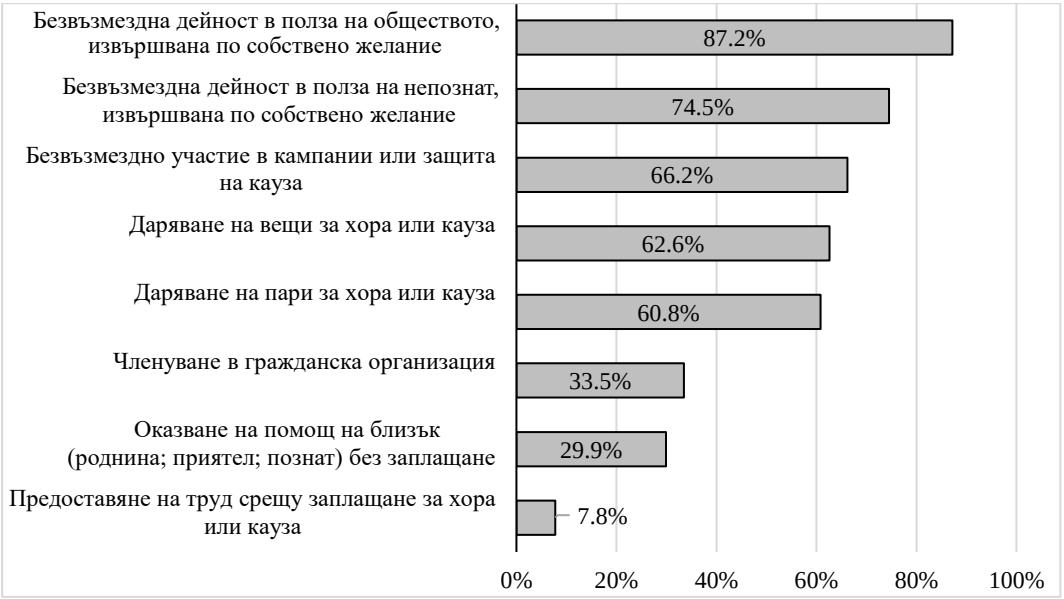

Фигура 1. Разпределение на студентите по отговорите на въпроса „Кое от изброените според Вас е пример за доброволческа дейност?“

Фигура 2. Разпределение на студентите по отговорите на въпроса „Кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност?“

1.2. Възприятия за доброволчеството сред преподавателите и служителите

На преподавателите и служителите също са зададени въпросите за примери за доброволческа дейност и потенциалните ѝ организатори. Резултатите показват, че голяма част от респондентите имат правилно разбиране – над 90% от запитаните смятат, че пример за доброволчество е „безвъзмездна дейност в полза на обществото, която се извършва по собствено желание и без заплащане“ (фиг. 3). В допълнение: близо 2/3 са посочили, че това е „безвъзмездно участие в кампания или защита на кауза“, а за над 50% от запитаните доброволчеството се асоциира с безвъзмездна дейност в полза на непознат. Около 1/3 асоциират доброволческите дейности с даряване на пари и вещи. За по-малко от 15% членството в гражданска организация или оказване на безвъзмездна помощ на близки е вид доброволческа дейност и едва 5% смятат, че предоставяне на труд срещу заплащане за хора или кауза може да се счита за такава. Това показва, че и в тази съвкупност почти всички респонденти споделят сходно разбиране за дефиницията на доброволчеството, посочена по-горе.

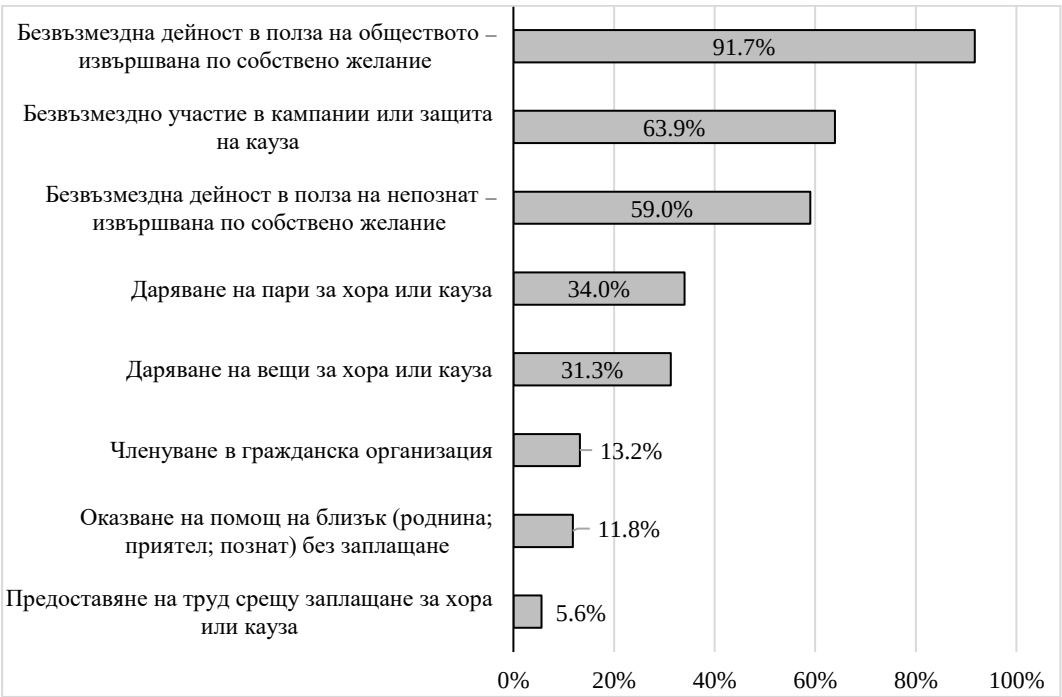

Фигура 3. Разпределение на преподавателите и служителите по отговорите на въпроса „Кое от изброените според Вас е пример за доброволческа дейност?“

Налице е известно разминаване между използваната дефиниция за доброволчество и мнението относно това кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност. Както и сред студентите, и тук близо 90% смятат, че всеки гражданин може да бъде

инициатор, докато немалка част посочват и държавни или обществени институции, бизнес структури и граждански организации (фиг. 4). Резултати показват, че както сред студентите, така и тук липсва единно разбиране за доброволчеството, като не се отчита, че инициативата обикновено идва от организирани структури.

Фигура 4. Разпределение на преподавателите и служителите по отговорите на въпроса „Кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност?“

2. Студентската общност в УНСС и доброволчеството – опит и участие

Студентите са запитани дали имат участие в някоя от следните доброволчески дейности по време на средното и по време на висшето си образование:

- грижа за животни;
- грижа за околната среда;
- подпомагане на провеждането на спортни събития;
- подпомагане на провеждането на културни събития;
- организиране на благотворителни каузи и събития;
- помощ и подкрепа на деца;
- помощ и подкрепа на възрастни хора;
- помощ и подкрепа на мигранти/бежанци;
- реакция при бедствия и аварии.

Предоставена им е възможност да допълнят и други дейности.

Резултатите показват, че от 463 респонденти само 78 (или 17%) нямат никакъв опит с доброволчески дейности. Повечето от тях – 276 респонденти (или 60%), са взимали участие в такива дейности и по време на средното си, и по време на висшето си образование. Само по време на средното си образование са доброволствали 54 студенти (11%), а само по време на висшето – 55 (11%). Проверката на хипотеза за наличие на обективна връзка между различни социално-демографски характеристики (възрастова група, пол, курс на обучение, форма на обучение, трудов статус, с кого живеят и дали са живели повече от една година в чужбина) и доброволческия опит чрез Хи-квадрат метода показа, че единствено полът и това, дали респондентите са живели в чужбина повече от една година, оказват влияние (табл. 3). Относителният дял на жените, които не са взимали участие в доброволчески дейности, е приблизително 6 процентни пункта по-нисък от този на мъжете. Сред живелите в чужбина делът на тези, които не са участвали в доброволчески дейности, е 8.8%, докато сред тези, които не са живели, е по-висок – 15.2%. Нещо повече, сред живелите в чужбина респонденти, тези, които доброволстват и по време на средното, и по време на висшето си образование, са 80.7% и това е близо 20 пункта по-висок дял от дела сред тези, които не са живели в чужбина.

Таблица 3. Разпределение на студентите по участие в доброволчески дейности и основни характеристики

По време на средното и висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя доброволческа дейност?				
	и по време на висше, и на средно	**само по време на висше или само по време на средно**	**не**	**общо**
Общо	59.8%	23.7%	16.5%	100.0%
Пол				
мъж	52.6%	24.3%	23.0%	100.0%
жена	63.3%	23.4%	13.3%	100.0%
Живели ли сте повече от една година в чужбина?				
не	58.1%	24.9%	16.9%	100.0%
да	79.5%	9.1%	11.4%	100.0%

$p < 0.10$ $p < 0.05$

По-интересно е да се анализира каква част от респондентите по време на средното и на висшето си образование имат не само епизодично, но и активно участие в доброволчески дейности. Под „активно участие“ се разбира участие на респондента поне 1 – 2 пъти месечно в някоя от изброените доброволчески дейности по

време на средното или на висшето си образование. Според тази дефиниция доброволци са 52% от респондентите, а 31% от тях са доброволци и по време на висшето, и по време на средното си образование (фиг. 5).

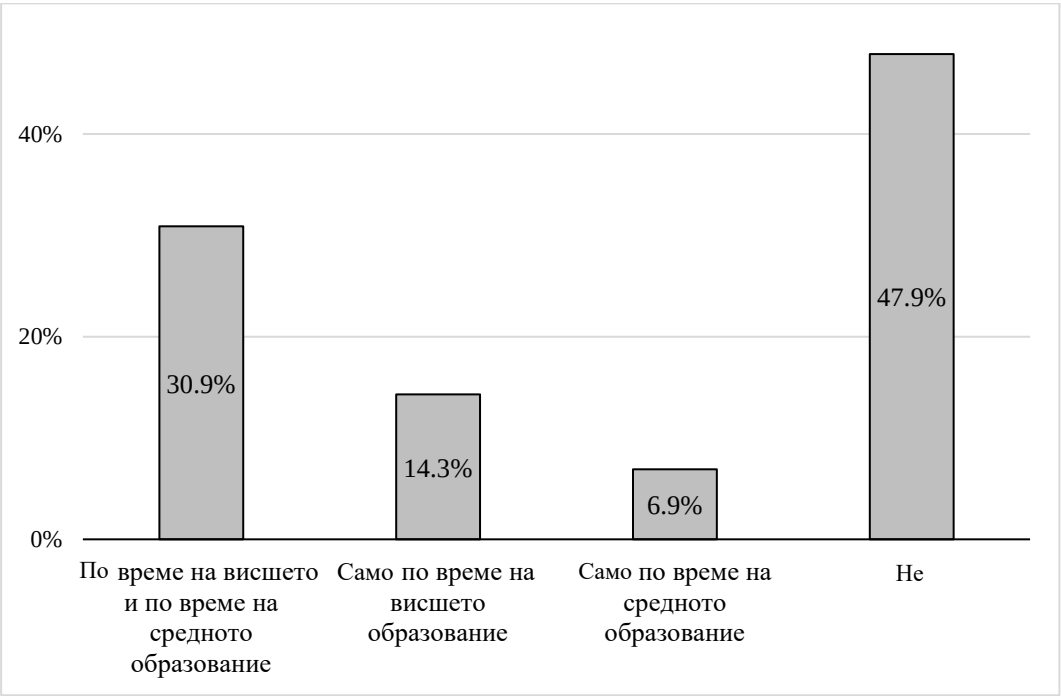

Фигура 5. Активно участие в доброволчески дейности сред студентите

Студентите в УНСС имат опит в доброволческите дейности още по време на средното си образование. От всички запитани близо ¾ – 71%, са имали дори и епизодичен доброволчески опит в училище. Най-голям е делът на тези, които са полагали грижи за околната среда – 56% (фиг. 6). Между 30 и 40% е делът на декларираните участие в повечето дейности. Най-малко респонденти са взели участие в реакция при бедствия и аварии и помощ и подкрепа на бежанци и това е съвсем естествено, предвид факта, че става въпрос за техния опит в училищна възраст. По време на висшето си образование значимо по-нисък е делът на тези, които са взели участие при организиране на благотворителни, спортни и културни събития. Вероятно това е свързано с включването на ученици в някои кампании по провеждане на мероприятия, свързани с гореизброените дейности.

Освен посочените дейности някои респонденти са отбелязали участие по време на средното или по време на висшето си образование в кампании за набиране на средства и дрехи за нуждаещи се или хора в неравностойно положение, в кампанията „Капачки за бъдеще“, доброволно участие в бизнес игри или в научни музеи, членство в Българския червен кръст, както и организации на Червения

кръст в други държави. Само по време на средното си образование респонденти са посочили и дейности, свързани с ремонт и почистване на училищни сгради, а по време на висшето си образование – дейности като кръводаряване, доброволна преводаческа дейност и подкрепа за чуждестранни студенти, които са на мобилност.

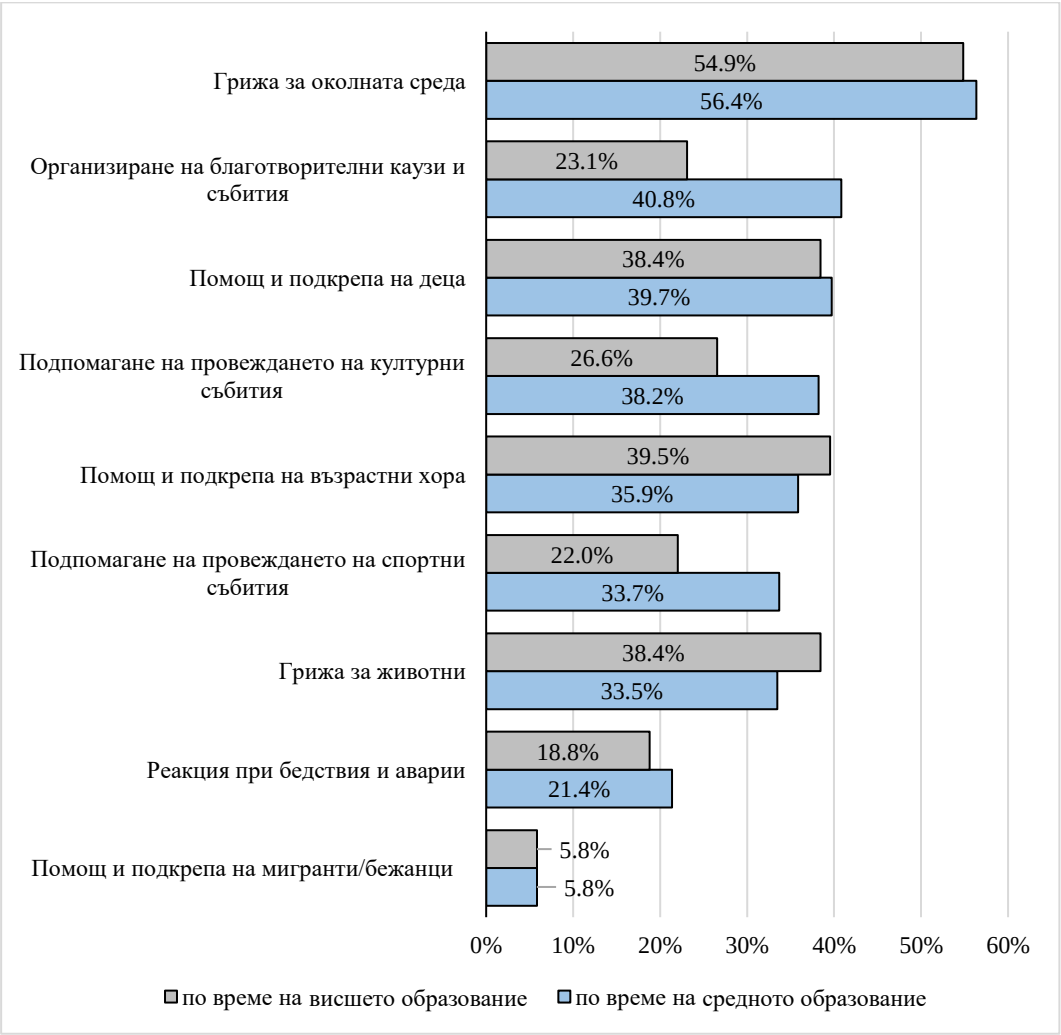

Фигура 6. Разпределение на студентите според участието им в различни доброволчески дейности

По честота на участие и по време на средното, и по време на висшето образование най-голям дял за честота един път седмично и по-често има за дейностите грижа за околната среда (6% и 11%) и грижи за животни (5% и 8%, приложение 2). Очаквано най-нисък дял за тази честота има за дейностите помощ и подкрепа на мигранти/бежанци и реакция при бедствия и аварии – дейности, при които само

в редки случаи може да има ежеседмично включване. За тези дейности е и най-голям делът на тези, които никога не са ги извършвали (фиг. 6).

Интерес представлява и с какъв тип организация респондентите са извършвали доброволческа дейност (фиг. 7). Тези, които са участвали по време на средното си образование в такива инициативи, най-често са посочили обществени институции (например болници, университети), клубове по интереси, читалища и структури на държавното или на общинското управление. По време на висшето си образование участниците в изследването доброволстват най-често заедно с организации като фондации или сдружения и асоциации. Също така в по-голяма степен са посочили и участие с бизнес организации. Тези различия могат да се дължат на факта, че като пълнолетни граждани те търсят организации, които в най-голяма степен отговарят на нагласите и интересите им. И по време на висшето, и по време на средното образование най-нисък е делът на респондентите, които посочват църкви и политически партии. Това е свидетелство, че тези институции нямат традиции да включват млади хора в доброволчески инициативи, доколкото изобщо организират такива.

Големи различия има и по отношение на източниците на информация за доброволчески дейности, в които са участвали респондентите (фиг. 8). Докато по време на средното си образование респондентите основно са разбирали за доброволчески инициативи от техния училищен кръг – учители и съученици, по време на висшето образование главен източник на информация за доброволческите дейности са социалните мрежи. И по време на висшето, и по време на средното образование близо половината респонденти се информират и от приятели. Почти двоен е делът на информиралите се по време на висшето образование от радио, телевизия и инфлуенсъри, макар че тези два източника са с най-нисък дял и при двете групи.

В голяма степен респондентите сами са решили да участват в доброволческа дейност, а не са насърчени от някого. От отговорилите над 80% са посочили самостоятелно решение (за доброволчество по време на средното образование 294, а по време на висшето – 296 респонденти). По време на средното си образование респондентите основно са били мотивирани да участват в доброволчески дейности от учители (вкл. има посочвания за директори, психолози и класни ръководители), приятели и членове на семейството. По време на следването им участниците в изследването са посочили като мотиватори най-вече приятели, познати и роднини.

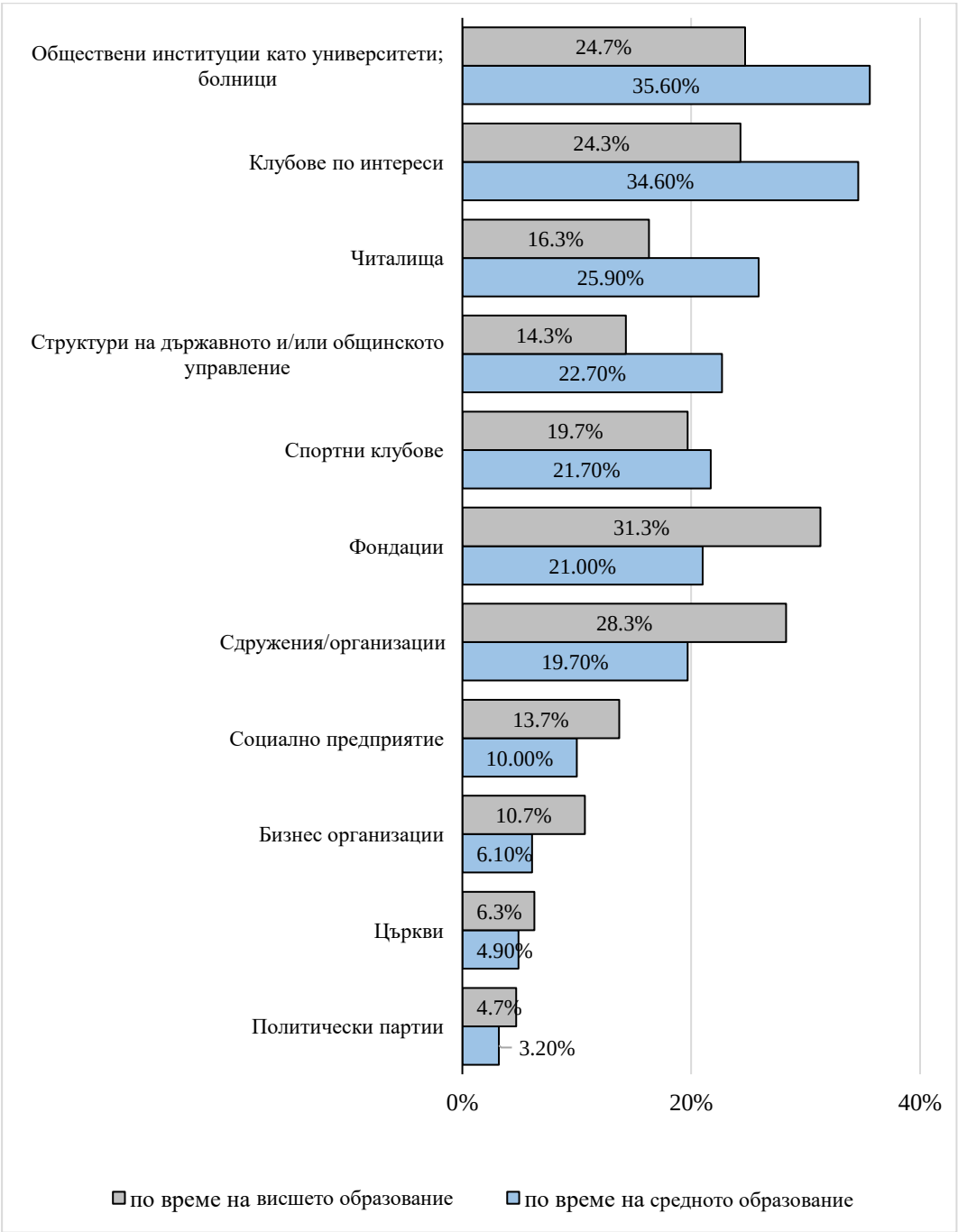

Фигура 7. Разпределение на студентите по тип организация, с която са извършвали доброволческа дейност

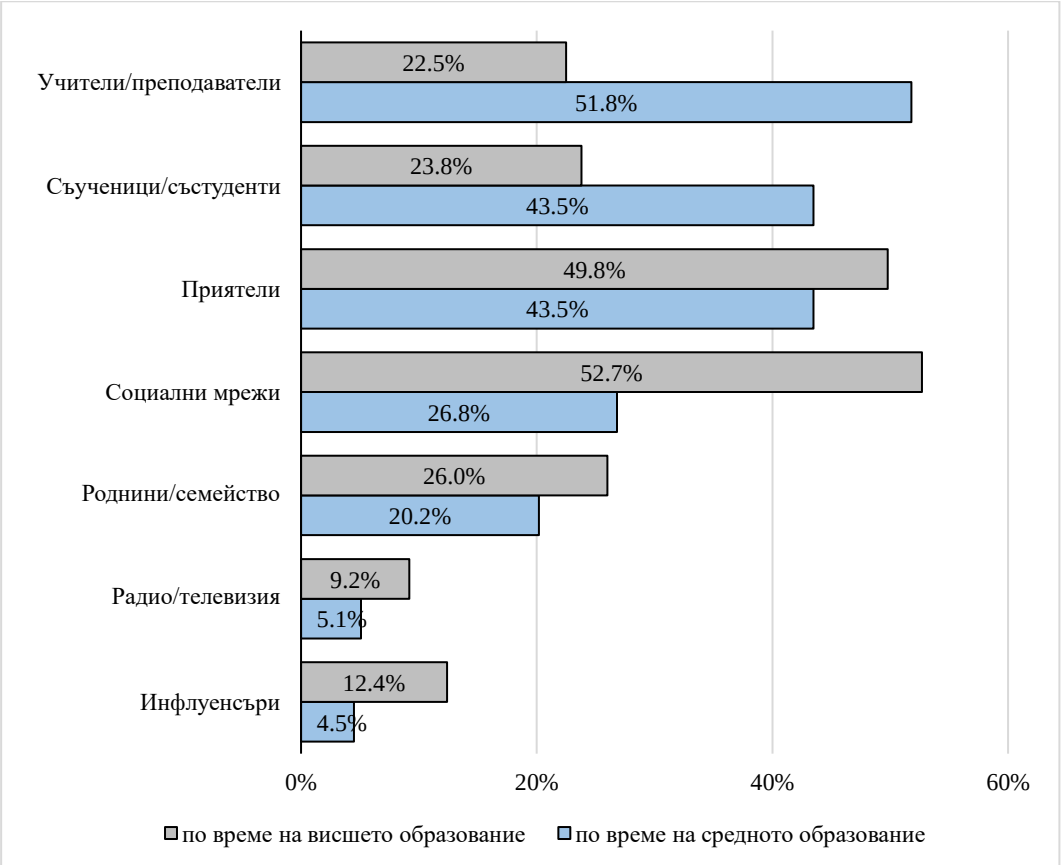

Фигура 8. Разпределение на студентите според източници на информация за участие в доброволчески дейности

Основно респондентите са доброволствали със свои приятели (фиг. 9). Предвид направените по-горе изводи, по време на средното си образование много по-голям дял респонденти са участвали в доброволчески дейности със съученици и учители. По-време на висшето образование освен с приятели над 1/3 от респондентите са доброволствали сами. Налага се изводът, че по време на средното образование основен мотиватор и организатор на доброволчески инициативи е училището, където учители и ученици съвместно участват в тях. По време на висшето образование обаче тази функция не се наследява от университетите и те като институции не поемат ролята на центрове на доброволчество за своите студенти. Студентите по-скоро участват в различни инициативи на фондации, сдружения и асоциации, като се информират главно от социални мрежи и приятели. В тази връзка доброволческият потенциал на студентите може да бъде канализиран от различни инициативи в рамките на звена в университета, които да привличат не само студентите, но и преподаватели и служители. Това е възможност да се

развиват университетската социална отговорност и университетската култура на лидерство. Нещо повече, създаването и развитието на доброволчески центрове в рамките на Университета ще допринесе за изграждане истинска общност от съмишленици, които да работят за справедливо общество, с възможности за включване на уязвими групи, както и да превърнат Университета като институция в устойчив лидер в променящия се свят.

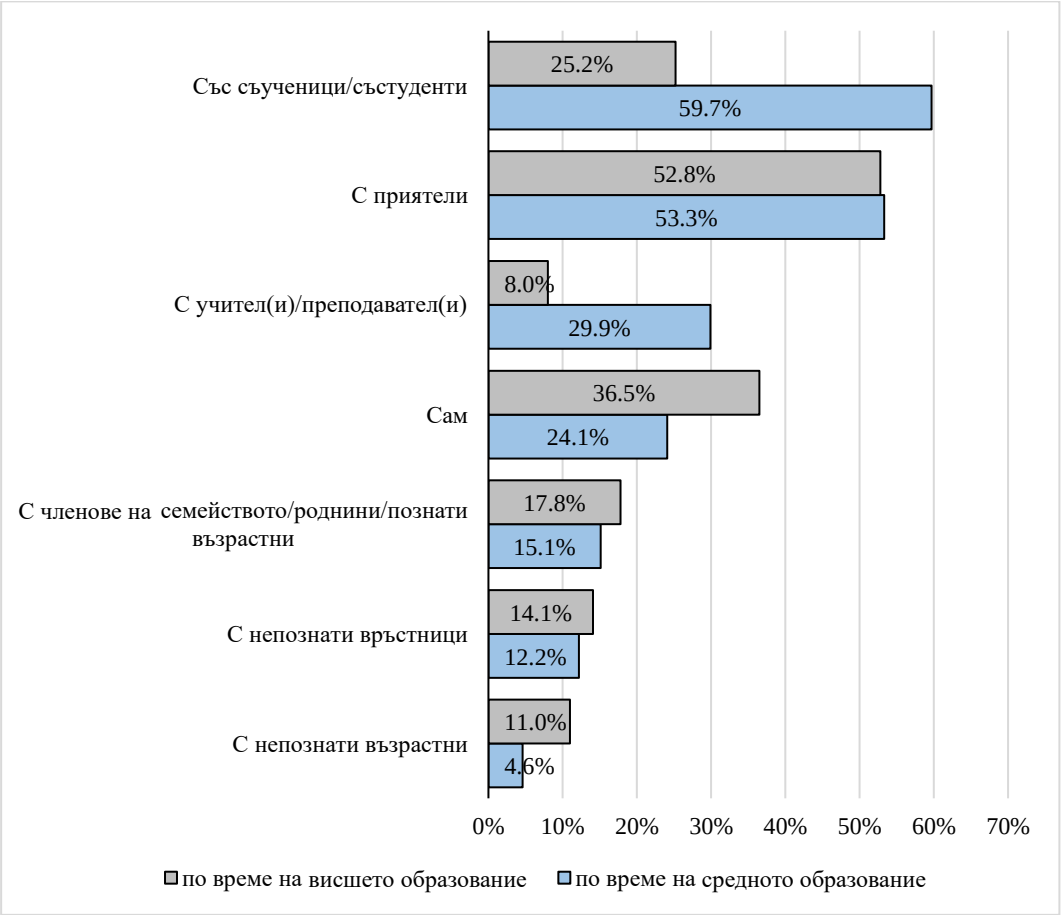

Фигура 9. Разпределение на студентите по отговорите на въпроса „С кого участвахте в доброволчески дейности“

3. Академичният и административният състав на УНСС и доброволчеството – опит и участие

От съществен интерес е да се разкрие какъв е опитът на преподавателите и служителите – през последната година и през последните няколко години, в

доброволчески дейности – инцидентен и редовен. От запитаните 145 участници само 11 човека (или 8%) нямат такъв. В последната година 90% са взимали участие в доброволчески дейности, а през последните няколко години (извън посочени дейности през последната година) – 80%. Проверката на хипотеза за наличие на обективна връзка между различни социално-демографски характеристики (възрастова група, пол, академична възраст, живот в чужбина повече от една година) и доброволческия опит чрез Хи-квадрат метода показва, че нито една от тези характеристики не влияе на доброволческия опит.

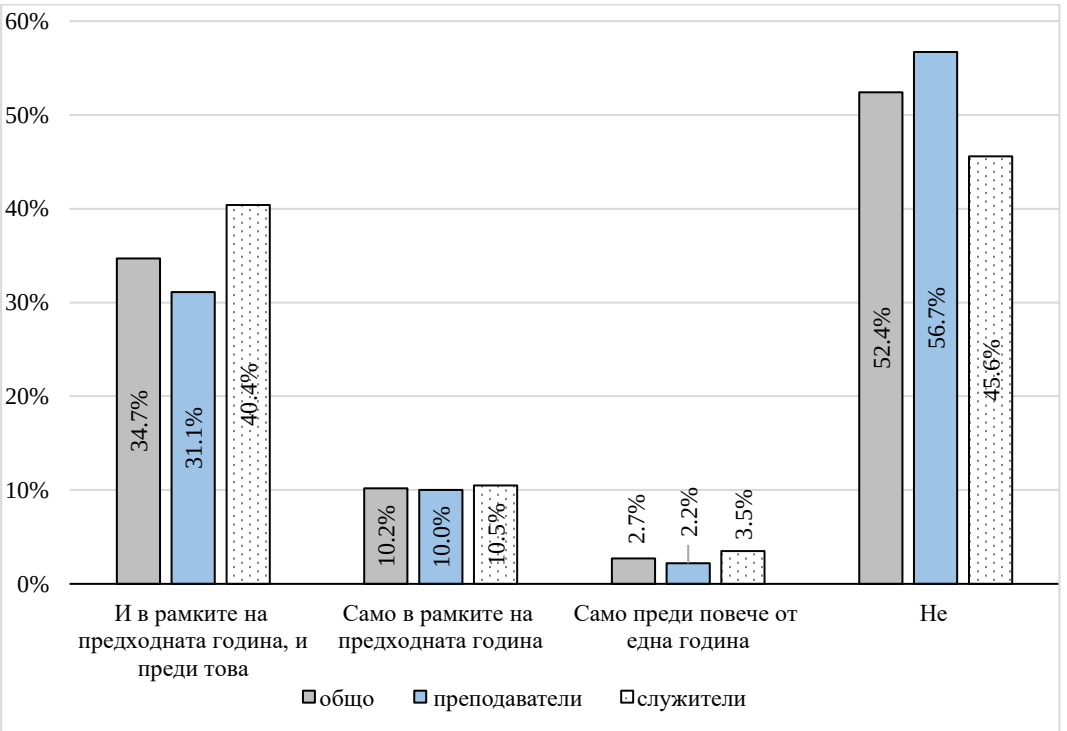

Фигура 10. Активно участие в доброволчески дейности сред преподавателите и служителите

По-интересно е да се анализира каква част от преподавателите и служителите от УНСС имат не само епизодичен, но и по-интензивен доброволчески опит. Под „по-интензивен доброволчески опит“ се разбира участие на респондента поне 1 – 2 пъти месечно в една или повече доброволчески дейности в предходната година или през последните няколко години (като не се включва последната година). Резултатите показват, че редовно участие в доброволчески дейности през последната година са декларирали 47% от анкетираните, като 35% от тях имат такова участие и в предходни периоди. Тези, които изобщо нямат редовно участие,

независимо дали в предходните 12 месеца или по-рано, са 53%. Няма статистически значима разлика между преподаватели и служители и интензивното участие в доброволчески дейности, но все пак е налице малко по-висок дял на служители с интензивен доброволчески опит. Фактът, че повече от половината запитани не участват редовно, оставя пространство за насърчаване на по-голяма доброволческа ангажираност. Преподавателите и служителите с редовен опит биха могли да играят много важна роля в мотивирането на своите по-неактивни колеги за включването им в различни инициативи.

Преподавателите и служителите в УНСС имат дългогодишен опит в различни доброволчески дейности. Най-голям е делът на тези, които са участвали спорадично или редовно в грижи за околната среда и помощ и подкрепа на деца и възрастни – близо половината и над половината от запитаните (фиг. 11). Очаквано най-малък брой са посочили участие в реакции при бедствия и аварии и помощ и подкрепа на мигранти или бежанци. Няма съществена разлика между дяловете на участниците в последната година и в предходни периоди. При участието в грижи за околната среда се наблюдава по-висок дял в последните 12 месеца, а при организиране на благотворителни каузи и събития – обратното.

Освен посочените дейности респондентите са отбелязали и други – организиране на различни университетски събития, организиране на научни събития, подпомагане на организацията и реализацията на събития за средношколци, организиране на дарения на книги, сортиране на хуманитарна помощ, подкрепа на хора в неравностойно положение, подобрение на условията в общежития за средношколци, участие в кампанията „Капачки за бъдеще“.

Ако сравним участието на преподавателите и служителите спрямо това на студентите в различни доброволчески дейности, се откроява, че грижата за околната среда е водеща, но при преподавателите и служителите този дял е значително по-висок (69.4%) в сравнение със студентите (54.9% – 56.4%). Очаквано студентите участват по-малко в помощ за мигранти и бежанци (5.8% спрямо 13.6%), но са по-активни в благотворителни каузи и събития, най-вече по време на средното си образование. Като цяло преподавателите и служителите имат по-висока активност в почти всички категории.

Фигура 11. Разпределение на преподавателите и служителите според участието им в различни доброволчески дейности в различни периоди

Има известни различия между дяловете на преподаватели и служители в участието в различните дейности. Като цяло сред служителите се наблюдава по-голяма ангажираност в почти всички (фиг. 12). Най-големи различия има в грижата за околната среда (73.7% спрямо 66.7%), подкрепата за възрастни хора (56.1% спрямо 43.3%) и грижата за животни (50.9% спрямо 34.4%), където дяловете на служителите са по-високи. Обратно, преподавателите имат по-голям дял на участие в организирането на благотворителни събития (31.1% спрямо 22.8%) и при помощта за мигранти или бежанци (15.6% спрямо 10.5%). Анализът на опита сред тези две категории може да се използва за организиране на ефективни доброволчески програми, съобразени с профила на всяка група.

Фигура 12. Разпределение на преподавателите и служителите според участието им в различни доброволчески дейности в предходната година

По честота на участие най-голям дял за честота един път седмично и по-често има за дейностите грижа за околната среда (12%) и грижи за животни (12%), като при служителите делът на участващите е по-висок (приложение 3). Тези дейности са и с най-голям дял за участие един път седмично и по-често и при студентите. Както и при студентите, най-нисък дял за тази честота има за дейностите помощ и подкрепа на мигранти/бежанци и реакция при бедствия и аварии. И това е напълно обяснимо предвид спецификата им. При преподавателите и служителите под 2% са отговорили за ежеседмично включване при организиране на спортни и благотво-

рителни събития. Но и при студентите тези дялове са под 3% – естеството на такива събития рядко предполага всяка седмица да има ангажираност на доброволци.

От значение е и с какъв тип организации е извършвана доброволческата дейност (фиг. 13). Наблюдават се големи различия между типа организация сред преподавателите и служителите. Най-голям дял от преподавателите, които са реализирали доброволческа дейност през последната година, са я извършвали със сдружения или асоциации, а от служителите – с обществени институции. Статистически значима е разликата между относителните дялове за организации като сдружения/асоциации, спортни клубове и бизнес организации, където делът на посочилите преподаватели е по-висок. Въпреки че няма статистически значима разлика, прави впечатление и по-високият дял на служителите, които са извършвали дейности с църкви или структури на държавното или общинското управление.

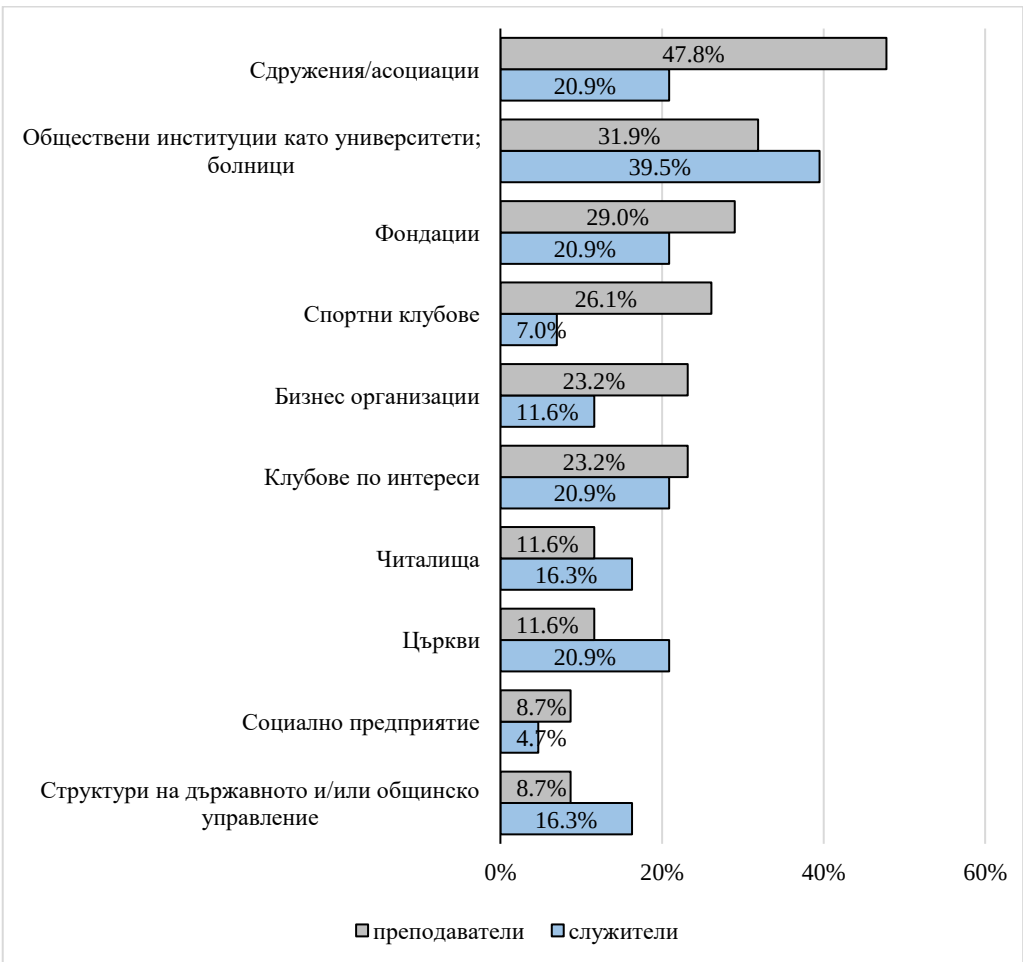

Фигура 13. Разпределение на преподавателите и служителите по тип организация, с която са извършвали доброволческа дейност

Важно е да знаем откъде представителите на академичния и на административния състав се информират, за да може по-ефективно да се прилага информационна кампания за доброволческите инициативи и да се насърчава по-голямо участие. И при преподавателите, и при служителите най-голям дял (около 2/3) са посочили, че са се информирали за доброволческите инициативи от приятели (фиг. 14). Социалните мрежи са посочени като източник на информация от 47% от служителите, докато този дял при преподавателите е с около 10 процентни пункта по-нисък. По-голям е делът на преподавателите, които се информират от колеги и роднини и семейство, както и от радио и телевизия. В сравнение със студентите при преподавателите и служителите много по-малък дял са посочванията на инфлуенсърите като проводници на доброволчески кампании.

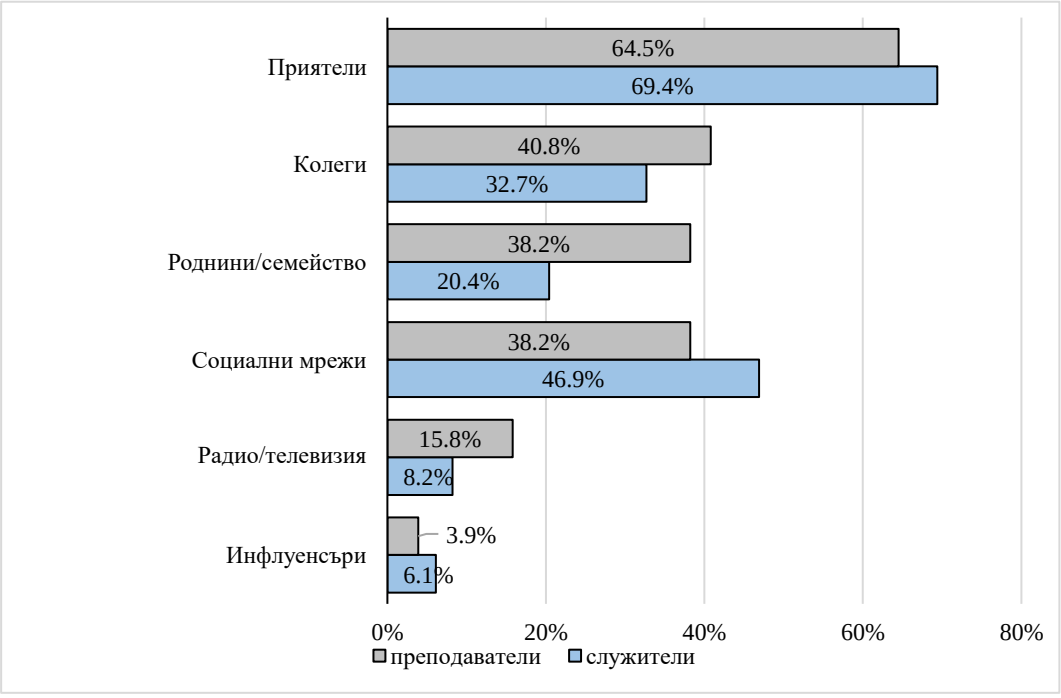

Фигура 14. Разпределение на преподавателите и служителите според източници на информация за участие в доброволчески дейности

Почти всички респонденти (близо 90%) посочват, че сами са решили да участват в доброволческа дейност. По отношение на това с кого преподавателите и служителите са участвали в доброволческа дейност, анализът разкрива интересни тенденции – преподавателите показват по-висока склонност към участие в доброволчески инициативи с различни групи хора (фиг. 15). Най-често срещаната форма на доброволчество и при двете групи е с приятели (47.4% от преподавателите и 33.3% от служителите), следвана от доброволчество със семейство и род-

нини при преподавателите (42.3%), докато при служителите този процент е значително по-нисък (17.9%). Интересен е фактът, че самостоятелното участие е относително еднакво застъпено и при двете групи (около 28 – 29%), което показва, че индивидуалната инициатива за доброволчество не зависи от професионалната роля. Най-малко разпространено е доброволчеството с непознати хора, като само 15.4% от преподавателите и 8.3% от служителите са участвали в такива инициативи, което предполага предпочитание към доброволчество в познат социален кръг. Ниският относителен дял на участващите с колеги служители разкрива, че е налице потенциал за привличането им от организирани в рамките на университета инициативи. Както и при студентите, така и тук можем да обобщим, че доброволческият потенциал на академичната общност може да бъде развит чрез създаване на специализирани структури в Университета. Това ще спомогне за изграждането на активни университетски общности със споделени ценности с участието на преподаватели, служители и студенти.

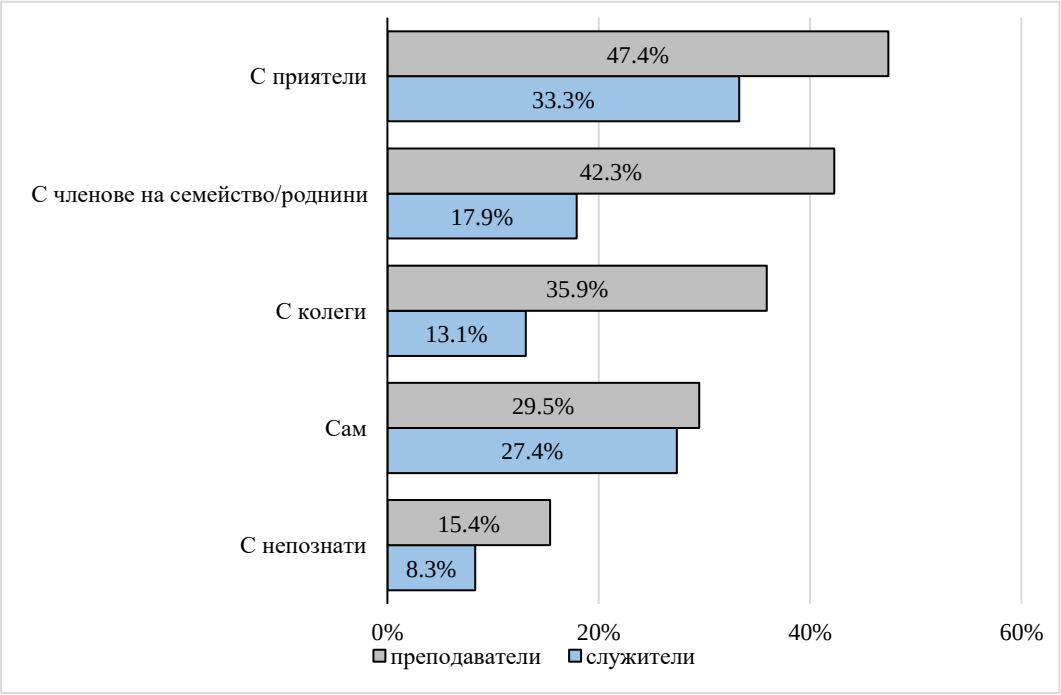

Фигура 15. Разпределение на преподавателите и служителите по отговорите на въпроса „С кого участвахте в доброволчески дейности?“

4. Нагласи към доброволческия труд сред академичната общност на УНСС

За инициирането и организирането на доброволчески дейности в Университета и активизиране на доброволческия потенциал като цяло и в частност сред различните групи, от съществено значение е да се разкрият нагласите за участие в доброволен труд и кои са предпочитаните каузи. Тези резултати могат да послужат за насочване на хората с различна професионална роля към най-подходящите за тях доброволчески инициативи. Над 90% от респондентите (сред студенти, преподаватели и служители) потвърждават желанието си да подкрепят каузи с доброволен труд (положителен отговор на въпроса „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“).

Според дяловете на положителните отговори за видовете каузи, които биха подкрепили, е видно, че най-големи предпочитания участниците в изследването имат към помощ и подкрепа на деца, на възрастни хора и грижи за околната среда (фиг. 16). Най-малък е делът на тези, които биха се включили в помощи за мигранти и бежанци. Има и известни различния между студентите, академичния и административния състав – студентите имат по-големи предпочитания към каузи, свързани с грижи за животни, а преподаватели и служители – към околната среда. Делът на преподавателите, които биха подкрепили организирането на благотворителни културни каузи и събития е значимо по-висок от този сред служителите ($\alpha < 0.05$). Най-нисък интерес се наблюдава към подкрепата на мигранти и бежанци във всички групи, но при преподавателите и студентите е налице приблизително двойно по-висок дял в сравнение със служителите.

При планирането на доброволчески дейности е важно да се отчетат различните предпочитания на потенциалните участници към начина на участие (фиг. 17). Най-предпочитано е участието при отделни събития, организирани по конкретен повод или при бедствия/извънредни ситуации, като служителите показват най-висок процент (68.6%), следвани от преподавателите (57.1%) и студентите (44.8%). За каузи, провеждани няколко пъти годишно, преподавателите имат най-висок дял на изразено предпочитание (31.0%), докато при ежемесечните каузи студентите доминират значително (39.4%) спрямо преподавателите (11.9%) и служителите (3.9%). Фактът, че студентите предпочитат по-редовни ежемесечни каузи, докато служителите и преподавателите са по-активни при еднократни събития, показва, че планирането на доброволчески дейности в Университета трябва да е свързано с предложения за разнообразни дейности с различна периодичност и интензивност, за да се отговори на специфичните предпочитания на различните групи в академичната общност.

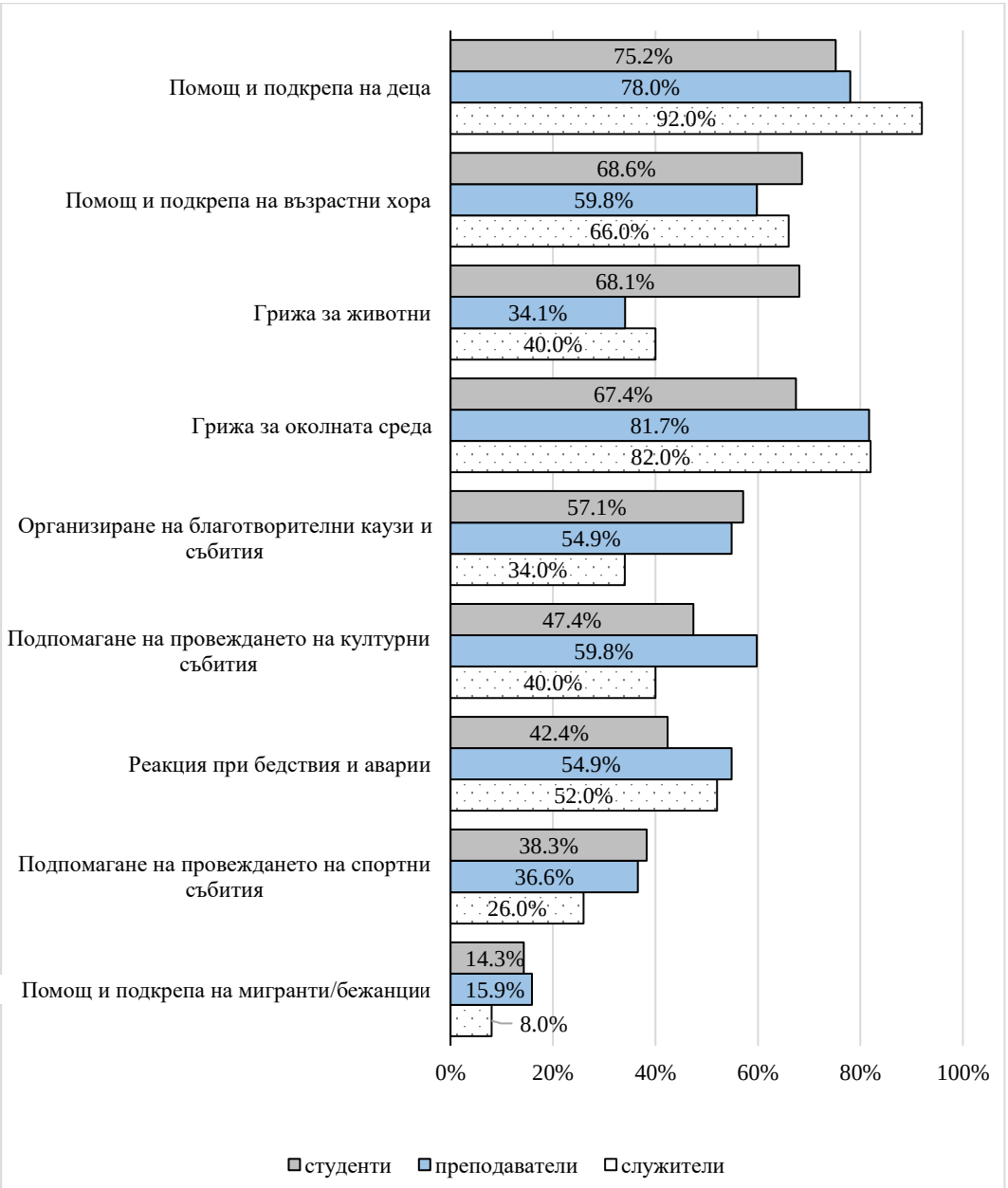

Фигура 16. Разпределение на респондентите според каузите, които биха подкрепили с доброволчески труд

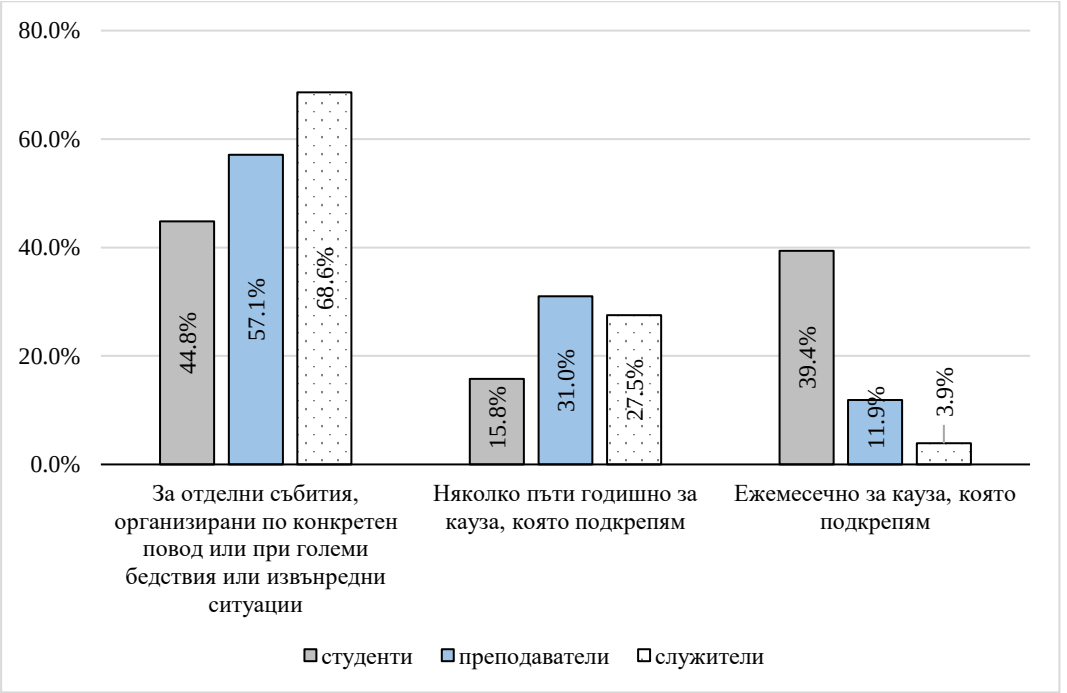

Фигура 17. Разпределение на респондентите според честотата, с която биха подкрепили доброволчески дейности

Като цяло респондентите нямат предпочитания дали дейността ще се провежда на терен или онлайн – 64% от преподавателите, 51% от служителите и 57% от студентите посочват, че доброволческата им работа може да е в двата варианта. Само на терен обаче предпочитат 41% от служителите, 25% от преподавателите и 32% от студентите. Това е индикатор, че при планиране на доброволчески дейности в Университета, насочени към служители, е по-добре те да не са виртуални. В подкрепа на организирането на инициативи на терен е и описаното от Ювал Ноа Харари (Harari, 2019), че „при физическите общности съществува дълбочина, която виртуалните общности не могат да постигнат, поне в близко бъдеще“.

5. Основни изводи

Сред академичната общност на УНСС се наблюдава споделено разбиране за доброволчеството като безвъзмездна дейност в полза на обществото, извършвана по собствена воля. Анализът разкрива, че както сред студентите, така и сред академичния и административния състав на УНСС значителна част имат предходен доброволчески опит. При студентите участието в доброволчески инициативи е налице още по време на средното образование, като тази тенденция продължава и по време на висшето им образование. Налице е обаче известно разминаване в

институционалната подкрепа между средното и висшето образование – докато училищата активно насърчават и организират доброволчески инициативи, Университетът не поема тази роля в същата степен. Това създава своеобразен вакуум, който би могъл да бъде запълнен чрез създаване на специализирани университетски структури за доброволчество.

Най-голям дял от респондентите и в трите групи имат готовност да се включат в доброволчески инициативи при отделни събития или извънредни ситуации. Но студентите показват по-голяма готовност за редовно ангажиране в доброволчески дейности.

Може да се обобщи, че голяма част от всички респонднети имат положителни нагласи към доброволчеството и много голяма част биха подкрепили различни каузи с доброволен труд. Немалка част имат нагласа за регулярно участие в различни доброволчески дейности. Това показва, че университетът като институция има потенциал да консолидира положителните нагласи на академичната общност в УНСС към доброволчеството чрез инициране и подкрепа на различни каузи. Във връзка с това е необходимо да се планира създаването на специализирани структури (доброволчески хъбове) в Университета и дейността им да се подкрепя устойчиво. Работата на тези структури за различни каузи ще открие възможност за консолидиране на всички членове на университетската общност – от обучаващите се до академичния и административен персонал, и създаване на атмосфера, насърчаваща проактивно гражданско поведение. Изграждането на сплотена академична мрежа от хора, споделящи стремежа за изграждане на по-справедливо общество, ще позиционира УНСС като академичен модел на отговорна социална институция.

Четвърта глава

ПРОФИЛИ НА ДОБРОВОЛЦИ – ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДОБРОВОЛЧЕСКИ СЕГМЕНТИ

1. Методология за групиране на респондентите в различни категории според степента на заявената доброволческа ангажираност

Основна задача при изследване на възможностите, които предоставя доброволчеството за изпълнение на третата мисия на университетите и за превръщането им в устойчиви общности е да се формират доброволчески сегменти според степента на заявена доброволческа ангажираност. Според предварителни проучвания на нагласите и участието в доброволчески каузи и студентите, и преподавателите и служителите в УНСС ще бъдат разпределени в няколко сегмента. Тези сегменти (профили) са четири: на „незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“. На базата на използвания инструментариум на изследването и отговорите на въпросите в анкетната карта респондентите са категоризирани в тези четири групи по логически обвързани критерии.

1.1. Групиране на студентите

Участващите в изследването студенти ще бъдат категоризирани в гореизброените доброволчески сегменти по следните критерии:

- Незаинтересовани (нежелаещи да участват в доброволческа дейност) – определени са на базата на следните критерии:
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „не“. Въпреки че част от тези респонденти на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, имат положителни отговори за някои дейности, те са категоризирани като незаинтересовани поради факта, че може в минало да са участвали в доброволчески дейности, но поради някаква причина са се отказали и не заявяват подобни намерения за бъдещо участие;
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са дали отговор „не“ и едновременно с това на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, нямат посочвания за никоя дейност;
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, но на въпроса „Кой е най-предпочитаният от Вас вариант за участие с доброволчески труд?“ (контролен въпрос), са дали отговор: „Не съм склонен да подкрепям каузи чрез доброволен труд“, и едновре-

менно с това на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, нямат посочвания за никоя дейност.

- Потенциални доброволци – определени са на базата на следните критерии:
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“ и същевременно на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, нямат посочвания за никоя дейност;
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили честота само „1 – 2 пъти годишно“ за различните дейности. Това е по-скоро спорадично участие и поради този факт няма причина тези респонденти да се категоризират като доброволци.
- Доброволци – определени са на базата на следния критерий: на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса: „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили поне за една дейност честота „1 – 2 пъти месечно“, но за никоя дейност не са посочили честота „веднъж седмично и по-често“.
- Активни доброволци – определени са на базата на следния критерий: на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса „По време на висшето си образование взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили поне за една дейност честота „веднъж седмично и по-често“.

Резултатите показват, че малко под половината респонденти са в категорията на потенциалните доброволци – такива, които са заявили желание да подкрепят с доброволен труд различни дейности, не са участвали или съвсем рядко са участвали в доброволчески дейности като студенти (фиг. 18). Малко над 1/5 са доброволците – студенти, които искат да подкрепят и подкрепят каузи един-два пъти месечно. Около 19% са и активните доброволци – тези, които са декларирали ежеседмична доброволческа дейност. Най-малък е делът на нежелаещите да се включват – малко над 10%.

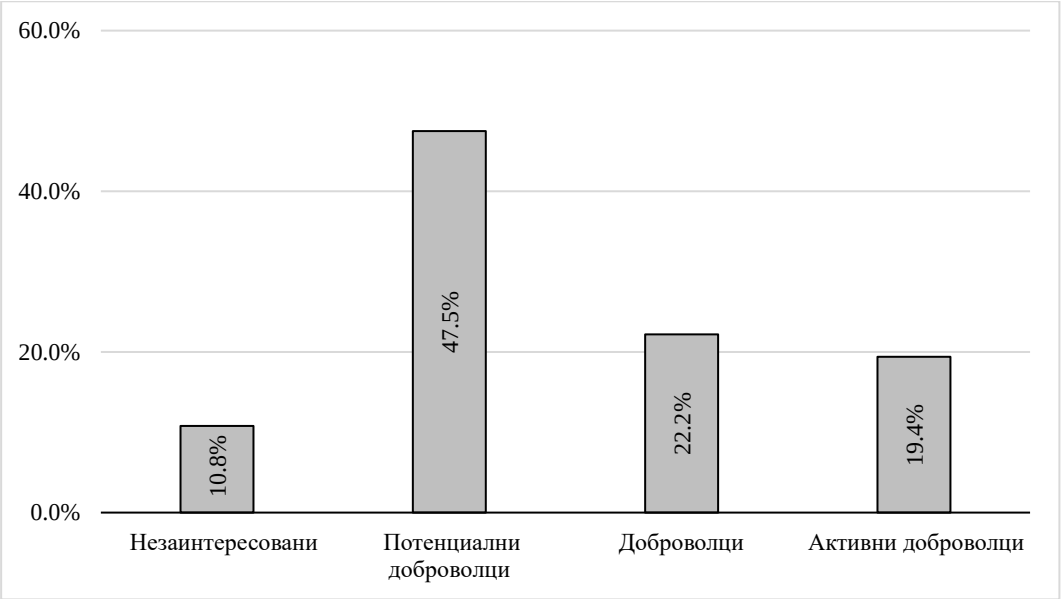

Фигура 18. Разпределение на студентите по доброволчески сегменти

1.2. Групиране на преподавателите и служителите

Както и при студентите, и преподавателите и служителите ще бъдат категоризирани в четири сегмента (профили) – на „незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“. Логиката на категоризиране на преподавателите и служителите е сходна с тази при студентите, като се отчитат и някои специфики на инструментариума. Сегментите са формирани по следните критерии:

- Незаинтересовани (нежелаещи да участват в доброволческа дейност) – определени са на базата на следния критерий: на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „не“. Въпреки че част от тези респонденти на въпроса: „През предходните 12 месеца взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, имат положителни отговори за някои дейности, те са категоризирани като незаинтересовани поради факта, че може в миналото да са участвали в доброволчески дейности, но поради някаква причина са се отказали и не заявяват подобни намерения за бъдещо участие.
- Потенциални доброволци – определени са на базата на следните критерии:
  - на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“ и същевременно на въпроса: „През предходните 12 месеца взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, нямат посочвания за никоя дейност;

- на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса: „През предходните 12 месеца взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили честота само „1 – 2 пъти годишно“ за различните дейности. Това е по-скоро спорадично участие и поради този факт няма причина тези респонденти да се категоризират като доброволци.

- Доброволци – определени са на базата на следния критерий: на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса: „През предходните 12 месеца взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили поне за една дейност честота „1 – 2 пъти месечно“, но за никоя дейност не са посочили честота „веднъж седмично и по-често“.
- Активни доброволци – определени са на базата на следния критерий: на въпроса: „Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?“, са отговорили с „да“, а на въпроса: „През предходните 12 месеца взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?“, са посочили поне за една дейност честота „веднъж седмично и по-често“.

Резултатите показват, че малко над половината респонденти са в категорията на потенциалните доброволци – лица, изразили желание да се включат в доброволчески дейности, но без предишен опит или с много ограничено участие (фиг. 19). Около 1/5 са доброволците, подкрепящи каузи веднъж два пъти месечно. В тези две категории делът на преподавателите е малко по-висок. При активните доброволци (около 18%) е обратното – делът на служителите е с 11 проценти пункта по-висок. Това се наблюдава и при незаинтересованите – за всички респонденти те са 8%, сред преподавателите – 5%, а сред служителите – 11%. Може да се обобщи, че по-голям дял от служителите са представени в двете крайни категории – сред активните доброволци и сред незаинтересованите, докато преподавателите са по-склонни да попадат в междинните групи с по-умерено участие в доброволческите дейности. Разпределението на студентите по доброволчески сегменти показва голяма сходност с тези резултати, като делът при студентите на потенциалните доброволци е 48%, на активните доброволци – около 19%, а на незаинтересованите – около 10%. Тези резултати показват, че разпределението по доброволчески сегменти е сравнително устойчиво в рамките на цялата академична общност, като основните дялове – на потенциалните, активните и незаинтересованите доброволци, остават сходни сред различните групи.

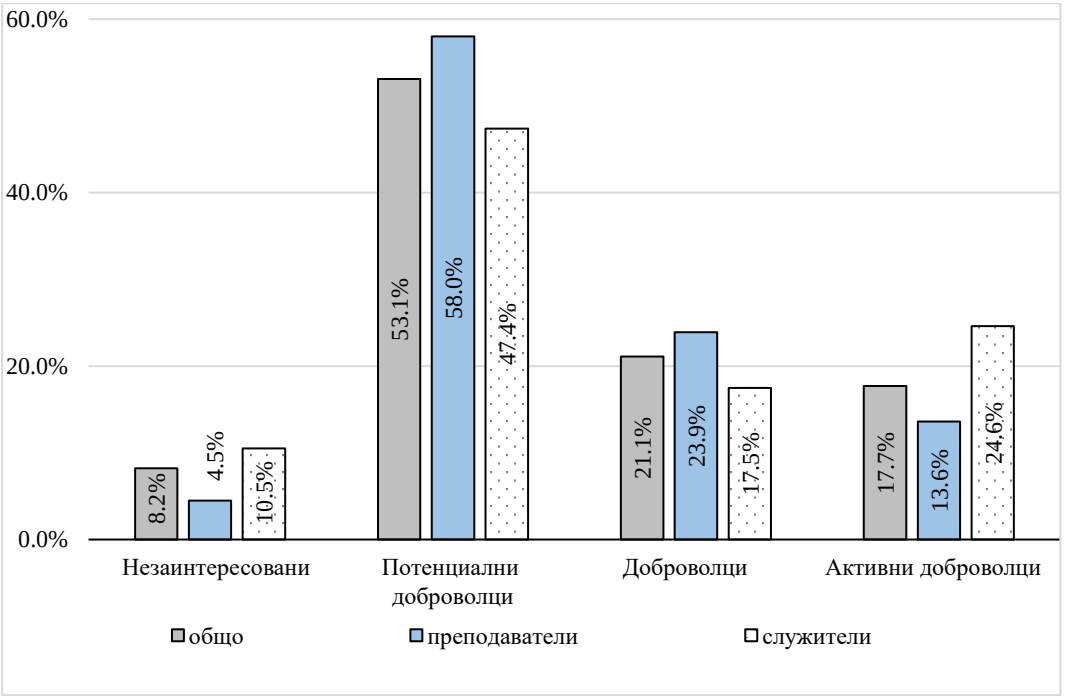

Фигура 19. Разпределение на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти

2. Социално-демографски характеристики на доброволческите сегменти

2.1. Социално-демографски характеристики на студентите

Анализът на влиянието на променливите пол, възраст, курс на обучение, форма на обучение и трудов статус върху категоризацията на студентите респонденти в сегментите не показва наличието на обективна връзка (приложение 4). Въпреки това може да се отбележи, че делът на незаинтересованите сред жените е по-нисък, както и сред по-младите (до 20 години) и сред неработещите студенти. Променливите: „с кого живеете“ , „живели ли сте повече от една година в чужбина“ и „получавали ли сте помощ и съдействие от доброволци“, също не оказват значимо влияние върху категоризацията на респондентите. Все пак може да се отбележи, че делът на доброволците е по-висок сред живелите в чужбина и сред получавалите помощ и съдействие от доброволци.

Семейната среда и приятелският кръг на студентите са важен фактор за сегментирането им в доброволческите категории. Проверката на хипотези за наличие на обективна връзка между различни променливи, характеризиращи семейната среда и приятелския кръг, и категорията, в която попадат респондентите, показва, че значимо влияние оказват населеното място, в което са живели респон-

дентите по време на средното си образование, наличието на роднини и приятели, които участват в доброволчески дейности, като и самоопределението за религиозност на семейството на респондента и на самия респондент (табл. 4). Не се установява влияние на доходите на семейството, на образованието на родителите на респондента и на наличие или отсъствие на трудов стаж по време на средното образование.

По отношение на местоживеенето по време на средното образование е налице тенденция по-голям дял от студентите, които са живели в големи градове, да са категоризирани като доброволци и активни доброволци. Незаинтересованите са в по-голяма степен студенти, живели в села или малки градове или в столицата. Причините вероятно са различни – за тези, които са живели в малки населени места, вероятно не е имало достатъчно различни доброволчески инициативи, които да отговарят на техните интереси, и така в по-голям дял от тези респонденти не се е формирал интерес към доброволчеството. По отношение на живелите в София, където са налице множество различни доброволчески дейности, вероятно става въпрос за липса на интерес. Друга възможна причина може да бъде, че животът в такъв голям град като София по-трудно предразполага към създаване на общности и този стереотип от средното образование влияе и към нагласата към доброволчеството по време на висшето образование.

Голямо влияние оказва наличието на роднини или приятели, които участват в доброволчески дейности, и това е напълно очаквано – сред респондентите с такива роднини и приятели делът на незаинтересованите е само 7%, докато делът сред тези, които нямат роднини или приятели доброволци, е три пъти по голям – 22%. Други съществени фактори са дали семейството на респондента и самият респондент са религиозни. Влиянието на тези два фактора е много близко, защото над 85% от студентите от религиозни семейства са се определили като религиозни. Сред студентите от религиозни семейства близо половината са категоризирани като доброволци или активни доброволци в сравнение с 34% от нерелигиозни семейства. Делът на незаинтересованите при религиозните семейства е само 7% и е два пъти по-нисък в сравнение с дела при нерелигиозните семейства.

В обобщение, наличието на доброволци в близкото обкръжение, както и религиозна семейна среда и лична религиозност са отличими профилни характеристики на студентите, които са сегментирани като доброволци и активни доброволци.

Таблица 4. Разпределение на студентите по доброволчески сегмент и основни характеристики

Доброволчески сегмент					
	незаитересовани	**потенциални доброволци**	**доброволци**	**активни доброволци**	**общо**
Общо	10.6%	47.6%	22.3%	19.5%	100.0%
Населено място**					
Село или малък град (до 20 хил. жители)	11.4%	48.3%	24.8%	15.4%	100.0%
Голям град	6.8%	43.5%	28.6%	21.1%	100.0%
Столица	13.0%	50.3%	14.3%	22.4%	100.0%
Имате ли роднини и приятели, които участват в доброволческа дейност?**					
да	6.9%	46.3%	24.6%	22.3%	100.0%
не	22.3%	51.8%	15.2%	10.7%	100.0%
Бихте ли определили семейството си като религиозно?**					
да	6.8%	46.0%	24.0%	23.2%	100.0%
не	15.8%	50.0%	19.9%	14.3%	100.0%
Вие религиозен ли сте?**					
да	7.8%	44.7%	25.5%	22.0%	100.0%
не	14.2%	51.5%	18.1%	16.2%	100.0%

*p < 0.10 **p < 0.05

2.2. Социално-демографски характеристики на преподавателите и служителите

За разлика от студентите при преподавателите и служителите малко фактори са определящи за сегментирането им в доброволческите категории. Анализът на влиянието на променливите пол, възрастова група и „живели ли сте повече от една година в чужбина“, не оказват значимо влияние върху категоризацията на преподавателите и служителите (приложение 5). При преподавателите не се установява връзка с академичната длъжност, а при служителите – с образователната степен.

Проверката на хипотези за наличие на обективна връзка между доходите на домакинството и дали респондентите са религиозни, и сегментацията не показва наличие на значима връзка. Възможно обяснение може да се крие във факта, че преподавателите и служителите са възрастни хора с установени ценности, което ги прави по-малко податливи на влиянието на доходите и религиозността при

участието им в доброволчески дейности. Вместо това социалната среда, като приятелският кръг и роднини, които вече са доброволци, играе ключова роля за тяхната ангажираност. Тези социални контакти и лични връзки оказват значително влияние върху мотивацията за участие в доброволческите инициативи. При респондентите, които имат роднини и приятели доброволци, незаинтересованите са само 5%, а при тези, които нямат – 20%. Обратно, активните доброволци сред първата група са 20% и само 5% – при втората.

В обобщение, за разлика от студентите, при които също приятелският кръг е важен, но наред с други лични фактори, при преподавателите и служителите социалната среда е водещият фактор за ангажираност в доброволчески дейности, докато доходите и религиозността не оказват съществено влияние.

3. Личностни характеристики на доброволческите сегменти

3.1. Личностни характеристики на доброволческите сегменти при студентите

За характеризиране на доброволческите сегменти е необходимо да се анализира не само влиянието на обективни фактори, но също така и влиянието на някои личностни характеристики на респондентите. Участниците в изследването оцениха 18 твърдения, свързани с техни личности характеристики и социален и политически живот, по петстепенна скала – „изобщо не е вярно за мене“, „по-скоро не е вярно за мене“, „донякъде е вярно за мене“, по-скоро е вярно за мене“ и „напълно вярно е за мене“, като на тези отговори за твърденията са приписани стойности от 1 до 5. Разпределението на отговорите по тези твърдения общо и по четирите доброволчески сегмента е представено в приложение 6.

Твърденията са разпределени в пет групи, които са сравнително хомогенни и описват различни аспекти от личността на респондентите. Връзката между сегмента, в който попадат респондентите по отношение на доброволчеството, и интензитета му, от една страна, и степента на съгласие с изложените по-долу твърдения, от друга, е изследвана чрез метода на Кръскал – Уолис (поради факта, че на степените на съгласие са приписани стойностите от 1 до 5) и чрез Хи-квадрат метода. За осигуряване на изискванията за коректно прилагане на Хи-квадрат метода за всички твърдения групите „изобщо не е вярно за мене“ и „по-скоро не е вярно за мене“ са обединени, както и групите „по-скоро е вярно за мене“ и „напълно вярно е за мене“. Поради обединението на категории резултатите от Хи-квадрат метода са по-общи и не толкова чувствителни към степента на съгласие с твърденията.

В първата група са твърденията, свързани с гражданската и политическата активност на студентите. Твърденията, както и основни обобщаващи характеристики по сегменти доброволци, са представени в таблица 5, а различията между средните оценки на твърденията при различните доброволчески сегменти са визуализирани на фигура 20.

Таблица 5. Основни характеристики на оценени твърдения за гражданската и политическата активност на студентите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение
Участвам в протести	1.57	1.00	1.74	1.05	2.10	1.16	2.16	1.27
Подписвам граждански петиции	1.72	1.09	2.10	1.20	2.49	1.31	2.72	1.35
Подкрепям ак-тивно полити-ческа партия	1.80	1.27	1.78	1.11	2.08	1.31	2.01	1.28
Гласувам на всички избори	3.07	1.40	3.65	1.46	3.64	1.48	3.92	1.36

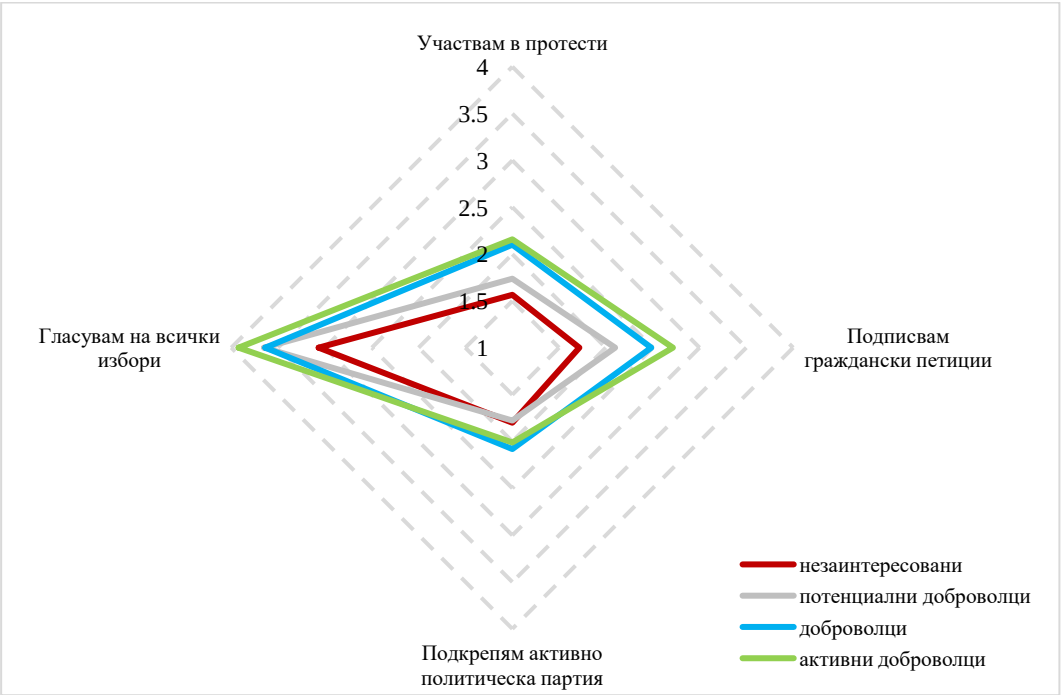

Фигура 20. Гражданска и политическа активност на студентите по доброволчески сегменти – средни оценки

От резултатите е видно, че и за четирите твърдения най-ниска степен на съгласие е налице при незаинтересованите, а най- висока – при активните доброволци. Нещо повече, при активните доброволци е налице и най-ниска вариация в отговорите, т.е. те се оформят като най-хомогенна група. Най-голяма е разликата между средните оценки при незаинтересованите и активните доброволци за твърдението „подписвам граждански петиции“. За твърденията „участвам в протести“ и „подписвам граждански петиции“ е налице и ясна градиента в средните оценки за четирите сегмента. Чрез проверка на хипотези за наличие на обективна връзка между сегмента на доброволците и оценките на всяко от гореизброените твърдения чрез непараметричния тест на Кръскал – Уолис се доказва наличие на такава[3] за всички твърдения без „подкрепям активно политическа партия“. За същите твърдения се доказва и наличие на статистически значима връзка чрез Хи-квадрат метода.[4] Може да се обобщи, че очаквано по-високата политическа ангажираност, която е свързана с реални действия – участие в протести, подписване на петиции и гласуване на избори, е в тясна взаимовръзка с желанието и интензитета на участие в доброволчески дейности.

Във втората група са обединени твърдения, свързани с общуването и приятелствата на респондентите (табл. 6). За твърдението „общителен човек съм“ е налице ясна градиента на средните оценки между четирите сегмента доброволци (фиг. 21). За това твърдение и за „обичам да създавам нови приятелства“ се доказва и закономерна връзка между дадените отговори и доброволческия сегмент чрез метода на Кръскал – Уолис и чрез Хи-квадрат метода ($p < 0.05$).

В резултат от анализа на връзката между доброволческия сегмент и самооценките на респондентите за тяхната общителност и нагласите към приятелството може да се твърди, че доброволците (независимо дали са активни, или не) в по-голяма степен са хора, които обичат да създават нови приятелства и се самоопределят като общителни хора. Разликите между активни доброволци, доброволци и потенциални доброволци в средните оценки за тези твърдения не са големи. Но респондентите в сегмента на незаинтересованите имат значимо по-ниски средни оценки от тези в останалите сегменти. Като цяло участниците с позитивна нагласа към доброволчеството са и хора, които имат много приятели и са с желание да разширят мрежата си от контакти и приятелства.

[3] $p < 0.05$
[4] $p < 0.05$

Таблица 6. Основни характеристики на оценени твърдения за общителност и нагласи към приятелството на студентите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение
Обичам да създавам нови приятелства	3.41	1.17	3.78	1.02	3.92	1.03	3.87	0.94
Бих искал да разширя прия-телския си кръг	3.26	1.31	3.56	1.12	3.45	1.19	3.58	1.22
Имам много приятели	2.93	1.29	3.12	1.15	3.10	1.16	3.11	1.16
Общителен човек съм	3.44	1.20	3.84	1.04	3.94	1.06	4.07	0.91

Фигура 21. Общителност и нагласи към приятелството на студентите по доброволчески сегменти – средни оценки

Третата група твърдения се отнасят към степента на комфорт в непозната и променяща се среда (табл. 7). Очаквано в твърдението „чувствам се комфортно сред непознати“ най-висока степен на съгласие има сред активните доброволци. Най-ниска степен на съгласие има сред незаинтересованите, следвани от потенциалните доброволци и доброволците. Между сегмента, в който са респондентите и степента на съгласие с това твърдение, има и статистически значима връзка ($p < 0.05$, метод на Кръскал – Уолис). За другите три твърдения най-висока оценка има за сегмента на незаинтересованите – това е очаквано предвид факта, че тези твърдения са свързани с предпочитание към познатото и ниска склонност към промени, както и по-добър комфорт, когато респондентът е сам (фиг. 22). Но при тези твърдения няма ясна градиента – например при активните доброволци има по-висока средна оценка за твърденията „чувствам се по-добре, когато съм сам“ и „не обичам промените“ в сравнение с доброволците и потенциалните доброволци, но със сравнително висока вариация на отговорите. По отношение на тези заключения вероятно сред активните доброволци има голямо различие в степента на съгласие, което рефлектира и в по-високата оценка. За тези твърдения не се доказва и наличие на обективна връзка. Относно това доколко респондентите обичат да излизат от зоната си на комфорт, е налице обективна връзка със сегмента на доброволчеството, като тук оценката при доброволците е малко по-ниска от тази при активните доброволци.

Таблица 7. Основни характеристики на оценени твърдения за нагласи към комфорт в непозната среда и адаптивност на студентите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение
Чувствам се комфортно сред непознати	2.35	1.22	2.86	1.20	2.97	1.16	3.11	1.17
Чувствам се по-добре, когато съм сам	3.35	1.37	2.89	1.15	2.74	1.24	3.03	1.31
Не обичам промените	2.80	1.20	2.59	1.13	2.44	1.08	2.64	1.25
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт	3.13	1.27	2.63	1.17	2.44	1.15	2.52	1.18

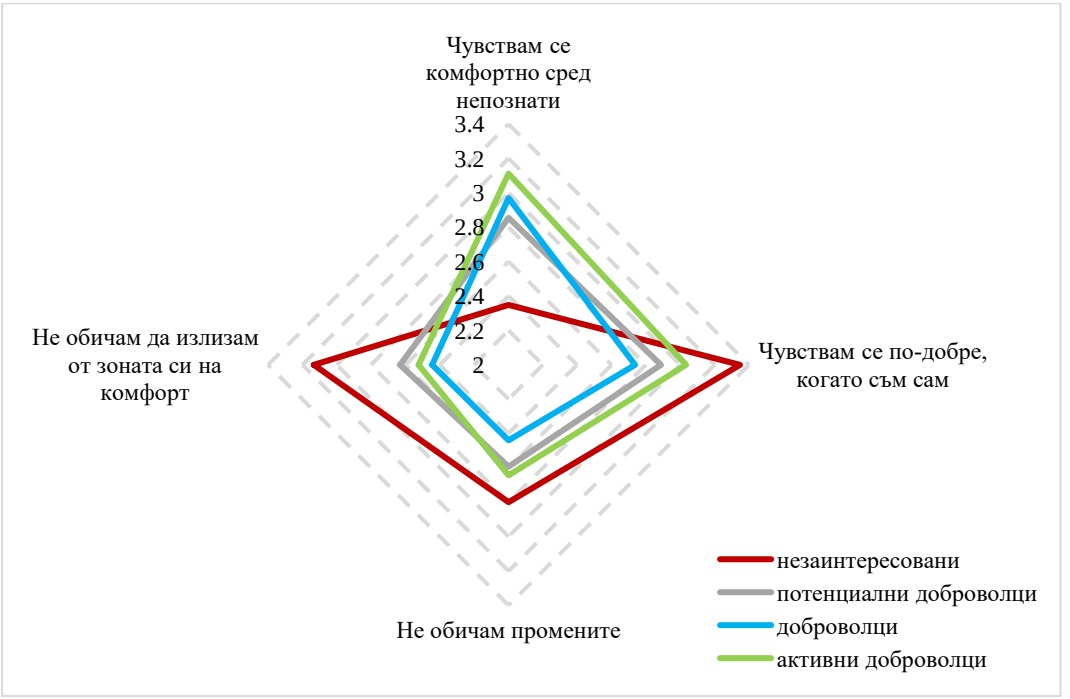

Фигура 22. Нагласи към комфорт в непозната среда и адаптивност на студентите по доброволчески сегменти – средни оценки

Следващата група твърдения се отнасят до социалната справедливост и алтруизма. И в трите твърдения, включени в тази група, най-ниските оценки са при незаинтересованите, и с градация при групите на потенциалните доброволци и доброволците достигат най-висока стойност при активните доброволци. Най-голяма е разликата при твърдението „изпитвам състрадание към уязвими групи“. За това твърдение и за „обичам да съм полезен на другите“ е налице обективна взаимовръзка, потвърдена с метода на Кръскал – Уолис и Хи-квадрат метода ($p < 0.05$). За твърдението „социалната справедливост е важна за мен“ връзка се потвърди само с Хи-квадрат метода ($p < 0.05$). Причината е, че средните оценки при доброволците и активните доброволци за това твърдение са почти еднакви и не се различават много от средната оценка при потенциалните доброволци (фиг. 23). Може да се обобщи, че емпатията и желанието за помощ – особено към уязвими групи, са отличителни черти на доброволците и това е напълно обяснимо – доброволният труд е начин за подкрепа и помощ и в голяма част от случаите той е насочен към по-непривилегированите групи от обществото.

Таблица 8. Основни характеристики на оценени твърдения за социалната справедливост и алтруизма на студентите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение
Социалната справедли-вост е важна за мен	3.83	1.16	4.14	0.96	4.22	0.93	4.23	0.94
Изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото	3.51	1.25	3.89	1.12	4.10	0.93	4.31	0.93
Обичам да съм полезен на другите	3.83	0.95	4.23	0.84	4.25	0.91	4.42	0.79

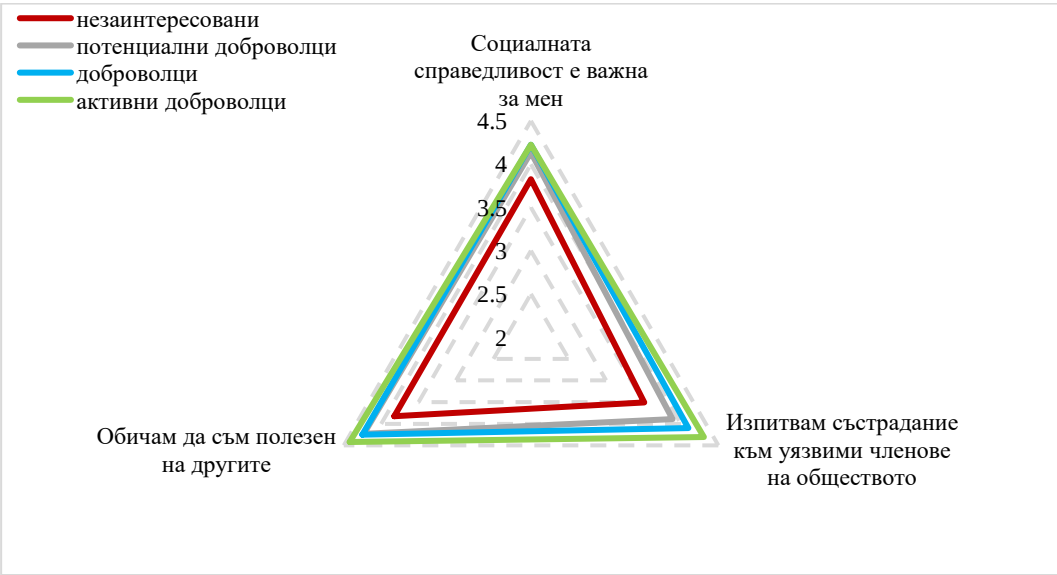

Фигура 23. Социална справедливост и алтруизъм на студентите по доброволчески сегменти – средни оценки

Последната група от твърдения не е толкова хомогенна и описва различни личностни аспекти на респондентите. Въпреки това твърденията в нея най-общо са свързани с кариерната фокусираност и управление на времето. Единственото мнение, което е в значима взаимовръзка със сегмента на доброволците, е „стремя се да изграждам бъдещи професионални контакти“ (доказана и с метода на

Кръскал – Уолис и с Хи-квадрат метода), като очаквано средните оценки нарастват с ангажираността към доброволчеството. Интересното тук е, че за твърдението: „Не обичам да си губя времето с неща извън работа и учене“, почти няма разлика между средните оценки за четирите сегмента.

Таблица 9. Основни характеристики на оценени твърдения за кариерна фокусираност и управление на времето на студентите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение
Стремя се да изграждам бъдещи професионални контакти	3.54	1.05	3.90	1.03	4.03	1.09	4.10	0.97
Имам свободно време	2.72	1.22	2.98	1.22	2.94	1.19	3.13	1.27
Не обичам да си губя времето с неща извън работа и учене	2.47	1.28	2.50	1.28	2.49	1.20	2.42	1.38

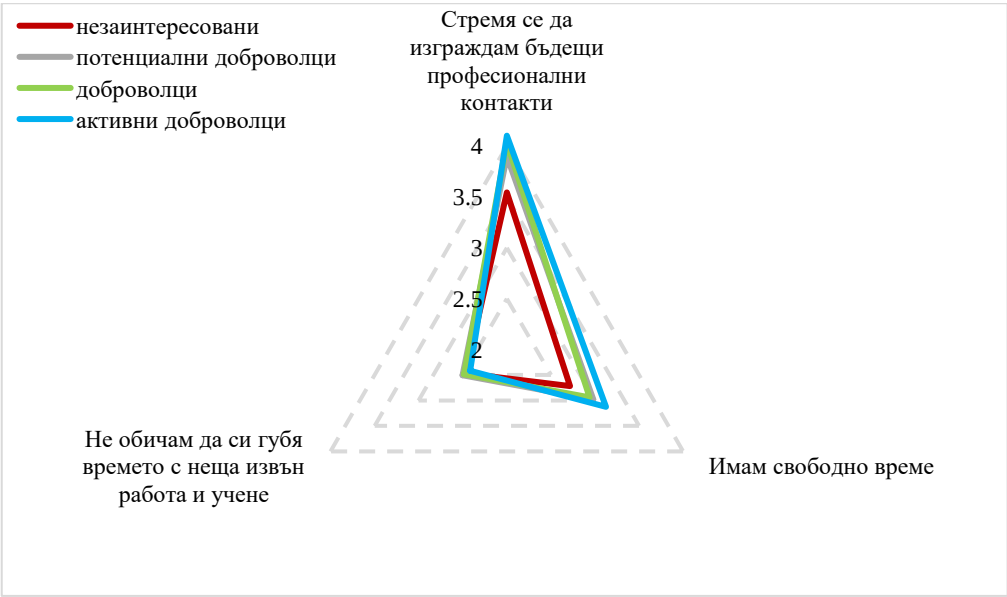

Фигура 24. Кариерна фокусираност и управление на времето на студентите по доброволчески сегменти – средни оценки

2.2. Личностни характеристики на доброволческите сегменти при преподавателите и служителите

Както и при студентите, така и за характеризиране на доброволческите сегменти при преподавателите и служителите се анализира влиянието на някои поведенчески черти на респондентите на базата на същите 18 твърдения, свързани с техни личности характеристики, социален и политически живот. Разпределението на отговорите по тези твърдения общо и по четирите доброволчески сегмента е представено в приложение 7.

Анализът на твърденията, свързани с политическата и гражданската активност на преподавателите и служителите, показва, че най-ниски стойности очаквано се наблюдават при сегмента на незаинтересованите за всички твърдения без „подкрепям активно политическа партия“ (табл. 10, фиг. 25). За последното твърдение няма особена вариация между средните на четирите групи. Интересното е, че за другите три твърдения между сегментите на „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“ също няма значима разлика в отговорите. Поради тази причина при проверката на хипотези за наличие на значима разлика между средните стойности на четирите твърдения (чрез метода на Кръскал – Уолис) и за наличие на статистически значима връзка (с Хи-квадрат метода) такава не се доказа.

Таблица 10. Основни характеристики на оценени твърдения за гражданската и политическата активност на преподаватели и служители по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение
Участвам в протести	1.60	1.35	2.08	1.03	2.13	1.36	2.00	1.06
Подписвам граждански петиции	2.10	1.29	2.68	1.26	2.94	1.37	2.65	1.36
Подкрепям активно политическа партия	1.70	1.25	1.83	1.09	1.81	1.17	1.50	0.81
Гласувам на всички избори	3.60	1.65	3.99	1.19	4.35	1.11	3.96	1.25

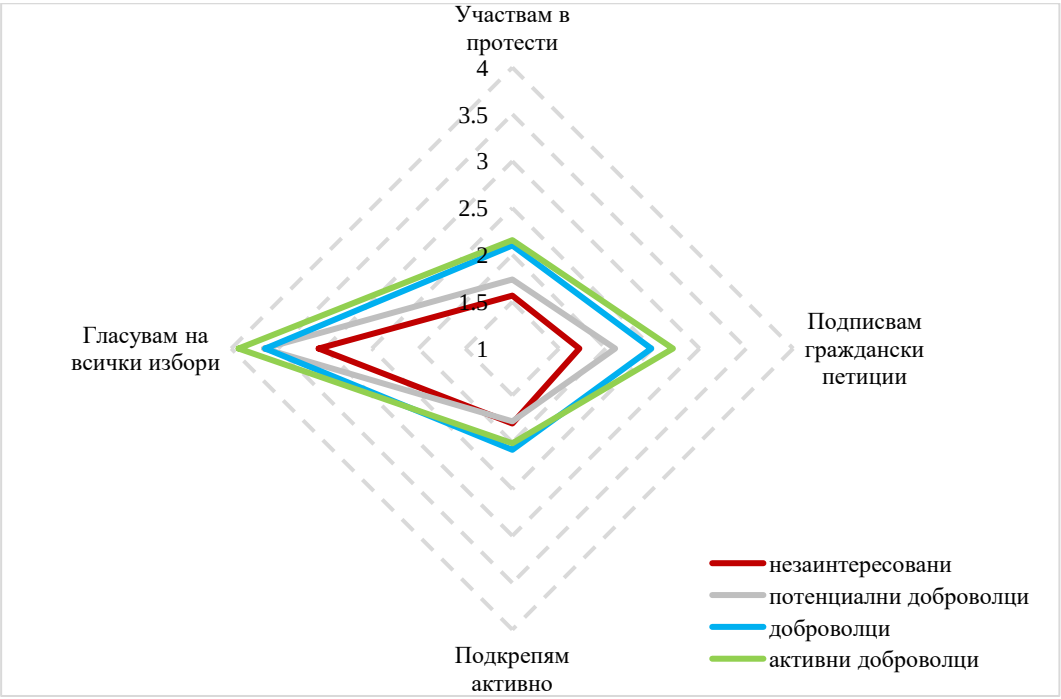

Фигура 25. Гражданска и политическа активност на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти – средни оценки

Относно твърденията, свързани с общуването, отново е налице тенденция, в която незаинтересованите се отличават с много по-ниски стойности по отношение на твърденията – белег, че те са с по-ниска интензивност на общителност и по-тесен приятелски кръг. Този извод е сходен с резултатите при студентите, където незаинтересованите имат също отличимо по-ниски средни оценки, а между останалите три сегмента различията не са големи. Интересното е, че сегментът на доброволците има най-висока средна оценка за всички твърдения без „бих искал да разширя приятелския си кръг“, където с най-висока оценка са потенциалните доброволци. Вероятна причина за по-ниските оценки на активните доброволци в сравнение с доброволците при преподавателите и служителите е, че последните са по-фокусирани върху каузата и ангажираността си, отколкото върху изграждането на нови контакти. Обратно, доброволците може би имат по-силно изразена социална нагласа, тъй като при тях вероятно мотивацията често е свързана с контакти и общуване и за тях доброволчеството е социално преживяване и начин да разширят приятелския си кръг. Като цяло сегментът на доброволците оказва значимо влияние върху оценките на твърдението „общителен човек съм“, но също така има значими разлики в средните стойности между незаинтересованите и останалите три категории при твърдението „обичам да създавам нови приятелства“

и между незаинтересованите и доброволците и активните доброволци за „имам много приятели“ (хипотезата е проверена чрез метода на Кръскал – Уолис).

Таблица 11. Основни характеристики на оценени твърдения за общителност и нагласи към приятелството на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение
Обичам да създавам нови приятелства	2.80	1.23	3.73	1.10	3.87	0.99	3.58	1.27
Бих искал да разширя приятелския си кръг	2.60	1.58	3.41	1.22	3.29	1.07	3.38	1.20
Имам много приятели	2.70	1.06	3.38	1.12	3.77	1.06	3.46	1.27
Общителен човек съм	3.00	1.33	3.96	1.09	4.32	0.87	3.92	1.09

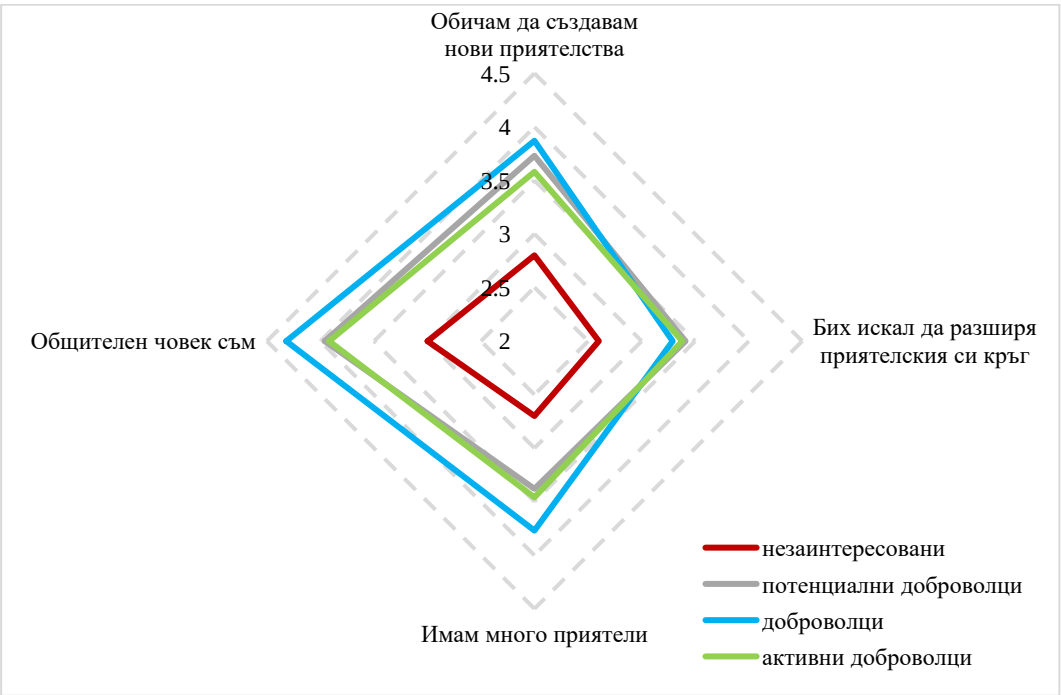

Фигура 26. Общителност и нагласи към приятелството на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти – средни оценки

Относно групата твърдения, свързани със степента на комфорт в позната и непроменяща се среда, мнението „чувствам се комфортно сред непознати“ е с най-висока оценка в сегмента на доброволците, а най-ниска – при незаинтересованите. При останалите три твърдения високите оценки са свързани с по-голяма степен на интровертност и по-ниска на адаптивност. За тях очаквано най-висока оценка има за сегмента на незаинтересованите – това е напълно обяснимо, защото отразява стремежа към познатата среда и комфорта на самостоятелната дейност, както и известна резервираност към промени (фиг. 27). И при преподавателите и служителите, както и при студентите, между останалите три сегмента няма ясна градиента.

Таблица 12. Основни характеристики на оценени твърдения за нагласи към комфорт в непозната среда и адаптивност на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение
Чувствам се комфортно сред непознати	2.60	1.35	3.12	1.06	3.19	1.14	2.96	1.08
Чувствам се по-добре, когато съм сам	3.50	1.08	2.68	1.17	2.74	1.06	2.50	1.42
Не обичам промените	3.30	1.42	2.88	0.98	2.90	0.94	2.73	1.37
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт	3.30	1.25	3.03	0.99	2.61	1.09	2.69	1.26

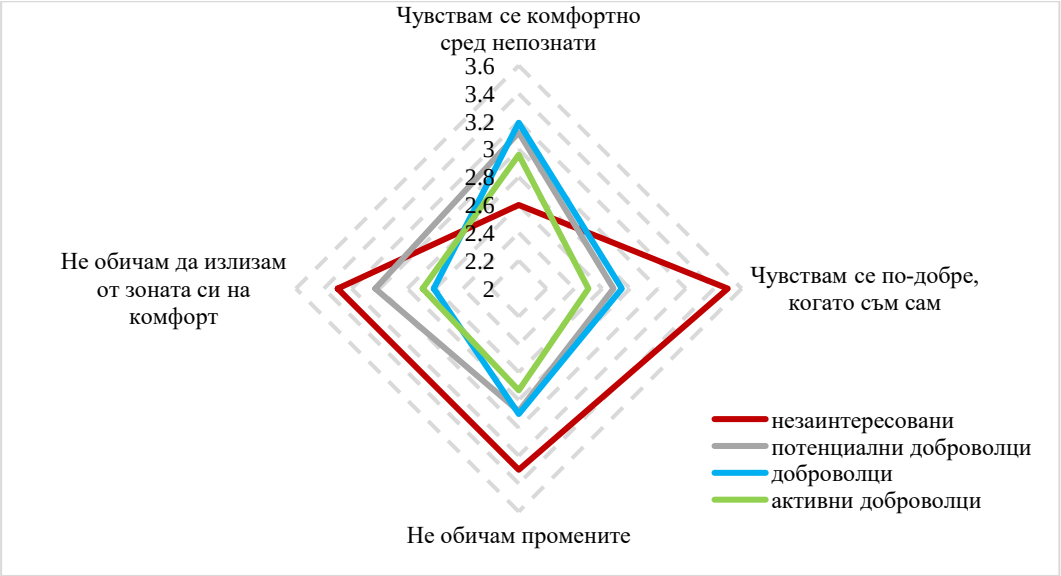

Фигура 27. Нагласи към комфорт в непозната среда и адаптивност на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти – средни оценки

За всички твърденията, свързани със социалната справедливост и алтруизма, най-ниските оценки са при незаинтересованите, като и при трите твърдения е налице обективна взаимовръзка между сегмента и оценките, потвърдена с метода на Кръскал – Уолис и Хи-квадрат метода[5]. Прави впечатление, че различията между потенциалните доброволци, доброволците и активните доброволци са относително малки. Възможно обяснение може да е, че и хората, които имат интерес към доброволчество (дори и само потенциален), споделят сходни ценности и нагласи към социалната справедливост и помощта към другите. За твърдението „изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото“, което е пряко свързано с доброволческите каузи, при активните доброволци средната оценка очаквано е най-висока. Причината е, че емпатията и състраданието често са ключови мотиватори за системно участие в доброволчески дейности. Тази по-силно изразена емпатия вероятно е както предпоставка за по-активно включване в доброволчески инициативи, така и резултат от прекия опит с уязвими групи.

[5] $p < 0.05$

Таблица 13. Основни характеристики на оценени твърдения за социалната справедливост и алтруизма на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение	средна аритме-тична оценка	стандартно отклонение
Социалната справедли-вост е важна за мен	3.30	1.42	4.40	0.93	4.52	0.72	4.35	0.85
Изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото	2.90	1.20	4.12	0.94	4.10	0.91	4.27	1.19
Обичам да съм полезен на другите	3.10	1.60	4.22	0.92	4.55	0.72	4.54	0.65

Фигура 28. Социална справедливост и алтруизъм на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти – средни оценки

От заключенията, свързани с кариерната фокусираност и управлението на времето, както и при студентите, твърдението, за което е налице обективна връзка със сегмента на доброволците, е „стремя се да изграждам бъдещи професионални контакти“ (доказана и с метода на Кръскал – Уолис, и с Хи-квадрат метода). За разлика от съвкупността на студентите тук при твърдението „не обичам да си губя времето с неща извън работата“ активните доброволци са с по-ниска оценка от

останалите сегменти. Тази по-ниска оценка логично отразява тяхната по-висока готовност да инвестират време в дейности извън професионалните си ангажименти. Това показва, че те не възприемат доброволческата дейност като „загуба на време“, а по-скоро като смислено и целенасочено инвестиране на свободното си време в значими каузи. Такава нагласа е естествена за хора, които са активно ангажирани с доброволчество и виждат стойността на този тип дейности.

Таблица 14. Основни характеристики на оценени твърдения за кариерна фокусираност и управление на времето на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти

Твърдение	Незаинтересовани		Потенциални доброволци		Доброволци		Активни доброволци	
	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение	средна аритметична оценка	стандартно отклонение
Стремя се да изграждам/да разширявам професионалните си контакти	2.40	1.27	3.79	1.11	3.94	0.93	3.77	1.03
Имам свободно време	2.20	1.03	2.60	1.11	2.52	1.21	2.35	1.06
Не обичам да си губя времето с неща извън работата	2.40	1.27	2.47	1.17	2.42	1.03	2.15	1.12

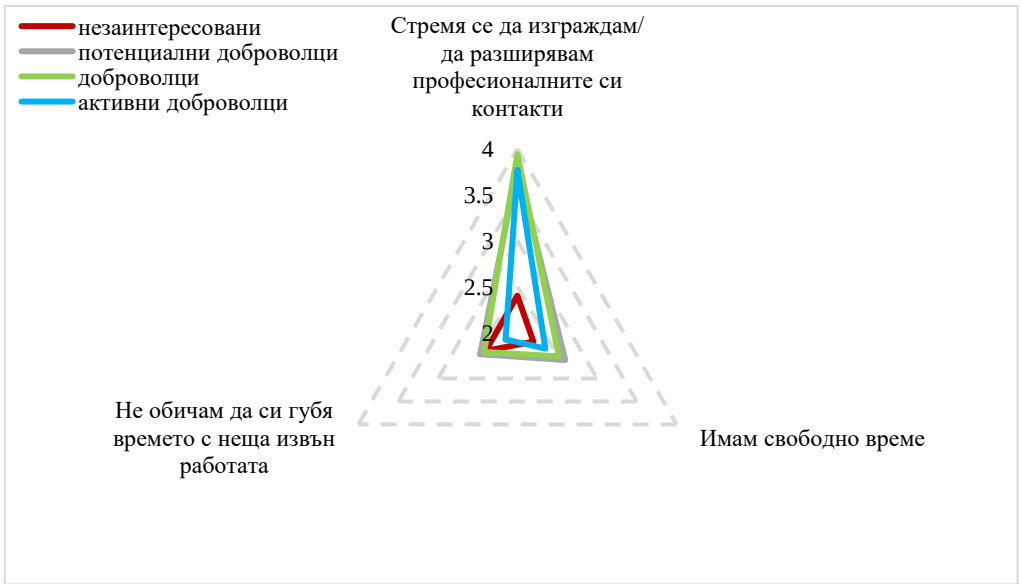

Фигура 29. Кариерна фокусираност и управление на времето на преподавателите и служителите по доброволчески сегменти – средни оценки

4. Основни изводи

В заключение може да се обобщи, че конструираните доброволчески сегменти до голяма степен позволяват да се открояят характерни профили на попадналите в тях респонденти, като се отчитат и спецификите на различните групи доброволци – студенти, от една страна, и преподаватели и служители – от друга.

Като цяло демографските характеристики не са определящи за профилите на доброволците. Както подчертава Aboramadan (2019), в различните държави и при различни изследвания се наблюдават разнопосочни влияния на демографските характеристики. Например при изследвания с по-голям брой променливи е налице малка или никаква разлика между мъжете и жените по отношение на доброволчеството. Все пак в настоящото изследване може да се открои, че при студентите по-малък дял от жените и по-младите попадат в сегмента на незаинтересованите. Сходни резултати са публикувани и от Cemalcilar (2009), където също се наблюдава тенденция „доброволците в изследването е по-вероятно да са жени и по-млади в сравнение с тези, които не са доброволци".

За желанието за включване с доброволен труд в различни каузи и интензитета на извършване на доброволческа работа най-силно влияние за цялата академична общност оказват семейната и социалната среда – по-голям дял от респондентите попадат в сегментите на доброволците и особено на активните доброволци, ако имат роднини и приятели доброволци. Значимо влияние на семейната среда и приятелския кръг върху доброволчеството е установено в множество изследвания, сред които Nesbit (2013); Van Goethem et al. (2014); Dietz (2024) и Fenyes et al. (2021).

Друга важна характеристика на доброволческите сегменти при студентите е произходът от религиозни семейства и самоопределянето на респондентите като религиозни. Това потвърждава изложеното от Voicu & Voicu (2003), че религиозните ценности са основна детерминанта за доброволчеството. При преподавателите и служителите религиозността не е определящ фактор за доброволческата им активност и това най-вероятно е свързано с изградената им ценностна система.

Не само средата, но и редица личностни характеристики отличават доброволците. Като цяло те са граждански и политически активни личности. При студентите се наблюдава силна връзка между политическата ангажираност (участие в протести, подписване на петиции, гласуване на избори) и степента на доброволческа активност. При преподавателите и служителите тази връзка е по-слаба. Но тук ясно се очертава тенденцията групата на „незаинтересованите" да се отличава с по-ниска политическа активност в сравнение останалите три групи.

Сред цялата академична общност се наблюдава, че доброволците и потенциалните доброволци значително по-често се самоопределят като общителни хора и имат по-силно изразено желание да създават нови приятелства. Докато разликите между активните доброволци, доброволците и потенциалните доброволци не са големи, групата на незаинтересованите показва значително по-ниски стой-

ности по тези показатели. Връзката между екстровертност и доброволчество се потвърждава и от други изследвания, тъй като доброволчеството често изисква обширни социални взаимодействия (Musick & Wilson, 2007). Carlo et al. (2005) изследват връзките между личностните черти (т.е. сговорчивост и екстровертност) и социалното поведение (т.е. доброволчество), като доказват, че екстровертността е положително свързана с доброволческото поведение.

Респондентите, които са в сегментите на доброволците и активните доброволци, освен че се стремят към нови познанства и приятелства, не се притесняват да са в непозната среда и нямат против нито да излязат от зоната си на комфорт, нито промените. Във всички групи на академичната общност на УНСС при доброволците се наблюдава съчувствие към уязвими групи от обществото и желание за помощ и принос към социалната справедливост. Емпатията и стремежът към социална справедливост като притегателна сила за включване в доброволчески каузи също е обект на множество изследвания (Jiranek et al., 2013; Basok et al., 2002; Bekkers, 2004; Hustinx, 2010; Aboramadan, 2019; Papadakis et al., 2005).

Проведеното сегментиране на различни представители на академичната общност в УНСС потвърждава, че доброволците както сред студентите, така и сред преподавателите и служителите, се отличават с характерни личностни черти – по-висока степен на екстровертност, емпатия и стремеж към социална справедливост, наред със силно влияние на семейната и социалната среда. Въпреки някои различия между студентите и преподавателите/служителите тези резултати съответстват на редица публикувани изследвания и демонстрират адекватността на приложената методика за сегментиране на доброволците.

Пета глава

МОТИВАЦИЯ ЗА УЧАСТИЕ В ДОБРОВОЛЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ

1. Изследване на мотивите за участие в доброволчески дейности сред респондентите в УНСС

На основата на изложените по-горе теоретични постановки и резултати от различни изследвания за проучване на мотивите на студентите, преподавателите и служителите в УНСС беше разработен специален инструментариум. Респондентите бяха помолени да си представят, че участват в доброволчески дейности. След това те трябваше да оценят при хипотетично участие до каква степен дадени твърдения се отнасят лично до тях по петстепенна скала. Възможните отговори са – „със сигурност не би се отнесло за мене“, „по-скоро не би се отнесло за мене“, „донякъде би се отнесло за мене“, „по-скоро би се отнесло за мене“ и „със сигурност би се отнесло за мене“, като на тези възможности за отговор са приписани стойности от 1 до 5. Твърденията са обединени в пет групи, като част от твърденията са с негативен характер – т.е. те изразяват потенциални бариери за включване в доброволческа дейност. Въпросът: „Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли до…..“, е зададен последователно за: „до Вас лично“, „до Вашето отношение към другите“, „до Вашето кариерно развитие“, „до Вашия социален живот“ и „до Вашия живот в общността“. На базата на твърденията, включени в тези въпроси се, открояват следните групи мотиви:

1. Лични мотиви за участие в доброволческа дейност.
2. Алтруистични мотиви за участие в доброволческа дейност.
3. Мотиви, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето.
4. Мотиви, свързани със социалния живот.
5. Мотиви, породени от чувство за гражданска принадлежност, желание за принос към обществото и социалната справедливост.

За оценка на мотивацията на респонентите по групи мотиви ще бъде направен сравнителен описателен анализ на оценките на твърденията. Тъй като групите мотиви са абстрактни конструкции и трудно могат да бъдат директно измерени, чрез факторен анализ ще бъдат групирани свързаните твърдения в по-малък брой фактори, които да представят и основните групи мотиви.

2. Лични мотиви за участие в доброволческа дейност

Личните мотиви в доброволческата дейност са оценени от респондентите със 17 твърдения и резултатите са представени в таблица 15. За твърденията, които са свързани с негативни резултати от доброволческата дейност, е използвана обърната скала – отговорът „Със сигурност не би се отнесло за мене“ е с оценка 5, а отговорът „Със сигурност би се отнесло за мене – с оценка 1. Това дава възможност за сравнение на резултатите и за всички твърдения високата средна оценка означава, че респондентите определят съответното твърдение като важен мотив за доброволческата дейност или респективно за негативните твърдения не го считат за бариера.

2.1. Лични мотиви при студентите

Резултатите от анализа на личните мотиви при студентите показват, че в най-голяма степен те смятат, че при доброволческа дейност ще успеят да се справят с поставените им задачи, т.е. опасението, че биха имали трудности при доброволческа дейност, не е бариера за тях. Други твърдения с отличимо по-висок резултат са: *Ще имам възможност да науча много нови неща* и *Ще бъда добър пример.* В най-малка степен респондентите смятат, че доброволческата дейност ще отнеме от времето им, ще могат да бъдат като някого, когото харесват или уважават, и че ще имат възможност да поправят свои недобри постъпки. Може да се направи изводът, че в доброволческата дейност студентите виждат преди всичко възможност уверено да се справят с поставени задачи, като същевременно се открояват мотивите за придобиване на нови знания и даване на добър пример.

Таблица 15. Основни характеристики на оценени твърдения за лични мотиви за участие в доброволческа дейност на студентите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Няма да се справя добре с поставените ми задачи (обърната скала)	4.13	1.05	2
Ще имам възможност да науча много нови неща	4.02	1.02	1
Ще бъда добър пример	3.97	1.07	1
Ще подобря комуникационните си умения	3.79	1.15	1
Ще имам възможност да приложа на практика свои знания и умения (в безопасна среда)	3.75	1.13	1
Ще придобия умения за реакция при конфликти	3.73	1.16	1
Ще се почувствам по-значим	3.73	1.22	1
Ще придобия повече увереност	3.67	1.14	1
Ще подобря лидерските си умения	3.66	1.19	1

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще се справям по-добре със стрес и при кризисни ситуации	3.60	1.17	1
Ще се почувствам по-свързан със света	3.58	1.23	1
Ще подобря уменията си да организирам времето си	3.58	1.22	1
Ще повиша самочувствието си	3.43	1.26	1
Ще бъда подложен на допълнителен стрес (обърната скала)	3.39	1.21	2
Ще отнеме от времето ми (обърната скала)	3.27	1.28	2
Ще бъда като някого, когото харесвам/уважавам	3.11	1.31	-
Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки	2.99	1.39	-

За откриването на латентни фактори, свързани с личните мотиви за доброволчество, върху тези твърдения е приложен факторен анализ чрез метода на главните компоненти. Популярен критерий за включване на твърдения (елементи) във факторния анализ е т.нар. „нормирана споделена дисперсия“. Тя варира между 0 и 1 и показва каква част от дисперсията във всеки елемент може да бъде обяснена от факторите. Колкото е по-близка до 1, толкова елементът се обяснява по-добре от факторите. Критерий за включване е стойност над 0.5. (Shrestha, 2021). По този критерий твърденията: „Ще бъда като някого, когото харесвам/уважавам“ и „Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки“, бяха изключени от факторния анализ. След повторно провеждане на факторния анализ с редуцираните 15 твърдения общата извадкова адекватност (оценена чрез Kaiser – Meyer – Olkin Measure of Sampling Adequacy) е 0.942, което показва много добра извадкова адекватност (Гоев и др., 2019). Потвърди се и хипотезата за наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица чрез тест на Бартлет за сферичност ($\alpha < 0.01$)[6].

След проведения факторен анализ очаквано се разкри двуфакторна структура на личните мотиви за доброволческа дейност. Първият фактор е свързан с **личностното развитие** и в него се включват 12 твърдения (табл. 15). Те се отнасят до самоусъвършенстване, придобиване на увереност и развитие на ключови умения. Вторият фактор включва трите твърдения, отнасящи се за **лични притеснения и бариери** при участие в доброволческа дейност – „Няма да се справя добре с поставените ми задачи“, „Ще бъда подложен на допълнителен стрес“ и „Ще отнеме от времето ми“. За всеки респондент е оценена стойност на фактора като средна аритметична на оценките, които той е дал за твърденията във фактора. Разпределенията на стойностите за двата фактора и основни характеристики на тези разпределения са представени в таблица 16. Резултатите показват, че по фактора

[6] По аналогичен начин е проведен и факторен анализ за следващите групи мотиви.

„Личностно развитие“ много голям дял от респондентите (над 1/3) имат стойности над 4 и близо 40% са между 3 и 4. Това показва, че стремежът към личностно развитие се припознава като мотив за участие в доброволческа дейност от голяма част от студентите. В потвърждение на това е и стойността на модата – най-голяма честота сред стойностите има максимална оценка – 5. За втория фактор – „Лични притеснения и бариери“, както беше посочено по-горе, скалата е обърната и по-високата оценка се свързва с по-малка степен на съгласие от страна на респондента. Тук също значима част от респондентите (около 2/3) имат оценки над 3, но средните са по-ниски в сравнение с първия фактор. Това е индикатор, че до голяма степен студентите нямат задръжки, свързани с негативно отражение на участието в доброволческа дейност лично за тях. Доколкото имат такива, те са свързани с времето, което биха посветили и със стреса от доброволческата дейност.

Таблица 16. Разпределение на студентите по стойности на факторите, описващи лични мотиви за участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Личностно развитие“		Фактор „Лични притеснения и бариери“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	26	5.6	36	7.8
над 2 до 3	89	19.2	112	24.2
над 3 до 4	180	38.9	183	39.5
над 4	168	36.3	132	28.5
Общо	**463**	**100.0**	**463**	**100.0**
Средна аритметична	3.71		3.60	
Медиана	3.75		3.67	
Мода	5.00		3.00	
Стандартно отклонение	0.91		0.93	

Интерес представлява дали социално-демографските променливи оказват влияние върху стойностите на двата фактора. За целта е извършена проверка на хипотези за наличие на обективна връзка между пол, възрастова група[7] и трудов статус, от една страна, и стойността на факторите, от друга. Поради неизпълнението на условието за нормалност на разпределенията на стойностите на двата фактора са използвани непараметрични методи за проверка на хипотези – метода на Ман – Уитни (за пол) и метода на Кръскал – Уолис (за останалите променливи)[8].

[7] Тъй като променливите курс на обучение и форма на обучение и с кого живеят респондентите са тясно свързани с възрастовата група на респондентите, те не са изследвани отделно.
[8] Всички резултати са представени за $\alpha < 0.05$.

За двата фактора е налице обективно различие между средните стойности при мъжете и жените, като при жените стойностите и на фактора „Личностно развитие“, и на „Лични притеснения и бариери“ са по-високи (фиг. 30).

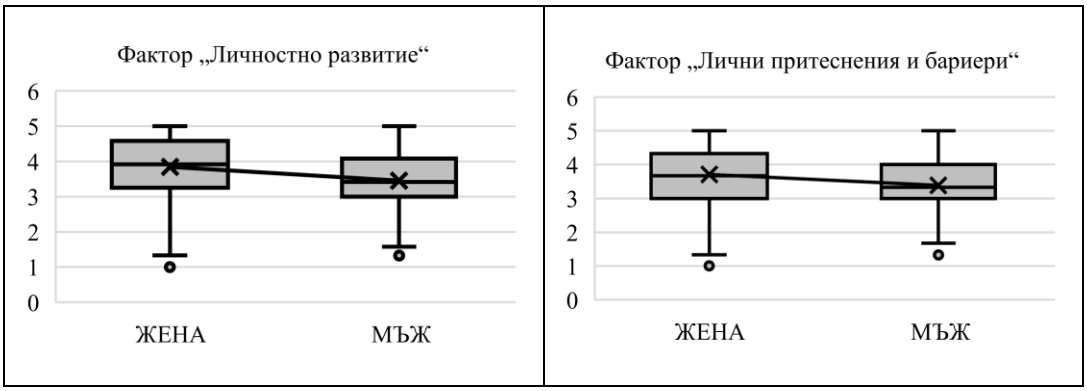

Фигура 30. Сравнение на разпределенията по факторите „Личностно развитие“ и „Лични притеснения и бариери“ по пол

Друга променлива със значимо влияние върху стойностите само на фактора „Личностно развитие“ е възрастовата група (фиг. 31). При по-младите респонденти стойностите на този фактор са по-високи.

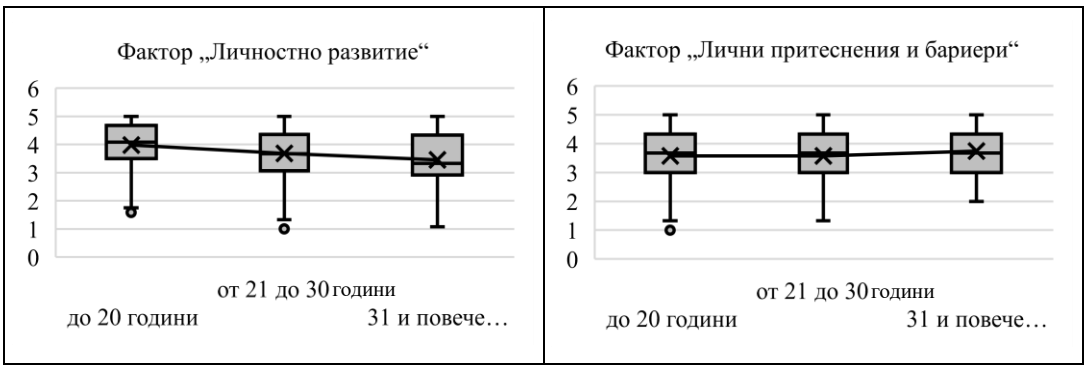

Фигура 31. Сравнение на разпределенията по факторите „Личностно развитие“ и „Лични притеснения и бариери“ по възраст

Може да се обобщи, че личните мотиви са важни за студенти, като по-силно са изразени при жените. При по-младите се наблюдава по-силна мотивация за личностно развитие, докато личните бариери и притеснения нямат изразена възрастова градиента.

2.2. Лични мотиви при преподавателите и служителите

Преподавателите и служителите, както и студентите, в най-голяма степен смятат, че ще се справят с поставените им задачи, т.е. очакваните трудности при доброволчеството не са демотивиращ фактор за тях. И следващите две твърдения с най-високи оценки са същите като при студентите – *Ще имам възможност да науча много нови неща* и *Ще бъда добър пример.* Анализът показва, че за преподавателите и служителите най-малко характерни са притесненията относно времевия ангажимент, стремежа към подражаване на ролеви модели или желанието за компенсиране на минали постъпки. Интересно е да се отбележи, че тази подредба на приоритетите съвпада с нагласите на студентите, което предполага сходно възприемане на доброволчеството в академичната общност. И двете групи възприемат доброволческата дейност предимно като възможност за развитие на компетенции. Подкрепата на доброволчески каузи е мотивирана с увереност при изпълнение на задачи, съчетана със стремеж към обогатяване на знанията и възможност да служат за пример на другите.

Таблица 17. Основни характеристики на оценени твърдения за лични мотиви за участие в доброволческа дейност на преподавателите и служителите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Няма да се справя добре с поставените ми задачи (обърната скала)	4.00	1.06	2
Ще имам възможност да науча много нови неща	3.83	1.08	1
Ще бъда добър пример	3.66	1.29	1
Ще имам възможност да приложа на практика свои знания и умения (в безопасна среда)	3.60	1.33	1
Ще бъда подложен на допълнителен стрес (обърната скала)	3.48	1.08	2
Ще придобия умения за реакция при конфликти	3.46	1.26	1
Ще се почувствам по-свързан със света	3.41	1.26	1
Ще отнеме от времето ми (обърната скала)	3.30	1.17	2
Ще подобря комуникационните си умения	3.30	1.29	1
Ще се справям по-добре със стреса и при кризисни ситуации	3.12	1.22	1
Ще подобря уменията си да организирам времето си	3.08	1.21	1
Ще придобия повече увереност	3.04	1.21	1
Ще се почувствам по-значим	2.94	1.15	1
Ще подобря лидерските си умения	2.91	1.26	1
Ще повиша самочувствието си	2.70	1.27	1
Ще бъда като някого, когото харесвам/уважавам	2.51	1.14	1
Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки	2.25	1.15	1

При приложение на факторния анализ всички твърдения са включени на базата на избрания критерий – стойност на нормираната споделена дисперсия над 0.5. Общата извадкова адекватност е много добра (0.915) и се потвърди хипотезата за наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица (тест на Бартлет за сферичност, $\alpha < 0.01$).

След проведения факторен анализ, както и при студентите се разкри двуфакторна структура на личните мотиви за доброволческа дейност – фактор **личностнот развитие**, в него се включват 14 твърдения, и фактор **лични притеснения и бариери**, включващ трите твърдения с обърната скала. Разпределението по стойности на фактора „Личностно развитие“ се характеризира със симетричност, като най-голям дял респонденти (по около 37%) имат стойности в интервалите „над 2 до 3“ и „над 3 до 4“. За фактора „Лични притеснения и бариери“ [9] средните са по-високи в сравнение с първия фактор и стойности „над 4“ имат близо ¼ от запитаните. По фактора „Личностно развитие“ средната оценка е по-ниска от тази при студентите. Вероятно преподавателите и служителите оценяват по-ниско възможностите за личностно развитие, защото вече са постигнали определено професионално и личностно ниво и не виждат толкова голям потенциал за допълнително израстване чрез доброволчество в посочените аспекти – комуникационни умения, лидерство, справяне със стрес и организация на времето. За разлика от тях студентите се намират в активна фаза на формиране и развитие, поради което оценяват по-високо възможностите за усвояване на нови знания и умения. За „Лични притеснения и бариери“ оценките не се различават и това потвърждава, че цялата академична общност не изпитва притеснения относно евентуални негативни последици от участието в доброволческа дейност.

Таблица 18. Разпределение на преподавателите и служителите по стойности на факторите, описващи лични мотиви за участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Личностно развитие“		Фактор „Лични притеснения и бариери“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	16	11.0	8	5.6
над 2 до 3	53	36.6	35	24.1
над 3 до 4	55	37.9	63	43.4
над 4	21	14.5	39	26.9
Общо	**145**	**100.0**	**145**	**100.0**
Средна аритметична	3.13		3.60	
Медиана	3.07		3.67	
Мода	-		4.00	
Стандартно отклонение	0.88		0.87	

[9] Скалата е обърната и по-високата оценка се свързва с по-малка степен на съгласие от страна на респондента.

За разлика от студентите тук демографските фактори „пол“ и „възрастова група“ не оказват влияние върху факторите, свързани с личностното развитие и личностните бариери. Няма и обективна разлика между средните стойности на факторите при преподаватели и служители.

3. Алтруистични мотиви за участие в доброволческа дейност

Алтруистичните мотиви за доброволческа дейност са оценени на базата на 9 твърдения, като отново за твърденията, които са свързани с негативни резултати от доброволческа дейност, е използвана обърната скала.

3.1. Алтруистични мотиви при студентите

Резултатите показват, че най-голяма степен на несъгласие има за твърдението „Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават“ (поради обърнатата скала най-високата оценка 5 е за „Със сигурност не би се отнесло за мен“). Респондентите дават и много високи оценки за твърденията: „Ще бъда полезен за някого“ и „Ще накарам някой друг да се чувства по-добре“, и това е напълно обяснимо – преките резултати от доброволчеството често са свързани с реална помощ на нуждаещите се (табл. 19). Най-ниски са стойностите на „Може да злоупотребят с доверието и добрината ми“ и „Възможно е да се разочаровам от гражданската организация“ (поради обърнатата скала и тук колкото оценката е по-близко до 5, толкова по-често е избрана възможността „Със сигурност не би се отнесло за мен“). Това може да се дължи на липса на опит с работа с доброволчески организации, както и на някои съмнения за злоупотреби чрез прокламиране на благородни каузи.

Таблица 19. Основни характеристики на оценени твърдения за алтруистични мотиви за участие в доброволческа дейност на студентите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават (обърната скала)	4.21	1.09	-
Ще бъда полезен за някого	4.16	1.01	1
Ще накарам някой друг да се чувства по-добре	4.14	1.02	1
Ще имам възможност да съпреживея, да вляза в положението на някого	3.80	1.09	1
Ще мога да споделя своите ресурси	3.61	1.11	1
Възможно е да се разочаровам от каузата (обърната скала)	3.48	1.15	2
Ще стана по-състрадателен	3.42	1.27	1

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Може да злоупотребят с доверието и добрината ми (обърната скала)	3.28	1.22	2
Възможно е да се разочаровам от гражданската организация (обърната скала)	3.12	1.17	2

След проведения факторен анализ по описаната по-горе методология и с прилагането на същите критерии отново се разкри двуфакторна структура на алтруистичната група мотиви. Единственото твърдение, изключено от факторния анализ, е „Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават“. Това е очаквано, тъй като смислово се отличава в по-голяма степен от другите твърдения. След провеждане на анализа с останалите 8 твърдения е установена добра извадкова адекватност (0.794) и се потвърждава хипотезата за наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$).

Първият фактор е свързан с емпатията и съпричастността и в него се включват пет твърдения, свързани с пряка и косвена промяна за другите, както и развитие на състрадание у респондентите. Вторият фактор съдържа три твърдения, които са свързани със съмнения относно алтруистичната идея в доброволческата дейност, и може да се нарече „Рискове от разочарование и недоверие“. Над 40% от респондентите имат стойност между 4 и 5 за фактора „Емпатия и съпричастност“, което е и показател за очаквано водещите алтруистични мотиви за включване в доброволческа дейност. Колкото до съмненията относно злоупотребата с доверие и използване на доброволческия труд за дейности, които са представени пред потенциалните участници по друг, по-благороден начин, при около ½ от участниците стойностите са между 2 (по-скоро би се отнесло до мене) и 3 (донякъде би се отнесло до мене), което заедно със сравнително ниските стойности на средните величини е показател за известна степен на недоверие. Още повече че тези, които не изпитват съмнения (със стойности между 4 и 5), са едва 18%.

Таблица 20. Разпределение на студентите по стойности на факторите, описващи алтруистични мотиви за участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Емпатия и съпричастност“		Фактор „Рискове от разочарование и недоверие“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	20	4.3	62	13.4
над 2 до 3	94	20.3	143	30.9
над 3 до 4	161	34.8	176	38
над 4	188	40.6	82	17.7
Общо	**463**	**100.0**	**463**	**100.0**
Средна аритметична	3.83		3.29	
Медиана	4.00		3.33	
Мода	-		3.00	
Стандартно отклонение	0.88		0.97	

Анализът по обособените по-горе групи показва, че върху тези два фактора съществено влияние оказва само полът на респондентите – жените имат значително по-високи средни стойности и по двата фактора (за „Емпатия и съпричастност“ 3.97 при жените и 3.55 при мъжете и за „Рискове от разочарование и недоверие“ съответно – 3.38 и 3.11, което е свидетелство, че при тях включването в доброволчески дейности ще бъде в по-голяма степен мотивирано от емпатия и съпричастност, както и че имат по-малки съмнения в почтеността на доброволческите каузи (фиг. 32).

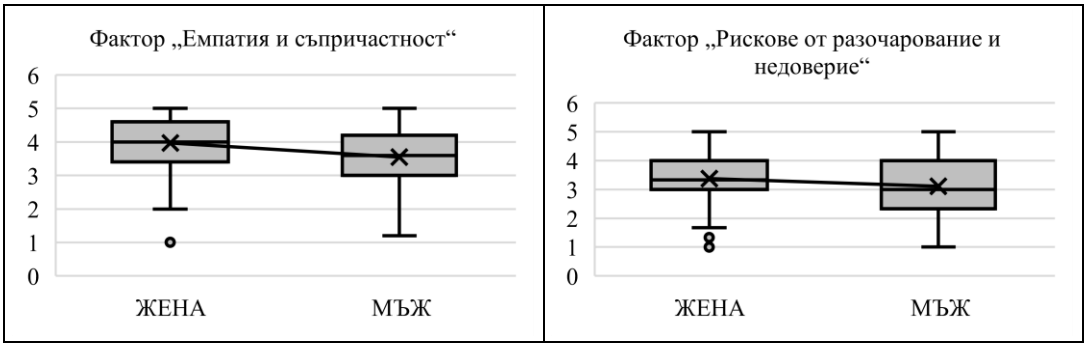

Фигура 32. Сравнение на разпределенията по факторите „Емпатия и съпричастност“ и „Рискове от разочарование и недоверие“ по пол

3.2. Алтруистични мотиви при преподавателите и служителите

При анализа на твърденията, свързани с алтруистичните мотиви за доброволческа дейност при преподавателите и служителите, най-голяма степен на несъгласие има за твърдението „Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават“[10]. Според средните оценки следват твърденията „Ще бъда полезен за някого“ и „Ще накарам някой друг да се чувства по-добре“ – напълно разбираемо, тъй като доброволчеството често води до пряка подкрепа за хора в нужда. Подредбата на твърденията е същата, както и при студентите с едно изключение – при преподавателите и служителите най-ниската средна оценка е за „Ще стана по-състрадателен“. Вероятно причините за това се крият във факта, че преподавателите и служителите вече са изградили своята ценностна система и в по-голяма степен изразяват несъгласие, че доброволчеството ще промени съществено нивото им на състрадание. По-скоро студентите може да го възприемат като трансформиращо преживяване, което ще ги направи по-състрадателни, а преподавателите и служителите го виждат по-скоро като възможност да помагат, без да очакват вътрешна промяна в себе си.

Таблица 21. Основни характеристики на оценени твърдения за алтруистични мотиви за участие в доброволческа дейност на преподавателите и служителите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават (обърната скала)	4.21	1.09	2
Ще бъда полезен за някого	4.16	1.01	1
Ще накарам някой друг да се чувства по-добре	4.14	1.02	1
Ще имам възможност да съпреживея, да вляза в положението на някого	3.80	1.09	1
Ще мога да споделя своите ресурси	3.61	1.11	1
Възможно е да се разочаровам от каузата (обърната скала)	3.48	1.15	2
Може да злоупотребят с доверието и добрината ми (обърната скала)	3.42	1.27	2
Възможно е да се разочаровам от гражданската организация (обърната скала)	3.28	1.22	2
Ще стана по-състрадателен	3.12	1.17	1

След проведения факторен анализ отново се разкри двуфакторна структура на алтруистичната група мотиви с включване на всичките 9 твърдения – установена е добра извадкова адекватност (0.778) и е потвърдена хипотезата за наличие на

[10] Поради обърнатата скала най-високата оценка 5 е за „Със сигурност не би се отнесло за мен“.

статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$).

За фактора „Емпатия и съпричастност“ около половината от респондентите имат стойност между 3 и 4 и 1/3 над 4. Това потвърждава, че както и при студентите основната движеща сила за включване в доброволческа дейност вероятно са алтруистичните подбуди (средните оценки при преподаватели и служители и при студентите не се различават съществено). За фактора „Рискове от разочарование и недоверие“ средната оценка е по-висока от тази при студентите (близо 60% имат стойности на фактора „над 3 до 4“). И това е напълно обяснимо – преподавателите и служителите имат по-голям житейски опит, и вероятно по-добра осведоменост за доброволческите организации. Техният опит и критично мислене формират и по-голямата степен на несъгласие да бъдат разочаровани или подведени от съмнителни организации или дейности.

Таблица 22. Разпределение на преподавателите и служителите по стойности на факторите, описващи алтруистични мотиви за участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Емпатия и съпричастност“		Фактор „Рискове от разочарование и недоверие“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	8	5.5	4	2.8
над 2 до 3	18	12.4	25	17.2
над 3 до 4	70	48.3	86	59.3
над 4	49	33.8	30	20.7
Общо	**145**	**100.0**	**145**	**100.0**
Средна аритметична	3.73		3.63	
Медиана	3.80		3.75	
Мода	3.80		4.00	
Стандартно отклонение	3.73		3.63	

За разлика от студентите при факторите, свързани с алтруистични мотиви, няма разлика между средните стойности при мъжете и жените. Също така няма различия и по възрастовите групи и по професионален статус.

4. Мотиви, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето

4.1. Мотиви, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето при студентите

Твърденията, които се отнасят за мотиви за участие в доброволчески дейности, свързани с кариерното развитие и управление на времето, са 12 и за твърденията, които са свързани с негативни резултати от доброволческа дейност, е използвана обърната скала (табл. 23). Най-висока средна оценка има твърдението „Ще се запозная с хора с различни професии“ и това е напълно обяснимо – в доброволчески дейности участват различни хора, които често са извън семейния и социалния кръг и непосредственото обкръжение на другите участници. Това дава възможност за разширяване на запознанствата, включително и с хора от различни професии. Друга висока оценка, изчислена въз основа на обърната скала, е за „Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации“, което е индикация, че студентите не смятат, че времето, отделено за доброволчески дейности, ще попречи на посещение на различни курсове за придобиване и надграждане на различни умения. Все пак трябва да се отбележи, че най-високите средни оценки тук са под 4 и в сравнение с предходните две групи твърдения доброволчеството като мотиватор за кариерно развитие е малко по-слабо припознато от студентите. Най-ниски средни оценки (под 3) има за твърденията „Ще ми помогне да кандидатствам в обучителна програма (магистър, доктор)“, „Ще спомогне да си намеря работа“ и „Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми“. Това означава, че студентите все още не разпознават доброволчеството като предимство за образователни и кариерни възможности. Относно последното твърдение очаквано доброволчеството не се разпознава и като средство за откъсване от трудности.

Резултатът от факторния анализ отново е двуфакторна структура. Първият фактор обхваща седем твърдения и може да бъде наречен „Професионално развитие и изграждане на контакти“. Вторият фактор е „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ и съдържа три твърдения. Изключени са две твърдения поради ниския им принос към формиране на факторите – „Доброволчеството ми няма да бъде оценено от потенциални работодатели“ и „Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми“. Извадковата адекватност е добра (0.859) и отново се потвърди хипотезата за наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$).

Таблица 23. Основни характеристики на оценени твърдения за професионално развитие при участие в доброволческа дейност на студентите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще се запозная с хора с различни професии	3.91	1.06	1
Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации обърната скала	3.72	1.13	2
Ще ми помогне да се свържа със социално отговорни организации	3.61	1.13	1
Ще се запозная с хора на лидерски позиции	3.61	1.18	1
Ще ми пречи на другите ангажименти (обърната скала)	3.60	1.16	2
Доброволчеството ми няма да бъде оценено от потенциални работодатели (обърната скала)	3.50	1.27	-
Няма да ми остане време за учене (обърната скала)	3.49	1.21	2
Ще стана по-добър в професията си	3.20	1.33	1
Ще бъде високо оценено от потенциален работодател	3.07	1.31	1
Ще ми помогне да кандидатствам в обучителна програма (магистър, доктор)	2.92	1.35	1
Ще спомогне да си намеря работа	2.87	1.34	1
Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми	2.41	1.25	-

Относно фактора „Професионално развитие и изграждане на контакти“ е налице сравнително ниска средна оценка от 3.31. Най-голям дял от респондентите (повече от 1/3) са дали оценки между 2 и 3 за този фактор, което предполага, че те не възприемат особено, че участието в доброволчески дейности ще допринесе за тяхното успешно кариерно развитие. Колкото до фактора „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ повечето респонденти имат стойности между 3 и 4 – свидетелство, че респондентите не смятат, че доброволчеството в голяма степен ще попречи на обучението им и други ангажименти, т.е. времето, посветено на доброволчески дейности, не би трябвало да е бариера за участието на студентите в тях.

Таблица 24. Разпределение на студентите по стойности на факторите, описващи мотиви за професионално развитие при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Професионално развитие и изграждане на контакти“		Фактор „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	52	11.2	41	8.9
над 2 до 3	158	34.1	122	26.3
над 3 до 4	148	32	170	36.7
над 4	105	22.7	130	28.1
Общо	**463**	**100.0**	**463**	**100.0**
Средна аритметична	3.31		3.60	
Медиана	3.14		3.67	
Мода	3.00		4.00	
Стандартно отклонение	0.98		1.00	

Относно различията по пол между стойностите на двата фактора е налице значима разлика само при „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ – средната на жените е 3.69 и е значимо по-висока от тази при мъжете (3.45). Това означава, че жените в по-малка степен са съгласни, че доброволчеството ще попречи на други ангажименти, свързани с учене и допълнителна квалификация (фиг. 33).

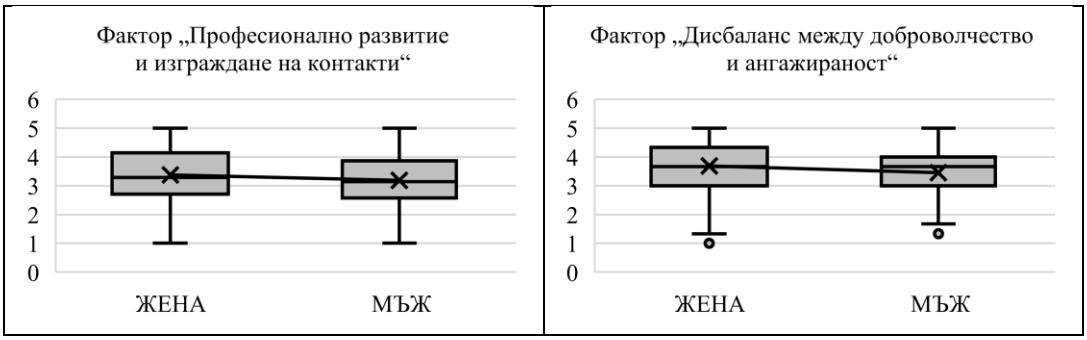

Фигура 33. Сравнение на разпределенията по факторите „Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ при студентите по пол

И възрастта, и трудовият статус са променливи, които оказват значимо влияние върху факторите, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето. По-младите смятат, че доброволчеството в по-голяма степен би се отразило позитивно на кариерата им и създаването на контакти. В същото време те имат по-големи опасения, че такива дейности ще се отразят негативно на бюджетите на времето им и ще ограничат малко или много времето за учене и други допълнителни дейности (фиг. 34).

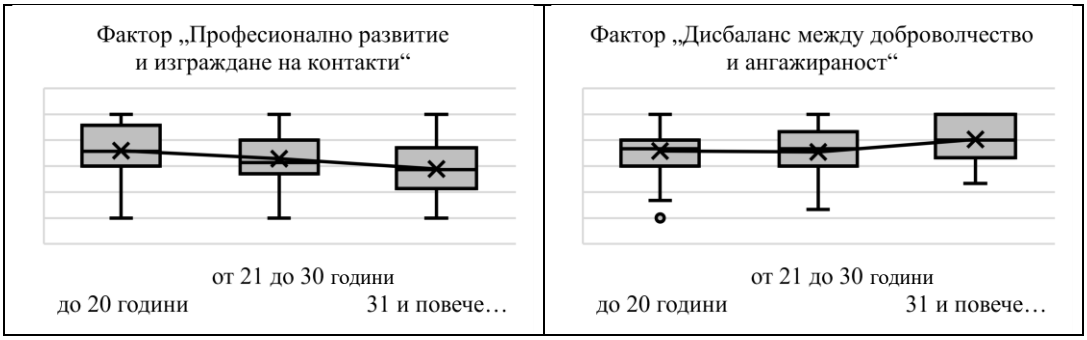

Фигура 34. Сравнение на разпределенията по факторите „Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ при студентите по възрастови групи

Много интересно е влиянието на трудовия статус (фиг. 35). При работещите на пълно работно време средната стойност за фактора „Професионално развитие и изграждане на контакти“ е само 3.13, докато при неработещите е 3.45. Тези, които имат професионален опит, в по-малка степен оценяват доброволчеството като инструмент, който стимулира кариерното развитие и създаването на контакти. Докато респондентите, които не работят (в основната си част това са и по-младите студенти), в по-голяма степен смятат, че участието в доброволчески дейности би повлияло позитивно на кариерното им развитие. Обратното е по отношение на доброволчеството като пречка за изпълняване на различни ангажименти – работещите в по-малка степен виждат проблем в това. Вероятно това са по-възрастни хора с опит, които са се научили добре да разпределят времето си между различни лични и професионални ангажименти.

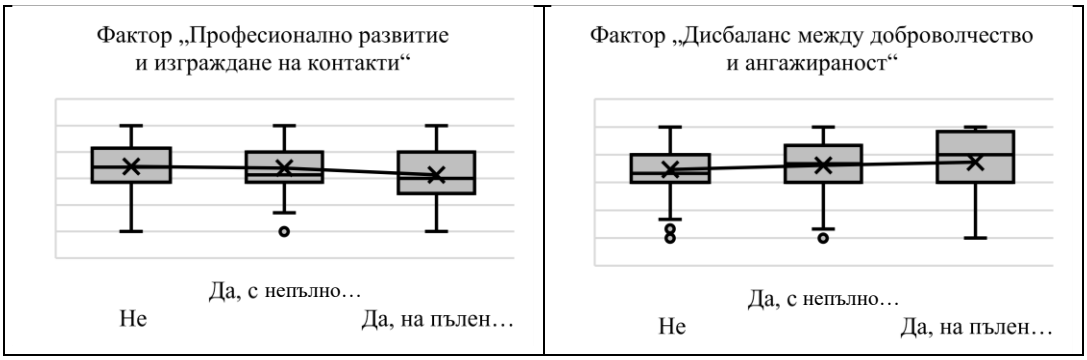

Фигура 35. Сравнение на разпределенията по факторите „Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ при студентите по трудов статус

4.2. Мотиви, свързани с кариерни амбиции, професионални контакти и управление на времето при преподавателите и служителите

При преподавателите и служителите сред мотивите за участие, свързани с кариерното развитие, най-висока средна оценка има твърдението „Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации“, а следващите твърдения с висока оценка също са представени на обърнатата скала. Това показва, че в голяма степен преподавателите и служителите не виждат бариери за участие, свързани с професионалния им живот и ангажиментите. Както и при студентите, тук също най-високите средни оценки са под 4 и вероятно това е свързано с факта, че участието в доброволчески дейности като фактор за професионален растеж не е в достатъчна степен възприето от респондентите. Средните оценки, които са по-ниски от 3 показват, че до голяма степен преподавателите и служителите не свързват доброволчеството с разширяване на контактите си със социално отговорни организации и лидери, както и с професионалното развитие и признаването му. Това е очаквано – хората в академичните среди са на стабилни професионални позиции и не разпознават доброволчеството като инструмент за растеж в работата си. Както и при студентите, доброволчеството не се възприема като начин за откъсване от лични проблеми.

Таблица 25. Основни характеристики на оценени твърдения за професионално развитие при участие в доброволческа дейност на преподаватели и служители и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации (обърната скала)	3.79	1.04	2
Няма да ми остане време за работа (обърната скала)	3.75	1.13	2
Ще ми пречи на другите ангажименти (обърната скала)	3.53	1.14	2
Ще се запозная с хора с различни професии	3.52	1.13	1
Доброволчеството ми няма да бъде оценено от работодатели (обърната скала)	3.43	1.22	2
Ще ми помогне да се свържа със социално отговорни организации	3.12	1.29	1
Ще ми помогне да участвам в различни академични инициативи (напр. мобилности)	2.68	1.25	1
Ще стана по-добър в професията си	2.63	1.29	1
Ще се запозная с хора на лидерски позиции	2.61	1.20	1
Ще бъде високо оценено от работодателя	2.19	1.00	1
Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми	1.86	0.96	1

При факторния анализ се агрегира двуфакторна структура, в която са включени всички твърдения, като факторите са „ Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“. Извадковата адекватност е добра (0.759) и отново се потвърди хипотезата за наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$).

Относно фактора „Професионално развитие и изграждане на контакти“ е налице много по-ниска средна оценка от тази при студентите (съответно 2.66 и 3.31). Половината респонденти имат и оценки между 2 и 3 за този фактор. Причините са изтъкнати по-горе – преподавателите и служителите са утвърдени професионалисти и не разглеждат доброволчеството като средство за професионален напредък. За „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ почти половината участници имат стойности между 3 и 4 – свидетелство, че респондентите не считат, че доброволчеството е свързано с ограничения във времето и е в конфликт с други ангажименти.

Таблица 26. Разпределение на преподавателите и служителите по стойности на факторите, описващи мотиви за професионално развитие при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Професионално развитие и изграждане на контакти“		Фактор „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	30	20.7	7	4.8
над 2 до 3	72	49.7	33	22.8
над 3 до 4	36	24.8	68	46.9
над 4	7	4.8	37	25.5
Общо	**145**	**100.0**	**145**	**100.0**
Средна аритметична	2.66		3.62	
Медиана	2.71		3.75	
Мода	2.50		4.00	
Стандартно отклонение	0.82		0.87	

Както и при студентите, и при преподавателите и служителите има обективна разлика по пол между средните стойности на фактора „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ – средната на жените (3.80) е значимо по-висока от тази при мъжете (3.29). Това означава, че жените до известна степен са по-малко склонни да смятат, че доброволческите дейности ще възпрепятстват техните други ангажименти, свързани с образование и допълнителна квалификация (фиг. 36).

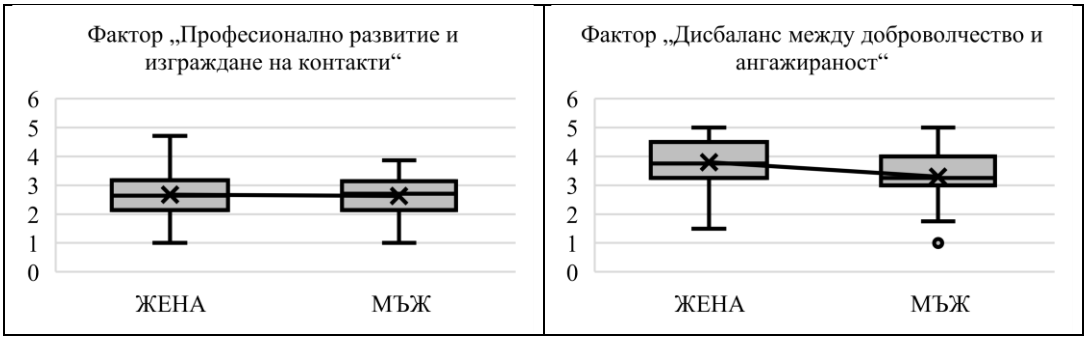

Фигура 36. Сравнение на разпределенията по факторите „Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ при преподавателите и служителите по пол

Интересна разлика се наблюдава по професионален статус за „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ (фиг. 21). При служителите средната оценка за този фактор е значимо по-висока от тази при преподавателите (съответно 3.83 и 3.49). Тези различия могат да се дължат на различни причини, които не са изследвани в настоящото проучване. Все пак по-ниската оценка при преподавателите може да се дължи на спецификите на дейността им – преподавателите съчетават преподаването с научноизследователска дейност, проектна дейност, публикации и административна работа. Добавянето на доброволчески инициативи вероятно по-трудно се включва в напрегнатото им ежедневие и затова те в по-голяма степен са съгласни, че доброволчеството ще попречи на балансирането на другите им ангажименти.

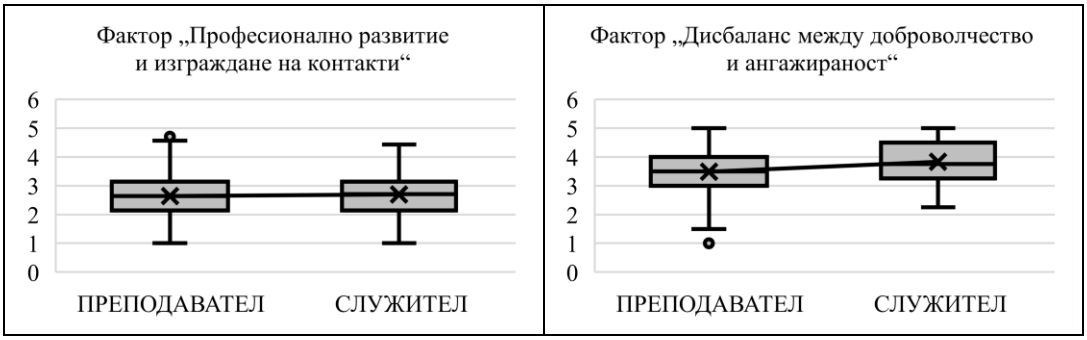

Фигура 37. Сравнение на разпределенията по факторите „Професионално развитие и изграждане на контакти“ и „Дисбаланс между доброволчество и ангажираност“ при преподавателите и служителите по професионална роля

5. Мотиви, свързани със социалния живот

Хората често избират да участват в доброволчески инициативи, водени от стремежа да разширят социалните си връзки и да направят живота си по-богат откъм общуване с други. Разширяването и обогатяването на социалния живот е важен мотив за включване в доброволческа дейност. За оценка на мотивите на респондентите за включване в доброволчество, свързани със социалната активност, са оценени 11 твърдения.

5.1. Мотиви, свързани със социалния живот при студентите

Сред запитаните студенти най-висока средна оценка има твърдението „Ще бъда в среда на неподходящи хора“ и поради обърнатата скала това означава, че респондентите считат, че това до голяма степен не се отнася до тях. Високо са оценени и твърденията, свързани с участието в доброволчество като интересно, различно и приятно преживяване, както и с развитие на умения за общуване с различни хора (табл. 27). Средните оценки за твърденията са сравнително близки, но все пак може да се твърди, че доброволчеството при студентите в по-малка степен се свързва като механизъм за изграждане на общности и за прекарване на време с хора със сходни възгледи и идеи. За твърденията: „Няма да имам време за приятелите“ и „Няма да имам време за почивка“, средните оценки са над 3.5, което е свидетелство, че респондентите в сравнително малка степен считат, че доброволчеството би се отразило негативно на свободното им време.

Таблица 27. Основни характеристики на оценени твърдения за социални мотиви при участие в доброволческа дейност на студентите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще бъда в среда на неподходящи хора (обърната скала)	3.91	1.08	2
Ще бъде интересно и различно преживяване	3.84	1.05	1
Ще се науча да общувам с различни хора	3.83	1.09	1
Ще имам интересни истории за споделяне	3.77	1.11	1
Ще бъде приятно преживяване	3.76	1.08	1
Ще намеря нови приятели	3.73	1.09	1
Няма да имам време за приятелите си (обърната скала)	3.70	1.11	2
Ще се почувствам част от общност	3.69	1.15	1
Ще прекарам по-пълноценно свободното си време	3.56	1.18	1
Няма да имам време за почивка (обърната скала)	3.56	1.14	2
Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици	3.31	1.18	1

Приложеният факторен анализ разкри много добра извадкова адекватност (0.925) и наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$). Няма нито едно твърдение, което е изключено от двата фактора. В първия фактор се включват осем твърдения, които могат да се обединят в „Социална свързаност и ползи“. Във втория фактор „Ограничения в социалния живот“ са трите твърдения с негативна връзка с доброволчеството. И двата фактора имат сравнително високи средни оценки и струпване на единици по значенията на фактора в по-високите стойности (табл. 28). За фактора „Социална свързаност и ползи“ има сравнително равномерно разпределение в интервалите „над 2 до 3“, „над 3 до 4“ и „над 4 до 5“, като най-голям е делът на студентите в последния интервал. Това е индикатор за голяма част от респондентите, чиито мотиви за доброволчеството са свързани с желание за по-голяма интензивност и разширяване на общуването и социалните контакти, както и с желанието за принадлежност към дадена общност. Подобно е и разпределението на оценките за фактора „Ограничения в социалния живот“, като най-много респонденти по оценките на този фактор са в интервала „над 3 до 4“. Средната стойност е сравнително висока – 3.72, и показва, че голямата част от участниците в изследването не възприемат доброволчеството като ограничаващо техния социален живот, т.е. ограничаването на социалния живот е бариера за участие в доброволчески дейности.

Таблица 28. Разпределение на студентите по стойности на факторите, описващи мотиви за социален живот при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Социална свързаност и ползи“		Фактор „Ограничения в социалния живот“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	34	7.3	29	6.3
над 2 до 3	129	27.9	101	21.8
над 3 до 4	141	30.5	174	37.6
над 4	159	34.3	159	34.3
Общо	**463**	**100.0**	**463**	**100.0**
Средна аритметична	3.65		3.72	
Медиана	3.83		3.67	
Мода	3.00		5.00	
Стандартно отклонение	0.98		0.95	

По отношение на влиянието на пола върху стойностите на двата фактора, свързани със социалния живот, се установи, че при жените стойностите са значително по-високи (фиг. 38). За фактора „Социална свързаност и ползи“ средната при жените е 3.76, а при мъжете – 3.43, а за фактора „Ограничения в социалния живот“ –

съответно 3.87 и 3.48. Очаквано при жените мотивите за включване в доброволческа дейност за активиране на социалния живот са по-ясно изразени.

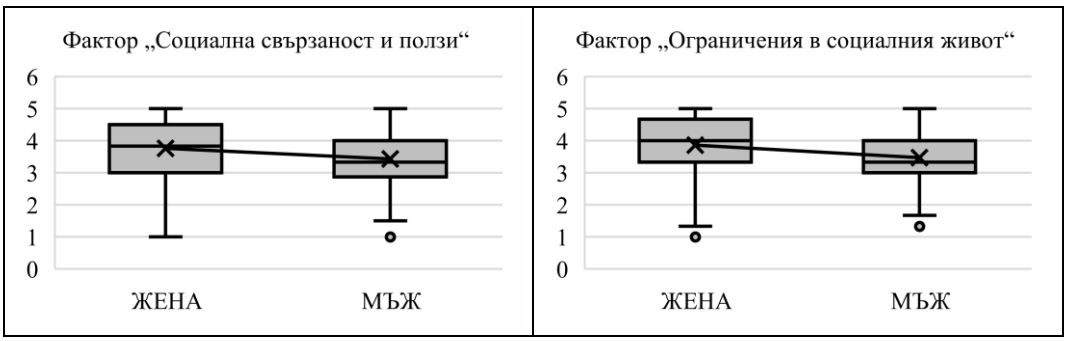

Фигура 38. Сравнение на разпределенията по факторите „Социална свързаност и ползи“ и „Ограничения в социалния живот“ при студентите по пол

Възрастта също оказва обективно влияние върху двата фактора – за „Социална свързаност и ползи“ най-високите оценки са при най-младите, а за „Ограничения в социалния живот“ – обратно – при най-възрастните (фиг. 39). По-младите са по-склонни да участват в доброволчески дейности заради възможностите за разширяване на кръга им от приятели и познати и да имат нови преживявания. При по-възрастните ясно е подчертан фактът, че доброволчеството няма да е за сметка на времето за приятели и почивка, нито че има риск да бъдат в среда на неподходящи хора.

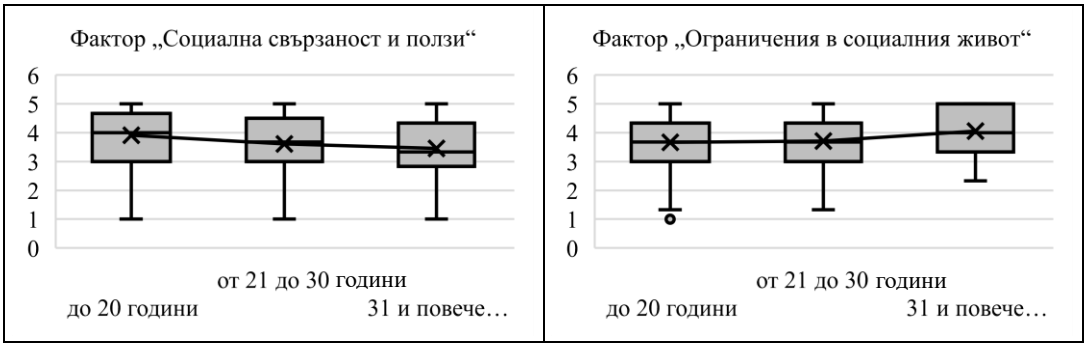

Фигура 39. Сравнение на разпределенията по факторите „Социална свързаност и ползи“ и „Ограничения в социалния живот“ при студентите по възрастови групи

5.2. Мотиви, свързани със социалния живот при преподавателите и служителите

При твърденията, свързани със социалния живот, преподавателите и служителите имат най-високи средни оценки за негативните твърдения, което означава, че те в най-малка степен се асоциират с тях (табл. 29). Най-ниски средни оценки

има за твърденията „Ще прекарам по-пълноценно свободното си време“, „Ще имам интересни истории за споделяне“ и „Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици“. Възможната причина може да се търси във факта, че преподавателите и служителите са на възраст, в която имат установени социални мрежи и контакти, включително и семейни връзки, където да споделят и прекарват свободното си време. Очаквано в по-малка степен те гледат на доброволчеството като начин за запълване на свободното време или за разширяване на социалния си кръг, а по-скоро са мотивирани от други фактори, част от които бяха анализирани по-горе.

Таблица 29. Основни характеристики на оценени твърдения за социални мотиви при участие в доброволческа дейност на преподавателите и служителите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще бъда в среда на неподходящи хора (обърната скала)	4.18	0.92	2
Няма да имам време за приятелите си (обърната скала)	3.86	0.99	2
Няма да имам време за почивка (обърната скала)	3.69	1.12	2
Ще бъде интересно и различно преживяване	3.63	1.07	1
Ще бъде приятно преживяване	3.57	1.07	1
Ще намеря нови приятели	3.50	1.13	1
Ще се почувствам част от общност	3.48	1.14	1
Ще се науча да общувам с различни хора	3.46	1.14	1
Ще прекарам по-пълноценно свободното си време	3.35	1.19	1
Ще имам интересни истории за споделяне	3.31	1.17	1
Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици	3.27	1.16	1

Факторният анализ разкри много добра извадкова адекватност (0.910) и наличие на статистически значима разлика между оценената корелационна матрица и единичната матрица ($\alpha < 0.01$). Както и при студентите, и тук всички твърдения са включени във факторите „Социална свързаност и ползи“ и „Ограничения в социалния живот“ (съдържащ трите твърдения с негативна връзка с доброволчеството). Очаквано за първия фактор средната оценка е по-ниска от тази при студентите, а за втория – по-висока. Това още веднъж потвърждава, че в по-малка степен преподавателите и служителите са мотивирани от възможностите за обогатяване на социалния си живот. Същевременно те в по-малка степен свързват участието в доброволчески дейности като възможна пречка за общуване и почивка и не се опасяват от среда за неподходящи хора.

Таблица 30. Разпределение на преподавателите и служителите по стойности на факторите, описващи мотиви за социален живот при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Социална свързаност и ползи“		Фактор „Ограничения в социалния живот“	
	брой	относителен дял (%)	брой	относителен дял (%)
до 2	12	8.3	5	3.4
над 2 до 3	39	26.9	18	12.4
над 3 до 4	58	40.0	71	49.0
над 4	36	24.8	51	35.2
Общо	**145**	**100.0**	**145**	**100.0**
Средна аритметична	3.45		3.91	
Медиана	3.62		4.00	
Мода	3.00		4.00	
Стандартно отклонение	0.95		0.82	

Върху стойностите на фактора „Ограничения в социалния живот“ се установи, че обективно влияние има професионалната роля – при служителите средната стойност е значимо по-висока от тази при преподавателите. Това на практика означава, че за служителите доброволчеството в по-малка степен е пречка за социалния живот. Възможни причини могат да се търсят в посоката, че преподавателите поради интензитета на натовареността си имат по-малко време за почивка и за приятелите си. От друга страна, служителите може да разглеждат доброволческите инициативи като начин да разширят социалните си контакти, без това да нарушава баланса между работа, свободно време и почивка.

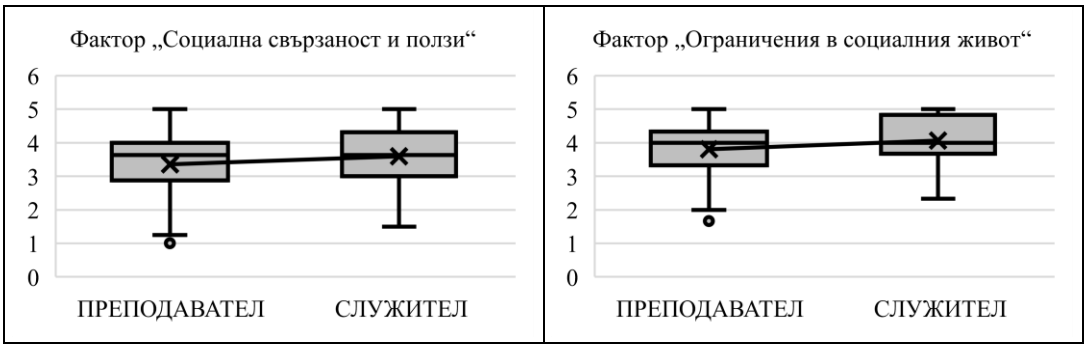

Фигура 40. Сравнение на разпределенията по факторите „Социална свързаност и ползи“ и „Ограничения в социалния живот“ при преподавателите и служителите по професионална роля

6. Мотиви, породени от чувство за гражданска принадлежност, желание за принос към обществото и социалната справедливост

Последната група е свързана с мотива респондентите да допринесат за подобряване на живота на обществото в различни аспекти. В тази група са включени седем твърдения, като нито едно няма негативна връзка с участието в доброволчески дейности.

6.1. Мотиви, породени от чувство за гражданска принадлежност, желание за принос към обществото и социалната справедливост при студентите

При студентите най-високи са средните стойности за твърдението „Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка“ и това е индикатор, че един от водещите мотиви е свързан със способностите да се виждат проблемите от различни перспективи, и вероятно разширяване на кръгозора. Най-ниска е оценката за „Ще се тушират някои социални неравенства“ и това е обяснимо – въпреки подкрепящата функция към уязвими групи в голяма част от дейностите доброволчеството по-скоро подпомага в трудни ситуации, но рядко води до системни промени и съответно очаквано в по-малка степен смекчаването на социални разлики може да бъде мотив за респондентите.

Таблица 31. Основни характеристики на оценени твърдения за принос към обществото при участие в доброволческа дейност на студентите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка	3.72	1.12	1
Ще допринеса за решаване на конкретен проблем	3.67	1.12	1
Светът ще стане по-добро място	3.62	1.20	1
Ще допринеса за сплотяване на общността	3.55	1.17	1
Ще се подобри нивото на социална справедливост	3.50	1.21	1
Ще видя непосредствени резултати от моята работа	3.41	1.18	1
Ще се тушират някои социални неравенства	3.24	1.20	1

Проведеният факторен анализ показа много добра извадкова адекватност (0.942). Всички твърдения се агрегираха в един фактор, без да се изключи някое от тях чрез възприетите по-горе критерии. Най-голям брой респонденти (приблизително по 30%) имат стойност на фактора в интервалите „над 3 до 4“ и „над 4 до 5“, което свидетелства за възприемането на мотива за гражданска солидарност и социална справедливост за важен за студентите (табл. 32).

Таблица 32. Разпределение на студентите по стойности на фактора, описващ мотиви за принос към обществото при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Гражданска ангажираност и социална справедливост“	
	брой	относителен дял (%)
до 2	45	9.7
над 2 до 3	129	27.9
над 3 до 4	146	31.5
над 4	143	30.9
Общо	**463**	**100.0**
Средна аритметична	3.53	
Медиана	3.57	
Мода	3.00	
Стандартно отклонение	1.00	

Полът и възрастта са променливи, които оказват статистически значимо влияние върху стойностите на фактора „Гражданска ангажираност и социална справедливост“. Средната стойност при жените (3.66) е обективно по-висока от тази при мъжете (3.28). Интересно е, че най-висока стойност този фактор има в групата на най-младите (3.77), докато в другите две групи средните са равни (3.46). Това може да се дължи на идеалистичната представа на по-младите, за които участието в доброволчески дейности в по-голяма степен би било стимулирано от желание за социална справедливост и принос към обществото (фиг. 41).

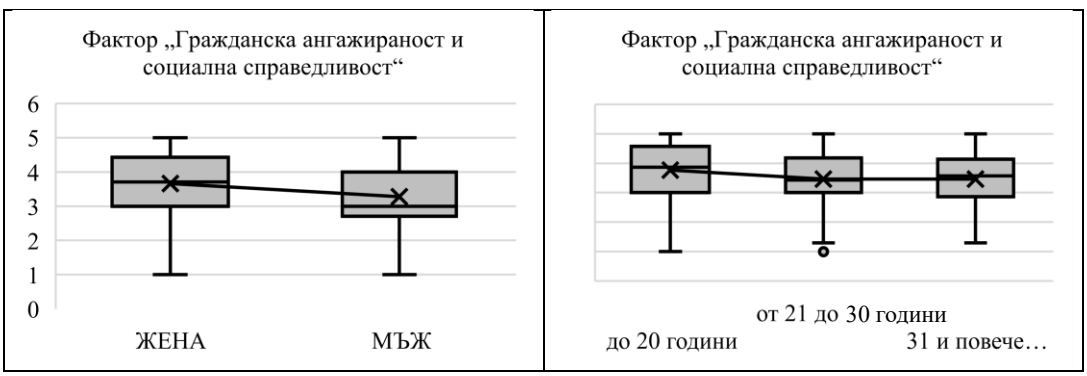

Фигура 41. Сравнение на разпределението по фактор „Гражданска ангажираност и социална справедливост“ при студентите по пол и възрастови групи

6.2. Мотиви, породени от чувство за гражданска принадлежност, желание за принос към обществото и социалната справедливост при преподавателите и служителите

При твърденията, включени във фактора „Гражданска ангажираност и социална справедливост“, най-високи средни оценки имат следните: „Ще допринеса за решаване на конкретен проблем“ и „Ще видя непосредствени резултати от моята работа“ – свидетелство, че преподавателите и служителите са силно ориентирани към практически резултати и конкретни решения. За тях е важно да видят резултата от своите доброволчески усилия – доказателство за прагматичен подход към доброволчеството. Както при студентите и тук най-ниска средна оценка има „Ще се тушират някои социални неравенства“. Вероятно причината се крие в това, че респондентите осъзнават, че доброволческата дейност, макар и полезна, има ограничен потенциал за фундаментална трансформация на социалните неравенства.

Таблица 33. Основни характеристики на оценени твърдения за принос към обществото при участие в доброволческа дейност на преподавателите и служителите и принадлежност към фактори

Твърдение	Средна аритметична	Стандартно отклонение	Фактор
Ще допринеса за решаване на конкретен проблем	3.70	1.11	1
Ще видя непосредствени резултати от моята работа	3.56	1.10	1
Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка	3.52	1.07	1
Ще допринеса за сплотяване на общността	3.51	1.11	1
Светът ще стане по-добро място	3.50	1.22	1
Ще се подобри нивото на социална справедливост	3.46	1.16	1
Ще се тушират някои социални неравенства	3.17	1.23	1

Проведеният факторен анализ обедини и седемте твърдения в един фактор и показа много добра извадкова адекватност (0.920). Средната оценка на фактора е близка до тази при студентите. Разпределението показва известно струпване към по-високите стойности и потвърждава важността на обществените ползи от доброволческите дейности (табл. 34).

Таблица 34. Разпределение на преподавателите и служителите по стойности на фактора, описващ мотиви за принос към обществото при участие в доброволчески дейности

Стойност на фактора	Фактор „Гражданска ангажираност и социална справедливост“	
	брой	относителен дял (%)
до 2	11	7.7
над 2 до 3	44	30.3
над 3 до 4	54	37.2
над 4	36	24.8
Общо	**145**	**100.0**
Средна аритметична	3.48	
Медиана	3.57	
Мода	4.00	
Стандартно отклонение	0.98	

7. Основни изводи

Мотивацията за доброволческа дейност може да се различава значително между младите и възрастните хора поради различията в житейските етапи, целите и опита. Макар че и двете групи могат да споделят определени мотиви, има различни фактори, които подтикват всяка група към доброволчество (Paužuolienė et al., 2024). В настоящото изследване сравнението на средните стойности на всички фактори показва, че студентите в най-голяма степен се идентифицират с мотива, свързан с емпатията и съпричастността (фиг. 42). Това потвърждава и изводите от други изследвания, проведени сред студенти (Moore et al., 2014; Rehberg, 2005). Преподавателите и служителите също в голяма степен се свързват с този мотив, което налага извода, че в академичната среда в УНСС основен мотиватор за подкрепа на доброволчески каузи е именно желанието за споделяне на ресурси в полза на някой, който има нужда.

Най-високо оценен от преподавателите и служителите е мотивът „Ограничения в социалния живот“ което означава, че те не възприемат доброволчеството за пречка за баланса между работа, свободно време и почивка. При студентите стойността на този фактор е по-ниска, вероятно за тях като по-млади хора е по-трудно да посвещават време за каузи, без това да нарушава плановете им за свободното време. Все пак относно факторите, които са бариери за участие, в най-малка степен задържащо влияние имат ограниченията в социалния живот., т.е. студентите смятат, че доброволчеството най-малко би попречило в тази област.

Студентите дават по-високи оценки за мотивите, свързани с личностно развитие и социално свързване и ползи. Както беше посочено по-горе, това се дължи на факта, че те са млади хора в процес на изграждане на своята идентичност и

социални мрежи. Напълно е обяснимо в доброволчеството да виждат възможности да развиват своите личностни качества и социални контакти. При преподавателите и служителите, които като цяло са с по-голям житейски опит, тези качества и контакти в по-голяма степен са изградени и те не виждат доброволчеството като средство за тяхното развитие. Вероятна причина за по-високата стойност на фактора „Рискове от разочарование и недоверие“ също може да се крие в по-големия им житейски опит. Те в по-малка степен се притесняват, че с техните ресурси ще бъде злоупотребено или че ще бъдат подведени за каузи, които не си заслужават.

Фигура 42. Средни оценки на факторите за мотивация за доброволчество при студенти, преподаватели и служители

Най-големи различния между средните оценки се наблюдават съвсем очаквано във фактора „Професионално развитие и изграждане на контакти“. Студентите имат по-висока средна оценка. Разбираемо е, че мотиви, свързани с кариерното развитие, не са водещи при преподавателите и служителите в УНСС. Те имат утвърдени позиции в своята професия и в много по-малка степен разглеждат

доброволческата дейност като инструмент за професионално израстване и признания. Студентите в по-голямата си част са на прага или в началото на кариерното си развитие и за тях е разбираемо да свързват подкрепата на доброволчески каузи с възможностите за разширяване на контактите си, включително и професионални, за срещи с хора на лидерски позиции и за потенциално признаване на доброволческия им опит от бъдещи или настоящи работодатели особено в компании, подкрепящи идеята за корпоративна социална отговорност.

Налице е обективно влияние на категорията, в която попадат респондентите („незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“) и стойностите на факторите за шест от тях (изключение са „Лични притеснения и бариери“ само за групата на студентите и „Рискове от разочарование и недоверие“ и за двете групи) – колкото по-активни са доброволците, толкова и идентифицирането с различните мотиви е по-силно.

Резултатите от оценката на различните фактори може да спомогне да се изградят подходящи стратегии за привличане на доброволци за различни каузи, инициирани от УНСС. Тези стратегии биха могли активизират и популяризират доброволческите инициативи и да увеличат броя на доброволците. Без съмнение това е и пътят за утвърждаването на Университета като институция с активна социална позиция.

Шеста глава

РАЗВИТИЕ НА УНСС КАТО ЦЕНТЪР ЗА ДОБРОВОЛЧЕСКИ ИНИЦИАТИВИ – ПОТЕНЦИАЛ И ПЕРСПЕКТИВИ

Традиция в образователните институции – особено във водещи университети по целия свят, е да бъдат инициатори и организатори на различни доброволчески дейности. Ползите от доброволчеството за младите хора, в частност студентите, са безспорни и са разгледани по-горе. Най-общо те са свързани с развитие на комуникационни, организационни и лидерски умения, с възможности за интензивна социализация и създаване на мрежи от контакти, с развитие на меки умения, с възможности за създаване на професионални контакти и предимства при навлизане на пазара на труда. Множество от водещите компании имат развити стратегии за корпоративна социална отговорност и при наемането на служители тези, които са с доброволчески опит, биха били оценени високо.

Много университети в Европа и по целия свят имат институционализирани звена за доброволчески дейности. Предимствата са в две насоки. На първо място, с по-структуриран подход, ръководен от академични наставници, доброволческите програми могат да помогнат на студентите да придобият още по-важни умения, които са високо ценени от работодателите. На второ място, самите университети създават общности не само в академичен, но и в граждански контекст и се превръщат в социално отговорни институции и лидери в гражданското общество. Друг важен канал за стимулиране на доброволчеството е положителното оценяване и даване на предимство на кандидати в университети, които имат доброволчески опит. Доброволчеството е широко призната извънаудиторна дейност, която се оценява положително от приемните комисии, защото чрез него се развиват качества и умения извън академичните постижения. То подчертава стремежа на кандидата да допринася за обществото, както и развива способността му да балансира времето и усилията си между множество отговорности едновременно.

Във връзка с това е важно да се осветлят представите на респондентите за възможностите, които УНСС предлага в сферата на доброволчеството, доколко те вземат участие в тях, да се оцени потенциалът им за ангажираност с доброволчество в УНСС, както и сферите, в които самите те биха могли да допринесат или да се включат активно.

1. Информираност на респондентите с доброволческите практики в университетите по света и в УНСС

1.1. Информираност на студентите

На първо място интерес представлява дали студентите са запознати с предимствата и възможностите за доброволен труд във водещите университети в Европа и света (фиг. 43). Резултатите показват, че значителна част (44%) не са запознати с предимствата на доброволческия опит при кандидатстване, а 1/3 нямат представа за възможностите за доброволстване по време на следването. Около половината от запитаните само са чували за такива възможности. Едва около 10% са запознати чрез опита на свои приятели и познати. Това е сигнал, че е необходима активна кампания за популяризиране на доброволчеството като част от студентския живот.

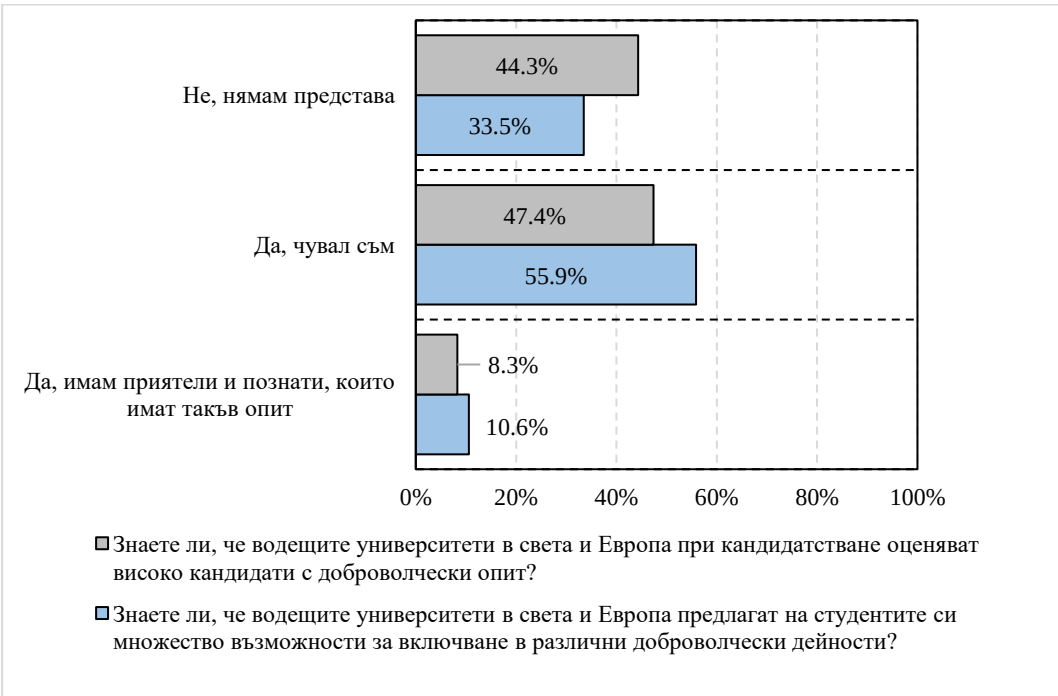

Фигура 43. Запознатост на студентите с опита на чуждите университети с доброволчеството

Участвалите в изследването студенти са и слабо запознати с доброволческите инициативи, които се предлагат в УНСС. Само ¼ от запитаните са дали положителен отговор на въпроса: „Знаете ли дали УНСС предлага на студентите си възможности за включване в различни доброволчески дейности?“ и под 2% декларират участие в тези дейности. Нещо повече – дори сред активните доброволци

делът на тези, които не са чували за такива инициативи, е над 70%. Това е ясен сигнал за необходимостта от популяризиране на съществуващите доброволчески дейности и кампании, както и за иницииране и популяризиране на нови.

На въпроса за какви конкретни доброволчески организации или инициативи в УНСС са чували, от студентите са дадени само 50 конкретни отговора. От организациите има само единични споменавания на Екоклуб УНСС, AISEC, Erasmus Students Network (ESN) и Алумни клуба при Студентския съвет. От инициативите отново има единични отговори за благотворителни изложби, „Да изчистим България за един ден“, „Капачки за бъдеще“, кампания за приобщаване на доброволци в сферата на библиотечно-информационната дейност и най-вече за събиране на средства. За членство или участие в инициативи има само три посочвания – по едно за членство в Екоклуба и ESN и едно за даряване на дрехи, инициирано от Студентския съвет.

1.2. Информираност на преподавателите и служителите

От участвалите в изследването преподаватели и служители от УНСС много малка част (17%) нямат представа за опита в чуждите университети. Болшинството и сред преподавателите, и сред служителите имат обща представа. Около ¼ от преподавателите и 1/6 сред служителите имат косвени наблюдения чрез познати и приятели, които са се включвали в доброволчески инициативи (фиг. 44).

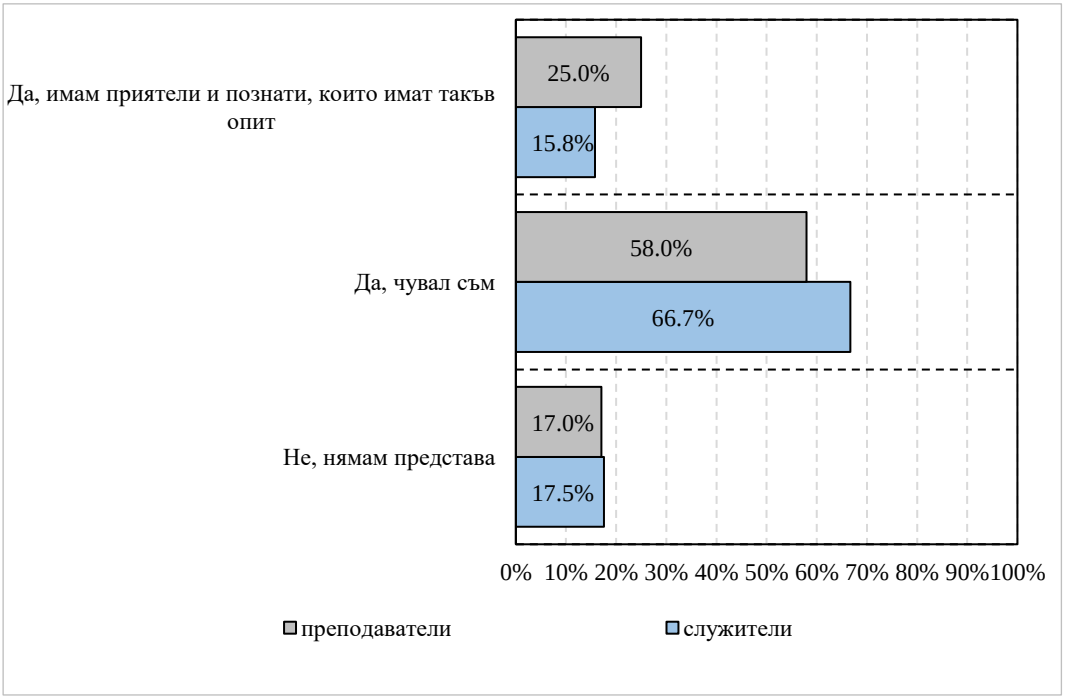

Фигура 44. Запознатост на преподавателите и служителите с опита на чуждите университети с доброволчеството

Тази група респонденти, също както и студентите, като цяло са сравнително слабо запознати с доброволческите инициативи в УНСС (фиг. 45). Над половината от преподавателите (51%) и служителите (60%) изобщо не са чували за такива възможности. Въпреки че 34% от преподавателите и 28% от служителите знаят за инициативите, те не са се включвали в тях. Делът на реално участващите е сравнително нисък – едва 15% от преподавателите и 12% от служителите са ангажирани в подобни дейности. Въпреки това в сравнение със студентите, при които едва 2% декларират участие, преподавателите и служителите имат по-активно участие в инициативи в УНСС. Резултатите ясно показват нуждата от по-активно популяризиране на съществуващите доброволчески дейности в УНСС. Разширяването на информираността сред преподаватели и служители и насърчаването на участието им вероятно ще доведат и до популяризирането и развитието на доброволчеството в УНСС и сред студентите.

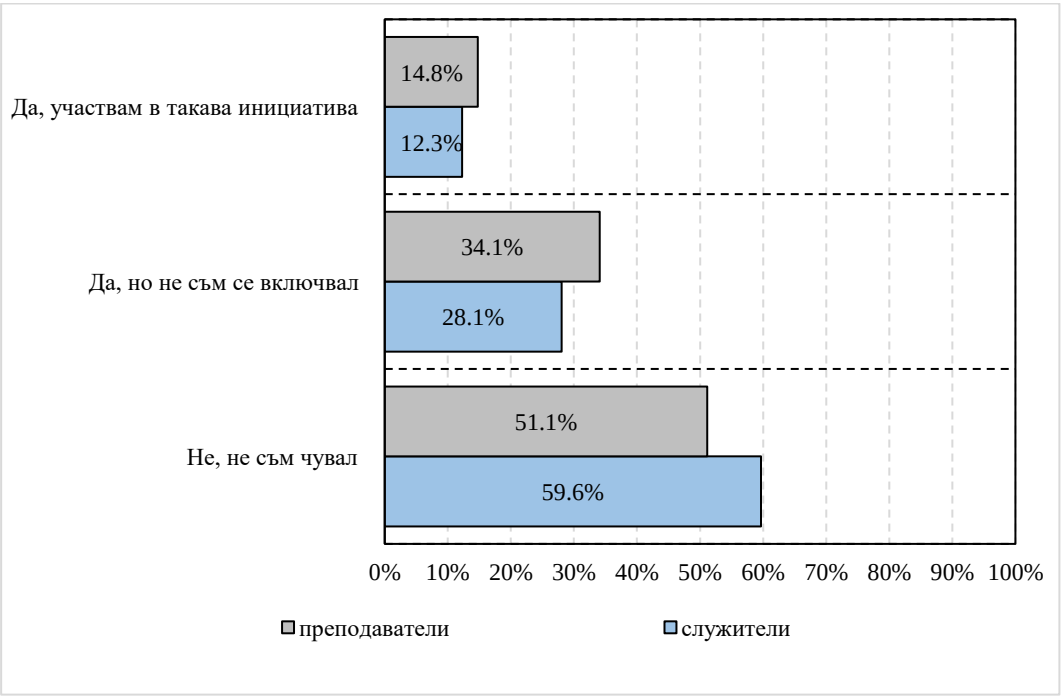

Фигура 45. Запознатост и участие на преподавателите и служителите с доброволчеството в УНСС

На въпроса за какви конкретни доброволчески организации или инициативи в УНСС са чували, преподавателите и служителите посочват кампании за набиране на средства за различни каузи, кръводаряване, почистване на Студентски град и инициативи на Екоклуба. За членство или участие в инициативи има посочвания

за дарителски кампании, работа при кандидатстудентски кампании, подпомагане на дейността на библиотеката и участие в дейности за облагородяване на средата.

2. Потенциал за включване в доброволчески инициативи в УНСС

За да се разкрие готовността на академичната общност за участие в доброволчески дейности, респондентите са запитани доколко са склонни да се включат в доброволчески инициативи на УНСС в три насоки:

1. За развитие на университетската среда
2. За студентската общност
3. За цялото общество

За всяка от насоките за двете групи респонденти са оценени различен брой твърдения, които са свързани със специфичните им роли в академичната област.

2.1. Потенциал за включване на студентите в доброволчески инициативи в УНСС

За развитие на университетската среда участвалите в изследването студенти оценяват 11 възможности за доброволчески дейности по петстепенна скала – „няма да се включа със сигурност“, „по-скоро няма да се включа“, „по-скоро ще се включа“, „много вероятно е да се включа“ и „ще се включа със сигурност“. Най-голям дял на отговорите и „ще се включа със сигурност“ (около 20%) са за организиране на събития и помощ в Дни на кариерата (фиг. 46). Най-малко са тези отговори за помощ в кандидатстудентски и информационни кампании на УНСС. Прави впечатление и сравнително високият дял на отрицателните отговори за дейности, свързани с помощ на чуждестранни студенти. За всички дейности – с изключение на помощ в набиране на кандидат-студенти, е налице обективна връзка между доброволческия сегмент („незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“) и склонността на респондентите да се включат в дейностите.[11] Напълно очаквано, най-голям е делът на тези, които ще се включат със сигурност при активните доброволци, и обратно – най-нисък е при незаинтересованите.

Респондентите са дали и други възможности за инициативи за развитие на университетската среда (извън посочените), като например: организиране на събития за личностно развитие; подобряване на комфортната среда в зоната на общежитията и запазване на реда в общежитията; инициативи срещу форми на дискриминация; за повишаване на грамотността на студентите; за облагородяване на зелените площи и др.

[11] Хипотезата е проверена с Хи-квадрат тест ($\alpha < 0.05$).

Фигура 46. Нагласи на студентите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за подобряване на средата в Университета

Относно склонността на участниците в изследването да се включат в инициативи за студентската общност като цяло, няма голяма вариация на относителните дялове на положителните отговори за оценените четири твърдения (фиг. 47). Около 16 – 18% са респондентите, които декларират, че със сигурност биха се включили в различните дейности. Най-голям е делът на тези, които със сигурност няма да се включат в помощ на организиране на спортни събития. При всички твърдения е налице обективна връзка със сегмента на доброволците.

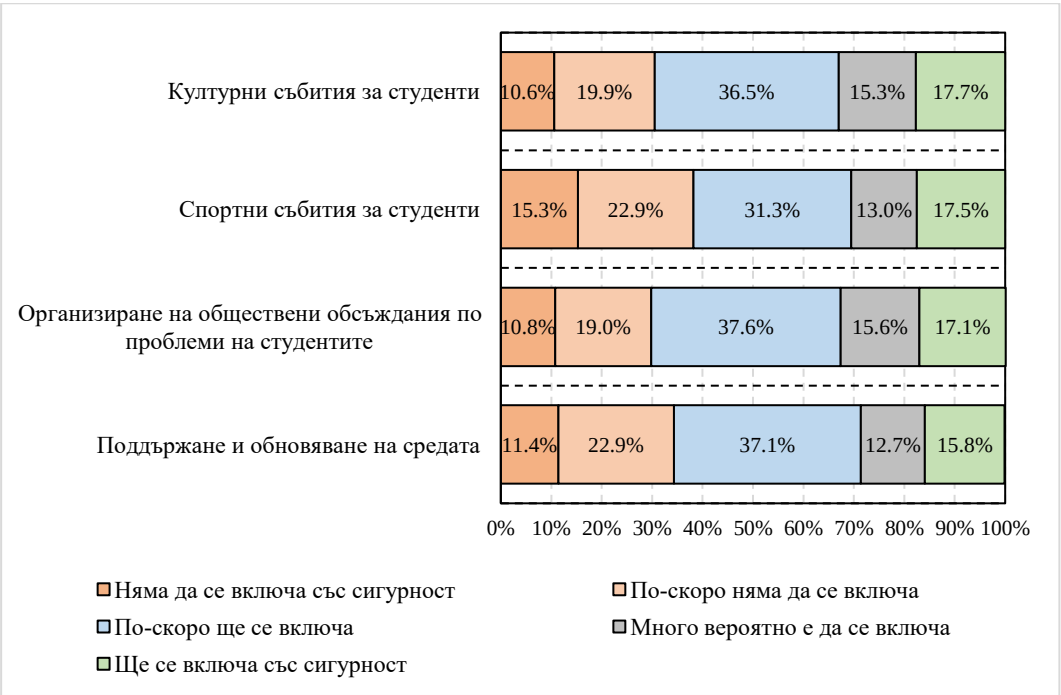

Фигура 47. Нагласи на студентите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за студентската общност

Относно готовността за включване в доброволчески инициативи за цялото общество с най-голям дял на отговорите „със сигурност ще се включа“ са инициативите за защита на правата на животните, следвани от такива за защита на уязвими групи и набиране на средства (фиг. 48). Доброволчески инициативи, в които студентите участват със знания и умения за решаване на различни задачи, не се припознават от голям дял респонденти като дейности, в които биха се включили. Вероятно това се дължи на по-слабата или дори никаква популярност на подобни инициативи. И тук е налице обективна връзка между сегмента на доброволците и склонността за участие в различните инициативи.

Важен е и въпросът от кого според респондентите трябва да бъдат организирани и координирани доброволческите инициативи в УНСС. Най-голям дял (62%) смятат, че организатор трябва да са студентски организации като Студентския съвет. Също така над половината запитани са на мнение, че организатори трябва да бъдат доброволчески клубове към УНСС или други университети, както и преподаватели. Най-слабо разпознаваеми като организатори на инициативи в УНСС са служители и алумни клубове, посочени от 20%.

Фигура 48. Нагласи на студентите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за цялото общество

Какво е мнението на респондентите за създаване на доброволчески център в УНСС – повечето смятат, че това е добра идея (58%), а 27% са посочили, че това е много важно за доброволчеството в УНСС. Тези респонденти, които са сегментирани като незаинтересовани, очаквано имат много по-високи дялове на отговорите „не трябва“ и „не мога да преценя“ (фиг. 49).

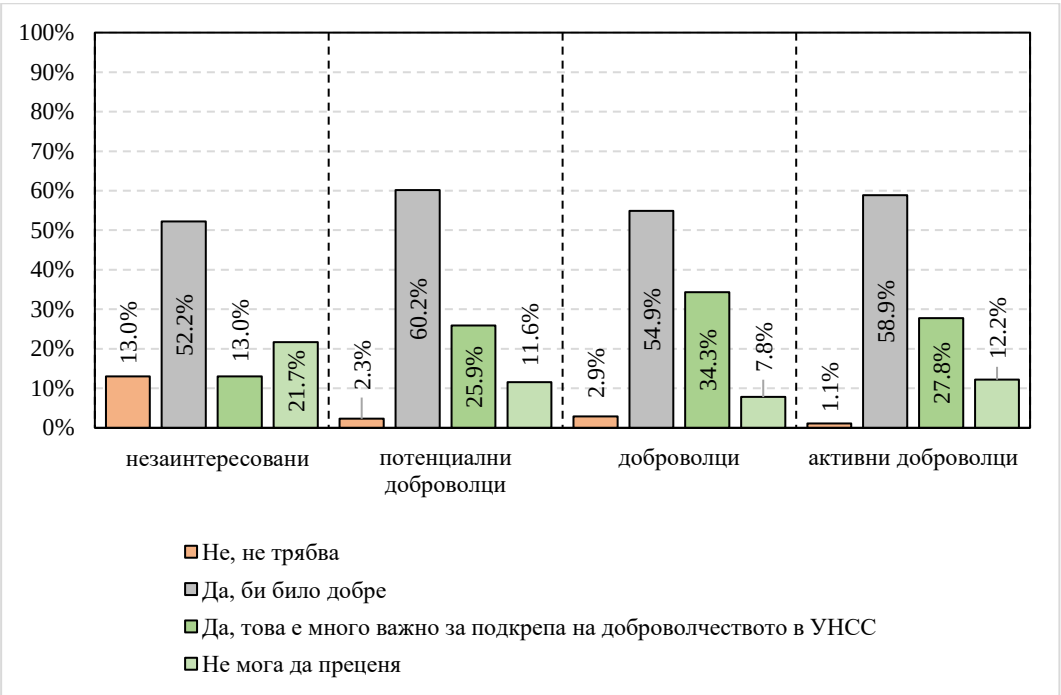

Фигура 49. Нагласи на студентите към необходимостта от доброволчески център в УНСС

Резултатите показват, че респондентите подкрепят доброволчеството да се институционализира в УНСС. Но е важно да се анализира и до каква степен те самите биха се включили в такива инициативи. Очаквано най-голям дял от студентите са склонни да членуват в доброволчески клуб на УНСС – над 1/3 са дали отговор „много вероятно е да го направя“ и „със сигурност ще го направя“ (фиг. 50). Доколкото те лично биха били инициатори, резултатите показват, че под 15% декларират, че е много вероятно или със сигурност биха създали доброволчески клуб в УНСС и малко под 17% – че биха организирали сами инициатива за УНСС. Този резултат е напълно очакван – за иницииране на доброволчески дейности е нужен и опит, свободно време, убеденост в значимостта на каузата, административна подкрепа и липса на спънки. Също така резултатите свидетелстват, че много малко респонденти (под 1%) участват в дейности, организирани на университетско ниво и по-скоро не познават наличието на такива възможности. По отношение на това доколко сегментът, в който е попаднал респондентът, влияе на вероятността да членува в клуб на УНСС или да инициира създаването на клуб или доброволческа дейност, налице е обективна връзка само за членството в клуб на УНСС. Това още веднъж подчертава, че идеята за поемане на инициативата е далечна на студентите. Създаването на клубове и промотирането им по-скоро трябва да е от различни формални структури в УНСС.

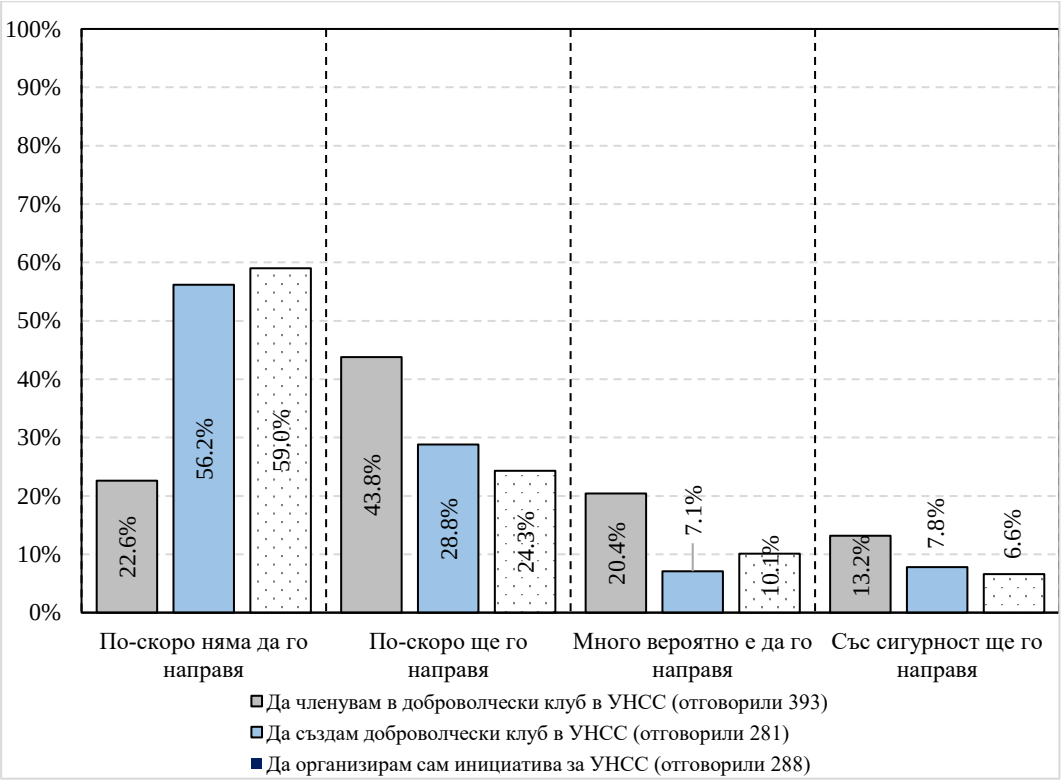

Фигура 50. Нагласи на студентите към участие и организиране на доброволчески дейности в УНСС

Студентите, участници в изследването, са запитани доколко са склонни да участват в доброволчески дейности в УНСС, при положение че:

- се признават за преддипломен стаж;
- се признават за елемент от оценка по учебна дисциплина;
- за тях се получава сертификат за участие;
- се отразяват в Европейското приложение за дипломите;
- за участието ще се получи публично признание.

Най-голяма вероятност за участие студентите декларират, ако участието се признава за елемент на оценката или преддипломен стаж (над 55% отговори отговор „много вероятно е да го направя“ и „със сигурност ще го направя“), а най-ниска – при публично признаване (40%). Това очертава възможна насока за активизиране на участието на студентите чрез включване на доброволческите дейности в елемент на учебния план (като възможност за стаж) или на учебните програми по подходящи за тази цел дисциплини.

Интерес представлява мнението на студентите за какво би допринесла развитата практика по насърчаване на доброволчеството в УНСС. Най-голям дял от запитаните – близо 2/3, смятат, че това ще доведе до подобрена обществена репу-

тация. На следващи места по броя на посочванията са ползи, свързани с подобряване на контактите между преподаватели и студенти и между самите студенти (фиг. 51). Това потвърждава, че доброволчеството е много важен инструмент за създаване на устойчива академична общност. Нещо повече, над половината от запитаните посочват, че наличието на развити доброволчески инициативи от самия Университет ще допринесат и за повишено чувство за гордост от постиженията и за формиране на усещане за принадлежност към общност. Немаловажен е фактът, че 55% посочват, че доброволчеството в УНСС ще има ефект и да привлича по-мотивирани кандидат-студенти. А това вероятно е и един от начините за преодоляване на проблема с недостатъчно ясната мотивация на кандидат-студентите при избор на специалност и университет.

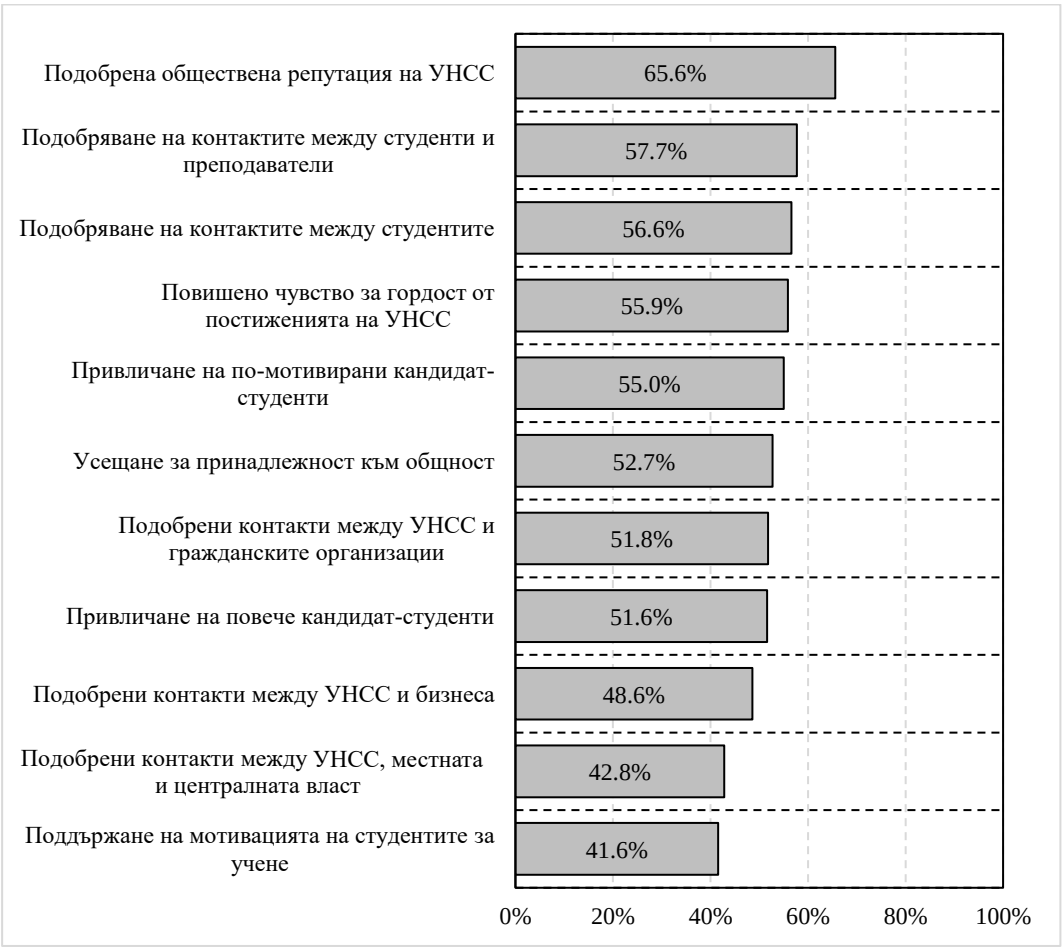

Фигура 51. Представи на студентите за ползите от доброволчеството в УНСС

2.2. Потенциал за включване на преподавателите и служителите в доброволчески инициативи в УНСС

Относно включването в инициативи за развитие на университетската среда от страна на преподавателите и служителите най-голям дял на отговорите: „ще се включа със сигурност“, има за оказване на помощ или менторство на студенти, както и за включване в кампании за набиране на кандидат-студенти (фиг. 52). Тук има съществено различие със студентите, които точно за кампании за кандидат-студенти имат най-малко такива отговори. И това е напълно разбираемо – преподавателите и служителите имат много по-силна връзка и чувство за принадлежност към УНСС и набирането на нови студенти е от съществено значение за цялостното развитие на Университета. Също така чрез участието си в такива кампании и атрактивното представяне на УНСС преподавателите и служителите ще имат възможност да привлекат не само достатъчно, но и силно мотивирани кандидати, което е в основата на добрите академични постижения. Отделно, ежедневната им работа с учащи и доброто познаване на техните нужди и трудностите, които срещат (академични и административни), обосновава вижданията им за необходимостта от менторство и подкрепа на студентите, които познават, и често вече изпълняват менторска функция независимо дали формално, или не. Преподавателите и служителите са в най-малка степен склонни да се включат в кампании за организиране на спортни и други събития и забавления и причините за това могат да се търсят във факта, че те не асоциират университетския живот със спортни и развлекателни събития в такава степен, в каквато я асоциират студентите. Както и при студентите, и тук няма голям дял на отговорите „ще се включа със сигурност“ за дейности в помощ на чуждестранни преподаватели, служители и студенти. Това подчертава нуждата от по-широко промотиране на тези дейности и включването на всички представители на академичния състав в тях с оглед перспективите пред широката интернационализация на УНСС. За всички дейности – с изключение на помощ на чуждестранни студенти, преподаватели и служители, е налице обективна връзка между доброволческия сегмент („незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“) и склонността на респондентите да се включат в дейностите.[12] В повечето дейности най-голям е делът на доброволците, а не на активните доброволци. Възможно обяснение може да е, че активните доброволци вече са посветени и интензивно участват в различни каузи и са по-малко склонни да поемат допълнителни ангажименти в тези насоки.

Преподавателите и служителите са дали и други възможности за инициативи за развитие на университетската среда (извън посочените), като например: помощ при дигитализацията в Университета; подобряване на условията за спорт; събиране и обмяна на учебна литература, подобряване на разделното събиране на

[12] Хипотезата е проверена с Хи-квадрат тест ($\alpha < 0.05$).

отпадъците; изграждане и оборудване на дневен център за деца на преподаватели и служители; инициативи за подобряване на психоклимата на работното място; организиране на семинари за междукултурно общуване и разрешаване на конфликти; озеленяване на площите около сградата на Университета.

Фигура 52. Нагласи на преподавателите и служителите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за подобряване на средата в Университета

За инициативи за цялата академична общност има най-голяма склонност за включване в организиране на културни събития и обществени обсъждания по проблемите на тази общност. Това се дължи на факта, че трудовият им опит в УНСС е в основата на експертизата им и доброто познаване на проблемите и предизвикателствата пред академичната общност и те се чувстват уверени, че могат да бъдат полезни. Най-голям е делът на тези, които със сигурност няма да се включат в помощ на организиране на спортни събития. Освен за това твърдение за всички други е налице обективна връзка със сегмента на доброволците.

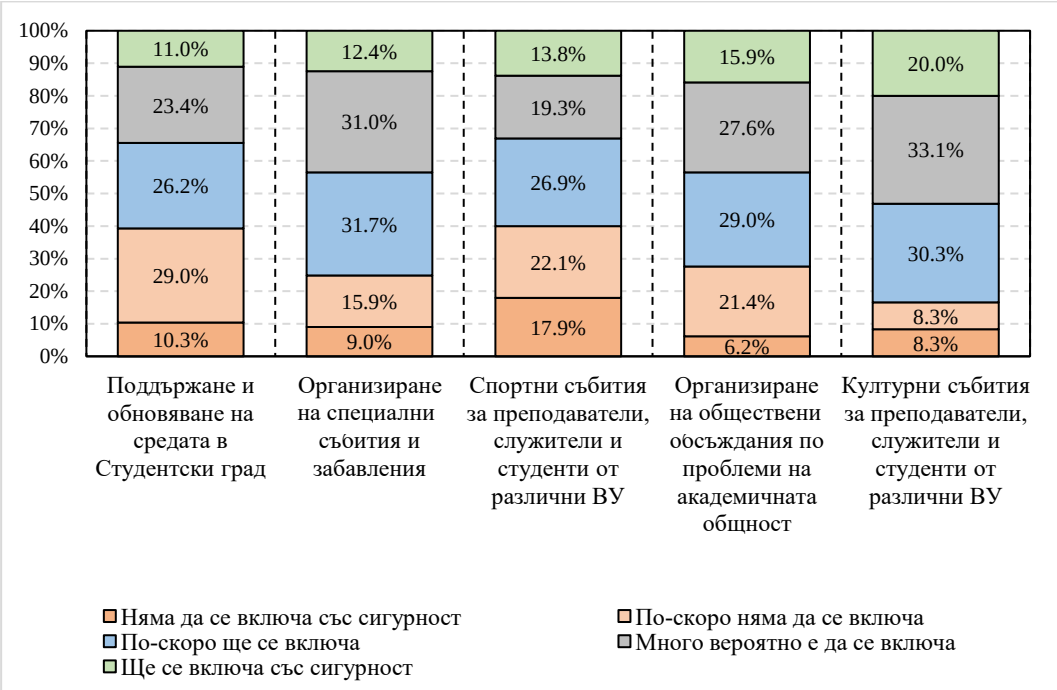

Фигура 53. Нагласи на преподавателите и служителите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за студентската общност

За доброволчески инициативи за цялото общество преподавателите и служителите оценяват общо 6 възможности. С най-голям дял на отговорите „със сигурност ще се включа“ са инициативите за защита на правата на уязвими групи и набиране на средства, а най-малък отново за спортните събития (фиг. 54). И тук е налице обективна връзка между сегмента на доброволците и склонността за участие в различните инициативи. Отделно са посочени и предложения за инициране на доброволчески инициативи, свързани с подобряване на околната среда – поддържане, озеленяване и почистване, експертна помощ за общински дейности, организиране на менторски програми за ученици и студенти.

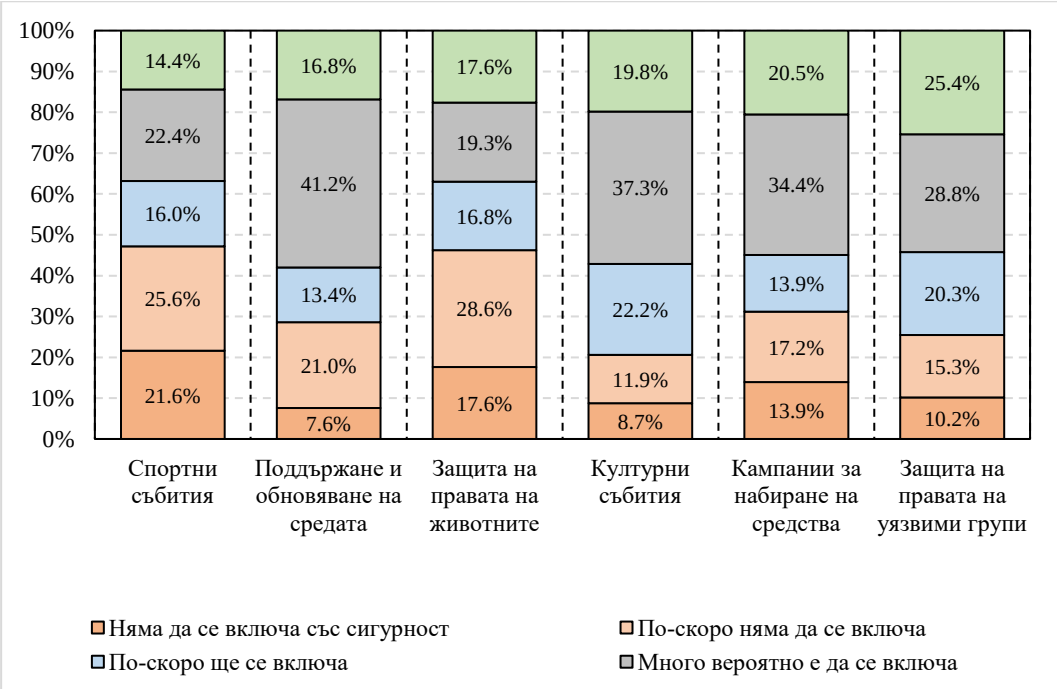

Фигура 54. Нагласи на преподавателите и служителите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за цялото общество

Отделно само преподавателите оценяват още пет възможности за доброволчески инициативи за цялото общество (фиг. 55). Най-голям дял от преподавателите посочват, че със сигурност ще се включат като доброволци в дейности, свързани със споделяне на новости в науката чрез публични дейности и това е напълно обяснимо. В ролята си на преподаватели и изследователи те имат нужния опит и компетенции да представят научните постижения по достъпен и ангажиращ начин. Техният професионален профил предполага както желание, така и способност да популяризират науката сред по-широка аудитория, което свързва подобни инициативи именно с тяхната работа.

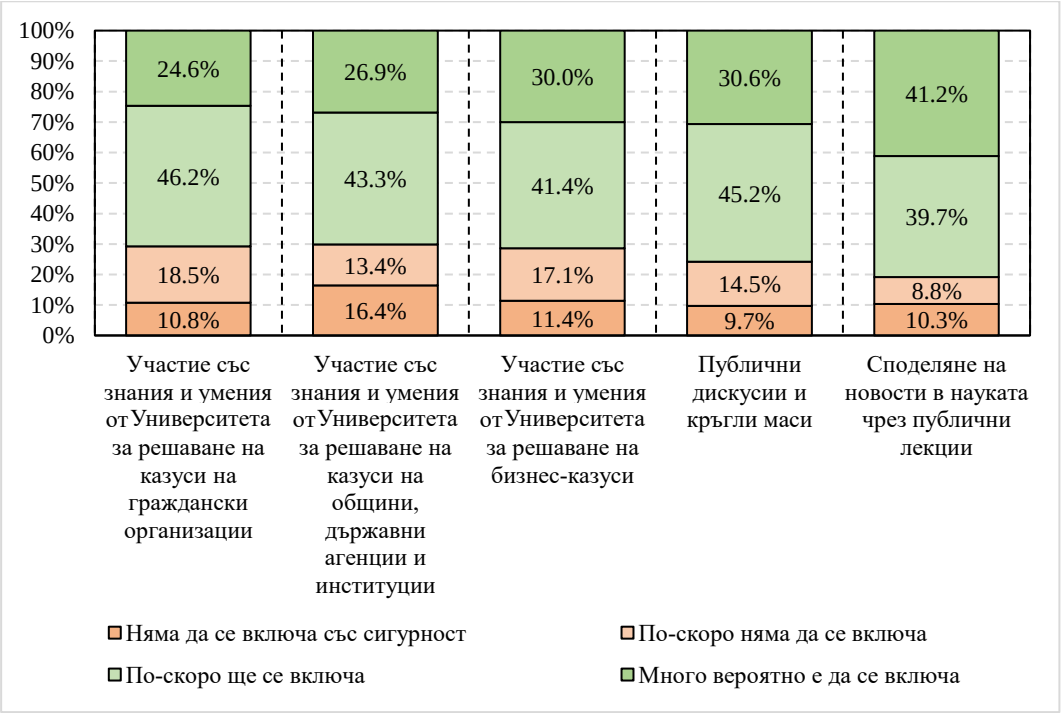

Фигура 55. Нагласи на преподавателите за участие в различни доброволчески инициативи на УНСС за цялото общество

Най-голям дял (64%) от преподавателите и служителите смятат, че доброволческите дейности в УНСС трябва да се организират от доброволчески клуб. Други посочвания с високи относителни дялове са „от преподаватели“ (60%), „от студентски организации (54%). За разлика от студентите, при които едва 20% разпознават алумни клубовете като потенциални организатори, тук 40% виждат възможност алумни клубовете да инициират доброволчески каузи. Причината е, че студентите обичайно нямат връзка с тези клубове, докато преподавателите и служителите работят в сътрудничество с тях, техни членове са бивши възпитаници на Университета и в тяхно лице виждат не само финансова подкрепа, но и опит, контакти и организационен капацитет.

Относно създаването на доброволчески център в УНСС над половината са посочили, че това е добра идея (53%), а 18% – че това е много важно за доброволчеството в УНСС. Тези респонденти, които са сегментирани като незаинтересовани, очаквано имат много по-високи дялове на отговорите „не трябва“ и „не мога да преценя“ (фиг. 56). Прави впечатление по-голямата убеденост сред доброволците спрямо активните доброволци и това може да се обясни с посочената по-горе причина – активните доброволци имат каузи, в които участват редовно, и

вероятно нямат време и възможност да се включват активно чрез друга организация. Също така те имат опит в дейности и без специално създаден клуб в УНСС.

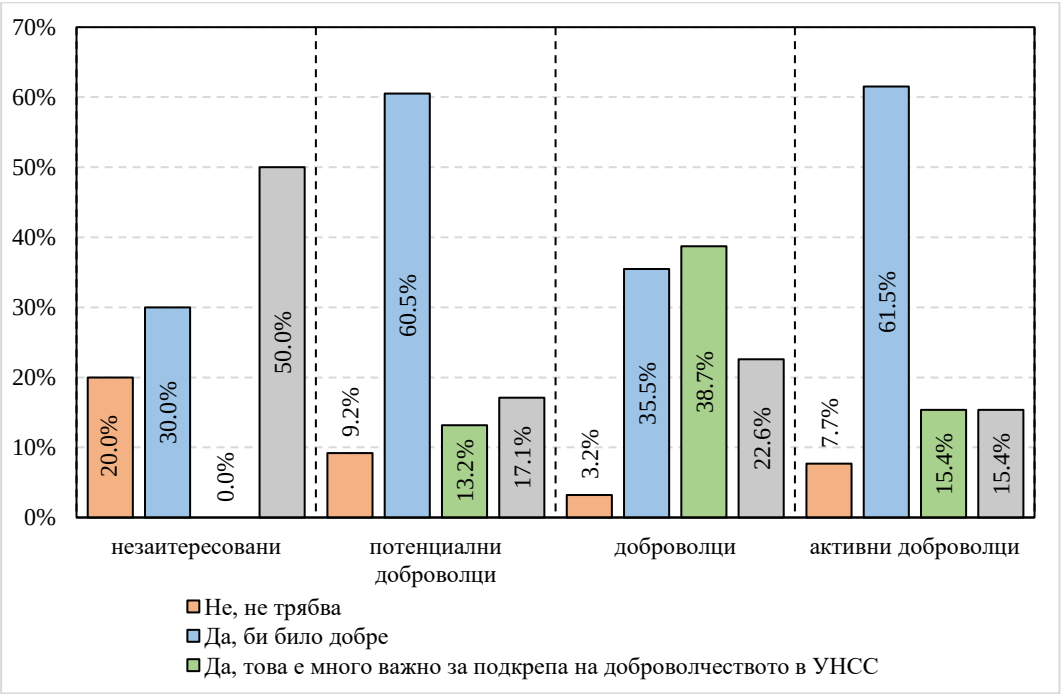

Фигура 56. Нагласи на преподавателите и служителите към необходимостта от доброволчески център в УНСС

Въпреки че респондентите подкрепят доброволчеството да се институционализира в УНСС, над 2/3 не са склонни да участват в създаването на доброволчески клуб, което предполага по-ниска готовност за иницииране на нови структури (фиг. 57). Очаквано най-висок е делът на желаещите да се включат в доброволчески дейности чрез членството в клуб. Има и немалка склонност за организиране на инициативи. Това подчертава готовността на академичния състав и на служителите да подкрепят каузи, координирани от структура, но е необходимо тя да бъде централизирано създадена.

Сред големите предимства на подкрепата и организирането на доброволчески инициативи в университетите е възможността да се съчетаят с обучението в подходящи дисциплини. Практическото приложение на знанията от отделни дисциплини, и то за доброволчески каузи, е предпоставка за развитие на практически умения. Освен това ролята на университетите е не само обучителна – те винаги са били и ще бъдат катализатор на прогреса и с водеща роля при на формиране на активно гражданско общество. Чрез доброволчеството се възпитава и осъзнатост у студентите за социалната отговорност на всеки индивид, на институциите

и на обществото като цяло. Основен проводник за насърчаване на активното гражданство у студентите в обучителния процес са преподавателите. Във връзка с това е важно да се анализира къде те виждат перспективи да направят доброволчеството част от академичния процес. Най-голям дял (62%) са посочили, че виждат мястото на доброволчеството като извънаудиторна заетост на студентите, свързана с тематиката на курса. Половината от запитаните са посочили и възможности за включване в преподаването по отделни теми и като начин за изграждане на общност, а 1/5 виждат възможности за включването в преддипломен стаж. Все пак има и малка част (13%), които не виждат възможност доброволчеството да е част от академичната им дейност, и 8%, които биха го включили като елемент при формиране на оценката по отделна дисциплина.

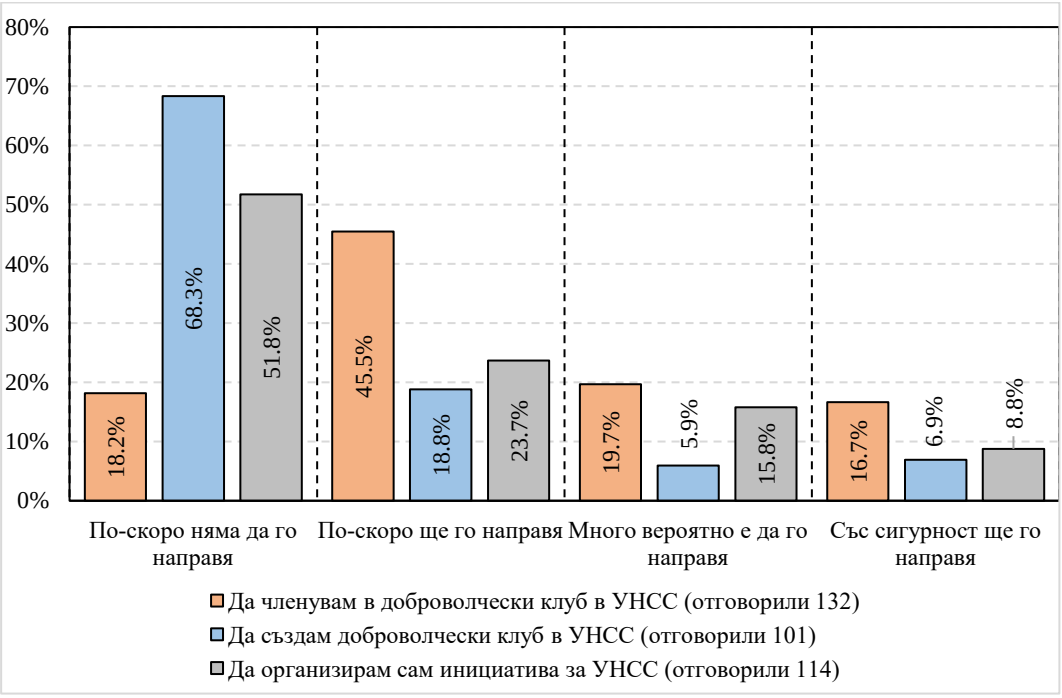

Фигура 57. Нагласи на преподавателите и служителите към участие и организиране на доброволчески дейности в УНСС

Кои формални причини биха мотивирали преподавателите и служителите да участват? Най-голям дял на отговорите „много вероятно е да го направя“ и „със сигурност ще го направя“ за преподавателите е при възможността участието в доброволчески дейности да се отразява в картите за количествените и качествените изисквания при хабилитация (35%). Също така сред всички отговорили (преподаватели и служители) 30% биха се мотивирали, ако това се отразява при атестация, 20%, ако се получава сертификат за участие, и 16%, ако се получи публич-

но признание да участват. Налага се изводът, че по-скоро участието в доброволчески дейности няма да се насърчава от формални облаги, свързани с кариерно развитие – факт, който се потвърди и от анализа на мотивите за участие в доброволчески дейности.

Най-голям дял от преподавателите и служителите виждат в добре развитата практика по доброволчество в УНСС възможност за подобрена обществена репутация на Университета и създаване на усещане за принадлежност към общност – 3/4 от участниците посочват тези възможности (фиг. 58). Над половината са посочили и подобряване на контактите между студенти и преподаватели/служители и между УНСС и граждански организации, както и повишено чувство за гордост от постиженията на Университета. Тези резултати подчертават значението на доброволчеството не само като инструмент за вътрешно сплотяване, но и като стратегически ресурс за повишаване на обществената репутация на УНСС. Активното насърчаване на доброволчеството чрез организиран доброволчески център, от една страна, може да бъде инструмент за укрепване на академичната общност, а от друга – да утвърди УНСС като институция с активна социална роля и силни партньорства извън академичната среда.

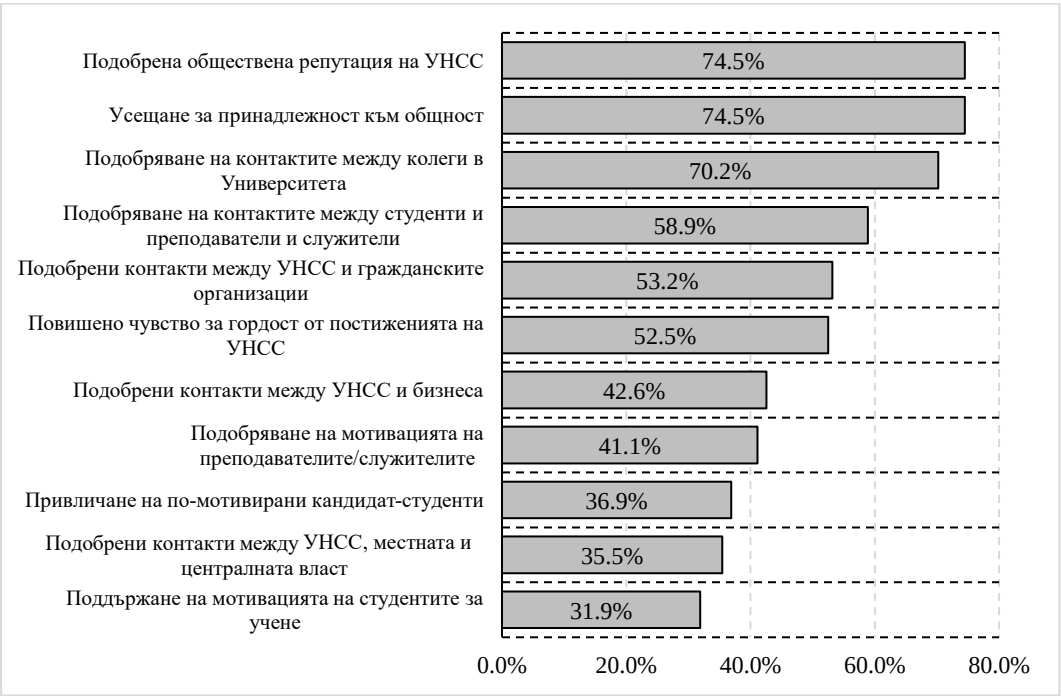

Фигура 58. Представи на преподавателите и служителите за ползите от доброволчеството в УНСС

3. Основни изводи

Резултатите показват големия потенциал на УНСС за създаване на доброволчески център и координиране на доброволчески инициативи на институционално ниво. Наред с големите възможности изследването показва и някои предизвикателства. На първо място се очертава дефицит на информираност на студентите относно доброволческите възможности в Университета, както и нисък дял на участващи студенти в тях – 75% от студентите не са запознати със съществуващите инициативи, а под 2% реално участват в тях. Над половината от преподавателите и служителите (60%) също не са запознати с тези възможности. Нивото на информираност при тази група е малко по-високо, но по-малко от една пета от преподавателите и служителите са ангажирани в подобни дейности. Това е ясен знак за нуждата от по-ефективна комуникационна стратегия и популяризиране на доброволческите дейности.

На второ място, налице е силна подкрепа от страна на академичната общност за институционализиране на доброволчеството в университета. Повечето от участниците в изследването (над 80%) подкрепят създаването на доброволчески център. Студентите предпочитат организацията да се осъществява предимно от студентски организации (62%) и доброволчески клубове. При преподавателите и служителите нагласите са също основната роля при координирането да е на доброволчески клубове и студентски организации, но голяма част посочват и възможност за включване на преподавателите като инициатори. Това показва желание за структуриран подход към доброволчеството, с активно участие на преподавателите и на самите студенти чрез клубове и организации като Студентския съвет.

На трето място, разкриха се и доброволческите инициативи, в които респондентите биха имали най-силен интерес за включване. При студентите това са организиране на събития и участие в кариерни дни (около 20% категорична готовност за участие) и инициативи за защита на животните и подкрепа на уязвими групи. За дейности, които имат практическа стойност за образованието и кариерното развитие, студентите имат малко по-ниска готовност за участие и затова те трябва да се популяризират и промотират. Преподавателите и служителите най-често заявяват готовност да се включат като ментори на студенти и в кампании за набиране на кандидат-студенти. Зад тези нагласи вероятно се крие стремежът към привличане на мотивирани студенти и утвърждаване на добрия имидж на Университета. В сравнение със студентите те са по-малко склонни да участват в спортни и развлекателни събития и това е разбираемо – за тях академичният живот не се свърза толкова силно с такъв род дейности. Ниският дял на заявилите желание за включване в дейности за подкрепа на чуждестранни преподаватели, служители и студенти сред всички респонденти подчертава нуждата от по-активно популяризиране на тези инициативи в контекста на политиките за интернационализация

на УНСС и разширяване на различни международни инициативи в последните години.

На четвърто място, необходимо е се разработят варианти за включване на доброволческите дейности във формалните учебни планове и програми – над половината студенти заявяват, че биха се включили, ако тези дейности се признават за преддипломен стаж или като елемент от оценката по учебни дисциплини. Това разкрива възможност за интегриране на доброволчеството в учебния процес като форма на практическо обучение. Още повече че преподавателите виждат потенциал доброволчеството да бъде интегрирано в извънаудиторна заетост, в преподаването по определени теми и в преддипломен стаж. Включването на доброволчеството в учебния процес ще е важна предпоставка за създаването на академична общност, ангажирана с подкрепата на социални и обществено значими каузи.

На пето място, налице е ниска степен на готовност за поемане на инициативата за организиране на доброволчески дейности в рамките на Университета от страна на всички участници в изследването. Това още веднъж подчертава нуждата от институционално структуриране на тези дейности и централизирано промотиране и насърчаване към участие.

И на последно, но не по важност място, респондентите оценяват развитието на доброволчеството като фактор с положително въздействие в много направления – утвърждаване на обществената репутация на УНСС и подобряването ѝ, засилване на връзките между преподаватели и студенти, създаване на чувство на принадлежност към академичната общност, привличане на по-мотивирани кандидати за обучение в УНСС и като цяло – създаване на устойчива и ангажирана университетска общност.

Заключение

Доброволчеството е социален феномен, който се проявява в много и различни форми както в исторически контекст, така и сред различните култури и общества. Без съмнение, със своя труд доброволците допринасят за едно по-справедливо общество чрез подкрепата на уязвими групи, солидарност и съпричастност към наболели проблеми – като опазване на природата, равен достъп до образование, до спортни и културни инициативи. Нещо повече, доброволчеството спомага да укрепнат връзките и взаимоотношенията между хората, сплотява общностите, обединява ги за постигане на общи социалнозначими цели. Чрез него се изгражда социален капитал и се спомага за развитието на икономиката – не само чрез намаляване на разходи за различни дейности, но и чрез развитието на гражданския сектор и неправителствените организации. Развитието на новите информационни и комуникационни технологии спомага за нарастващата популярност на доброволчеството – улеснява се глобалната комуникация, без ограничения се разпространява информация за доброволчески инициативи и спомага за разширяване на обхвата и въздействието на доброволческата ангажираност. Доброволците подобряват не само живота на тези, на които помагат. Оказвайки помощ, те подобряват и собственото си социално, емоционално и психологическо благополучие.

Доброволчеството е феномен, който е във фокуса и на научните изследвания. В последните десетилетия вниманието е насочено към доброволчеството като неразривна част от социалната икономика. Академичните институции имат не само съществен принос към социална икономика, но чрез партньорствата си с местни общности и граждански организации те имат потенциал да са движеща сила за насърчаване на социалната отговорност. Академичното доброволчество е един от важните пътища за изпълнение на третата мисия на университетите и за устойчивото социално развитие. Темата за академичното доброволчество привлича все по-голям научен интерес и изследванията в тази област са насочени към различни аспекти на взаимовръзките между висшето образование, социалната отговорност и устойчивото обществено развитие.

Настоящото изследване може да се разглежда като принос към емпиричните по характер изследвания на академичното доброволчество в България. Резултатите осветляват въпроси, свързани с това има ли и кои са доброволците сред академичната общност в УНСС, какво ги мотивира, в какви дейности участват, какви са нагласите им за покрепа на доброволчески каузи. Във фокуса на вниманието е и отношението на студентите, преподавателите и на академичния персонал на УНСС към възможностите, ползите и предизвикателствта от институционализиране на доброволчеството в Университета. Тук ще поставим акцент върху основните резултати от изследването, изведени от описаните в предходните глави анализи.

На основата на теоретични изследвания и резултати от предходни емпирични анализи на доброволчеството като цяло – и по-конкретно на характерните модели в академична среда, е създаден оригинален емпиричен модел за изследване на доброволчеството в УНСС. На негова база е разработен, апробиран и приложен авторски инструментариум за изследване на състоянието на доброволчеството в УНСС, на потенциала и перспективите, на предизвикателствата, на възможностите и начините на участие на академичната общност от УНСС, както и очакваните ефекти от включването на Университета в доброволческите инициативи. Този инструментариум може да бъде използван като модел за изследване на доброволчеството и в други висши училища след адаптирането му за конкретните условия.

За първи път е оценен чрез обобщаващи числови характеристики доброволческият опит сред академичната общност в УНСС. Анализът разкрива, че голяма част от студентите, преподавателите и служителите имат такъв опит, макар и в много от случаите той е по-скоро епизодичен. Важен факт е, че студентите още от училище имат традиции в подкрепа на различни каузи, които основно са инициирани от училищата като институции. Също така учителите са и основен източник на информация за доброволчески инициативи. За студентите обаче Университетът не е нито основен организатор, нито основен източник на информация на студентите за доброволчество. В същото време изследването разкрива, че близо половината преподаватели и служители имат редовно участие в доброволчески дейности. На базата на тези две заключения се налага изводът, че Университетът като институция има потенциал чрез мотивиращото въздействие на преподаватели и служители да канализира желанието на студентите за покрепа на различни общественополезни каузи чрез създаване на специализирани университетски структури за доброволчество. Нагласите на цялата академична общност към доброволчеството са положителни, като студентите са по-склонни да се ангажират редовно с доброволчески труд, а преподавателите и служителите декларират по-голямо желание за епизодично включване. Всичко това дава основание да се твърди, че е налице пространство за структуриран подход към доброволчески инициативи, обединяващи академичната общност и създаването на среда, която да стимулира активно гражданско участие. Това са първите подобни резултати за УНСС и те могат да се използват и върху по-широк контекст – създаване на доброволчески центрове в университетите, но при отчитане на присъщите на всяко висше училище характеристики.

На основата на наличието и интензитета на доброволческия опит, както и на нагласите на академичната общност към подкрепа на доброволчески каузи, е предложена авторска методика и са изведени профили на „незаинтересовани“, „потенциални доброволци“, „доброволци“ и „активни доброволци“. Анализът на факторните влияния върху сегментирането разкрива определящата роля на семейната и на социалната среда, но също и влиянието на различни личности характеристики. Очертават се характерни черти в профила на доброволците – те са

граждански ангажирани личности, до голяма степен екстроверти и с желание за широки социални взаимодействия, с високи нива на съпричастност към уязвимите членове на обществото и със стремеж към социална справедливост.

Интересни резултати се разкриват и при анализа на мотивите за потенциално участие в доброволчески дейности, които осветляват един неизследван досега у нас аспект на академичното доброволчество. Между отделните представители на академичната общност се забелязват интересни, но не и неочаквани, различия в мотивите предвид индивидуалните особености, произтичащи от възраст, житейски цели, личностно развитие и професионален опит. За всички участници е водещ мотивът за емпатията и съпричастността. Зад студентското участие в доброволческа дейност стои комбинацията между алтруистични и прагматични мотиви. В сравнение с преподавателите и служителите те свързват участието си и с възможности за личностно израстване, развиване на умения, включително и меки умения, възможности за създаване на социални връзки и кариерно развитие. Важна констатация е, че за академичната общност като цяло доброволчеството не е бариера или пречка – отделеното за него време не нарушава баланса между почивката, социалните контакти, ученето и професионалните ангажименти. Тези резултати могат да послужат за позициониране на различни стратегии за привличане на доброволци за дейности, организирани и подкрепени от Университета. Така ще се създадат предпоставки за повишаване на ангажираността – от една страна, чрез увеличаване на броя на доброволците, а от друга – чрез посветени повече усилия и време на доброволчески каузи. А това е начин за насърчаване на третата мисия на Университета и сплотяването на академичната общност в УНСС. Приложението на тези резултати може да се разгледа и в по-широк контекст – изграждане на специални аспекти на национална политика за насърчаване на доброволчеството във висшите училища.

Специално внимание е отделено на мнението и нагласите относно възможностите и потенциала на УНСС като център за доброволчески инициативи. Разкрити са много възможности, но и някои предизвикателства. Наред със силната подкрепа от страна на академичната общност за институционализиране на доброволчеството в Университета се очертава и наличие на информационен дефицит относно съществуващите инициативи, както и недостатъчното участие в тях. Откроя се и нуждата от изграждане на специализирани звена за координираща функция за доброволчески дейности. Важни заключения са направени относно това в какви дейности в най-голяма степен виждат своята роля различните представители на академичната общност – за студентите това е организиране на събития, а за преподавателите и служителите – менторство и участие в кандидатстудентски кампании. Посочена е и нуждата от по-активно популяризиране на подкрепата за чуждестранни студенти и преподаватели като форма на активно доброволчество.

Важен резултат е и осветляването на възможностите за формално признаване на участието в доброволчески дейности за всички групи, както и по-общо насоките за интегриране на доброволчеството в учебния процес. Изследването очер-

тава и насоките, в които участниците разпознават потенциални ползи от институционализирането на доброволчеството за УНСС – създаване на устойчиви връзки в академичната общност и сплотяването ѝ, издигане на авторитета на УНСС като социалноотговорна институция. Всичко това може да се използва за основа за развитие на третата мисия на Университета чрез укрепване на връзките ѝ с бизнеса и с неправителствения сектор и социалната ангажираност.

Получените резултати без съмнение са полезни за взимане на стратегически управленски решения в УНСС към настоящия момент. Освен тези конкретни резултати, които са уникални за изследванията на доброволчеството в академична среда у нас, в по-общ план научните постижения от проведените изследвания могат да се приложат в още най-малко две насоки. На първо място, на базата на разработения инструментариум може да се създаде система за мониторинг и оценка на ефектите от доброволчеството в УНСС с различен времеви хоризонт. Периодичното събиране и систематизиране на данни сред различни представители на академичната общност и получените резултати от анализа им могат да се използват за разработване и актуализиране на политики за социална отговорност в Университета. На второ място, този модел на изследване може да послужи за основа за разработване на инструменти за оценка на младежко включване и академично доброволчество, които да се прилагат координирано на национално ниво в различни висши училища. Системното провеждане на емпирични изследвания върху доброволчеството в академична среда е основа за разработване на базирани на данни политики. Такива политики могат да подпомогнат интегрирането на доброволчеството като устойчива част от университетската култура в XXI век.

Използвана литература

1. Атанасова, М. (2015). Доброволният ангажимент и студентите от специалност „медицинска сестра“. Управление и образование, 11(5), 154 – 156.
2. Гагова, П., И. Николова, П. Върбанова & В. Петрова (202). Студентски нагласи за участие в доброволчески програми, Varna Medical Forum (Vol. 10, No. 2, pp. 465 – 471).
3. Горчилова, Д. & В. Тончева-Златкова (2023). Университетите в XXI век: изграждане и поддържане на общности. Public Policy.bg, 14(4), 36 – 47. https://doi.org/10.58894/EJPP.2023.4.505
4. Иванова, Е. & Д. Николова (2018). Мотивация за полагане на доброволен труд сред студентите от специалност „рехабилитатор“. Варненски медицински форум, 7(прил. 4), 260 – 262.
5. Кючукова, С. (2013). Преподавателският компонент в студентското доброволчество. – Във: Варненски медицински форум (т. 2, прил. 3, стр. 99 – 101).
6. Кючукова, С., А. Андонова, Д. Генчева & М. Николова (2021). Мястото на студента в доброволческия екип. В: Гражданската идея в действие (стр. 176 – 181). ТЕМТО.
7. Министерство на труда и социалната политика (2014). Национална концепция за социална икономика. https://www.mlsp.government.bg/uploads/files/docs/1741. pdf
8. Петрова, С., Ж. Рангелова & К. Лалева (2018). Доброволчеството като възможност за подпомагане на професионалната реализация. Здравна икономика и мениджмънт, 18(2), 32 – 38.
9. Тодорова, К. (2013). Доброволчеството като механизъм за професионална реализация. Социална работа, 1(1), 73 – 93. CEEOL.
10. Тончева-Златкова, В. (2021). Младежкото доброволчество като конкурентен фактор за висшите училища. В: Членството на България в Европейския съюз: Тринадесет години по-късно. Том I. Доклади на български език. Деветнадесета международна научна конференция, 16 октомври 2020 г. (стр. 99 – 111). Издателски комплекс – УНСС.
11. Тончева-Златкова, В. (2023). Модели на социална и солидарна икономика. В. Е. Пенкова, Р. Велева, И. Илиев, В. Тончева-Златкова, К. Боянов, Д. Кръстева, З. Шотарова, Д. Горчилова, Е. Делчева & К. Вълчева (ред.). Траектории на социалното развитие: колективна монография (с. 53 – 70). София: Издателски комплекс – УНСС.
12. Цаковска, М. (2024) Възможности за корпоративна институционализация на доброволчеството. Докторантски четения 10: Публична администрация в развитие: презареждане (pp. 78 – 92). Университет за национално и световно стопанство.
13. Brown, E. (1999). The scope of volunteer activity and public service. Law and Contemp. Probs., 62, 17.

14. Abd Rahman, N. & Rahman, A. N. A. (2021). Extrinsic motivation and perceived benefits of environmental volunteering: perspectives from students. Creative Education, 12(12), 2792 – 2805.
15. Abdelkader, O. A. (2017). Significant concerns influence online pro bono volunteering of faculty members. Computers in Human Behavior, 73, 547 – 553.
16. Aboramadan, M. (2019). Factors that drive volunteerism in nonprofit organizations: A theoretical framework. In Selected Aspects of Non-Profit Organisations. IntechOpen.
17. Aboramadan, Mohammed. „Factors that drive volunteerism in nonprofit organizations: A theoretical framework.“ Selected Aspects of Non-Profit Organizations. IntechOpen, 2019.
18. Ackermann, K. (2019). Predisposed to volunteer? Personality traits and different forms of volunteering. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 48(6), 1119 – 1142.
19. Ali, A. (2013). Volunteering for development in Egypt: examining the benefits of student volunteering on skills development and employability.
20. Ali, A. (2013). Volunteering for development in Egypt: Examining the benefits of student volunteering on skills development and employability [Master's thesis, University of Limerick].
21. Alsuwaidi, L., Powell, L., Alhashmi, D., Khamis, A. H. & Zary, N. (2022). Volunteering among pre-clinical medical students: Study of its association with academic performance using institutional data. MedEdPublish, 12, 24.
22. Andronic, R. L. (2014). Volunteering: Theoretical approaches and personal characteristics. Scientific Research & Education in the Air Force-AFASES, 2, 475 – 478.
23. Astin, A. W. & Sax, L. J. (1998). How undergraduates are affected by service participation. Service Participation, 39(3), 251.
24. Balashov, E., Pasichnyk, I., Kalamazh, R., Dovhaliuk, T. & Cicognani, E. (2018). Psychological, emotional and social wellbeing and volunteering: A study on Italian and Ukrainian university students. Youth Voice Journal, 8, 1 – 22.
25. Barker, M. E., Crowfoot, G. & King, J. (2022). Empathy development and volunteering for undergraduate healthcare students: a scoping review. Nurse Education Today, 116, 105441.
26. Barton, E., Bates, E. A., & O'Donovan, R. (2019). 'That extra sparkle': Students' experiences of volunteering and the impact on satisfaction and employability in higher education. Journal of Further and Higher Education, 43(4), 453 – 466. https://doi.org/10.1080/0309877X.2017.1377160
27. Basok, T., Ilcan, S. & Malesevic, B. (2002). Volunteerism and social justice in community agencies. Toronto: Canadian Centre for Philanthropy.
28. Bathini, D. R. & Vohra, N. (2014). Volunteering: The role of individual-level psychological variables. Vikalpa, 39(2), 113 – 126.
29. Becker, P. E. & Dhingra, P. H. (2001). Religious involvement and volunteering: Implications for civil society. Sociology of religion, 62(3), 315 – 335.

30. Bekkers, R. H. F. P. (2004). Giving and volunteering in the Netherlands: Sociological and psychological perspectives.
31. Blue, A. V., Geesey, M. E., Sheridan, M. E. & Basco Jr, W. T. (2006). Performance outcomes associated with medical school community service. Academic Medicine, 81(10), S79 – S82.
32. Bocsi, V., Fényes, H. & Markos, V. (2017). Motives of volunteering and values of work among higher education students. Citizenship, Social and Economics Education, 16(2), 117 – 131.
33. Brown, D. & Korten, D. (1989). Understanding voluntary organizations. World Bank Working Papers WPS, 258.
34. Bussell, H. & Forbes, D. (2002). Understanding the volunteer market: The what, where, who and why of volunteering. International journal of nonprofit and voluntary sector marketing, 7(3), 244 – 257.
35. Cardoso Pinto, A. M., Patel, S. B., Stephens, M., Guha, P., Baptista, A. & Smith, S. (2023). Developing as health professionals through community volunteering: exploring the value of a partnership between medical students and primary schools online compared to in-person. BMC Medical education, 23(1), 56.
36. Carlo, G., Okun, M. A., Knight, G. P. & de Guzman, M. R. T. (2005). The interplay of traits and motives on volunteering: Agreeableness, extraversion and prosocial value motivation. Personality and individual differences, 38(6), 1293 – 1305.
37. Carrión, A., García-Gutiérrez, V. R., Bas, M. C. & Carot, J. M. (2012). A new methodology for measuring third mission activities of universities. – In: INTED, 2012 Proceedings (pp. 1218 – 1223). IATED.
38. Cemalcilar, Z. (2009). Understanding individual characteristics of adolescents who volunteer. Personality and Individual Differences, 46(4), 432 – 436.
39. Chawłowska, E., Staszewski, R., Lipiak, A., Giernaś, B., Karasiewicz, M., Bazan, D., ... & Wysocki, J. (2021). Student volunteering as a solution for undergraduate health professions education: lessons from the COVID-19 pandemic. Frontiers in Public Health, 8, 633888.
40. Cheung, C. K. & Liu, E. S. C. (2017). Enhancing the contribution of volunteering to career commitment with friendship among university students. Career Development International, 22(7), 754 – 771.
41. Cincalová, S. & Cerná, M. (2021). Volunteering of Czech college students – Experience and motivation. Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science, 14(2), 79 – 88.
42. Cívico-Ariza, A., Colomo-Magaña, E., González-García, E. & Sánchez-Rivas, E. (2020). Volunteering in the university context: Student perception and participation. Education Sciences, 10(12), 380. https://doi.org/10.3390/educsci10120380
43. Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J. & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. Journal of Personality and Social Psychology, 74(6), 1516 – 1530. https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516

44. Cnaan, R. A. & Amrofell, L. (1994). Mapping volunteer activity. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 23(4), 335 – 351.
45. Cnaan, R. A., Handy, F. & Wadsworth, M. (1996). Defining who is a volunteer: Conceptual and empirical considerations. Nonprofit and voluntary sector quarterly, 25(3), 364 – 383.
46. Cnaan, R. A., Smith, K. A., Holmes, K., Haski-Leventhal, D., Handy, F., & Brudney, J. L. (2010). Motivations and benefits of student volunteering: Comparing regular, occasional, and non-volunteers in five countries. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 39(3), 467 – 492.
47. Compagnucci, L. & Spigarelli, F. (2020). The third mission of the university: A systematic literature review on potentials and constraints. Technological Forecasting and Social Change, 161, 120284. https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120284
48. Dietz, N. (2024). Social Connectedness and Generosity: A Look at How Associational Life and Social Connections Influence Volunteering and Giving (and Vice Versa). Do Good Institute at University of Maryland School of Public Policy.
49. Dinca, L. G. & Diaconita, V. (2024, May). Enhancing the Involvement Level of Volunteer Students in the Academic Community: Efficient Usage of Digital Resources. In International Conference on Informatics in Economy (pp. 49 – 58). Singapore: Springer Nature Singapore.
50. Edwards, B., Mooney, L. & Heald, C. (2001). Who is being served? The impact of student volunteering on local community organizations. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 30(3), 444 – 461.
51. Einolf, C. J. (2011). Gender differences in the correlates of volunteering and charitable giving. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 40(6), 1092 – 1112.
52. Einolf, C. J., Proutea, L., Nezhina, T., Ibrayeva, A. R., Smith, D. H., Stebbins, R. & Grotz, J. (2017). Informal, unorganized volunteering. In D. H. Smith, R. Stebbins & J. Grotz (Eds.), The Palgrave handbook of volunteering, civic participation, and nonprofit associations (chapter 9). Springer.
53. Eley, D. (2003). Perceptions of and reflections on volunteering: The impact of community service on citizenship in students. Voluntary Action, 5(3), 27 – 46.
54. Fényes , H., Markos, V. & Mohácsi, M. (2021). Volunteering among higher education students as part of individual career management. Corvinus Journal of Sociology and Social Policy, 12(2), 3 – 22.
55. Fényes, H. (2015). Effect of religiosity on volunteering and on the types of volunteering among higher education students in a cross-border central and eastern European region, Acta Universitatis Sapientiae, Social Analysis, 5(2), pp. 181 – 203.
56. Fényes, H., Markos, V. & Mohácsi, M. (2021). Volunteering among higher education students as part of individual career management. Corvinus Journal of Sociology and Social Policy, 12(2), 3 – 22. https://doi.org/10.14267/cjssp.2021.02.01
57. Gallarza, M. G., Arteaga, F. & Gil-Saura, I. (2013). The value of volunteering in special events: A longitudinal study. Annals of Tourism Research, 40, 105 – 131.

58. Gallarza, M. G., Arteaga, F. & Gil-Saura, I. (2013). The value of volunteering in special events: A longitudinal study. Annals of Tourism Research, 40, 105 – 131. Rochester, C. (2021). Trends in volunteering. In The Routledge handbook of volunteering in events, sport and tourism (pp. 460 – 472).
59. Garver, M. S., Divine, R. L. & Spralls, S. A. (2009). Segmentation analysis of the volunteering preferences of university students. Journal of Nonprofit & Public Sector Marketing, 21(1), 1 – 23.
60. Gorchilova, D. (Ed.). (2021). Pro bono at European universities (guidebook). Sofia: Publishing Complex – UNWE. https://beeseprobono.eu/wp-content/uploads/2022/07/BEESE-guidebook-EN.pdf
61. Gorchilova, D. & Toncheva-Zlatkova, V. (2020). Better Job Opportunities Through Social Engagement. KNOWLEDGE-International Journal, 42(5), 837 – 842.
62. Gray, E., Khoo, S. E. & Reimondos, A. (2012). Participation in different types of volunteering at young, middle and older adulthood. Journal of Population Research, 29, 373 – 398.
63. Harari, Y. N. (2019). 21 урока за 21. век (Хр. Дечев, Прев.). София: Изток-Запад.
64. Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F., Brudney, J. L., Holmes, K., Hustinx, L., ... & Zrinscak, S. (2008). Students' vocational choices and voluntary action: A 12-nation study. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 19, 1 – 21.
65. Haski-Leventhal, D., Paull, M., Young, S., MacCallum, J., Holmes, K., Omari, M., Scott, R. & Alony, I. (2020). The multidimensional benefits of university student volunteering: Psychological contract, expectations, and outcomes. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 49(1), 113 – 133. https://doi.org/10.1177/0899764019869828
66. Holdsworth, C. (2010). Student volunteers: A national profile. London: Volunteering England.
67. Holdsworth, C. & Quinn, J. (2010). Student volunteering in English higher education. Studies in Higher Education, 35(1), 113 – 127. – In: Five Countries.
68. Holmes, K., Smith, K. A., Lockstone-Binney, L. & Baum, T. (2010). Developing the dimensions of tourism volunteering. Leisure Sciences, 32(3), 255 – 269.
69. Hustinx, L., Cnaan, R. A. & Handy, F. (2010). Navigating theories of volunteering: A hybrid map for a complex phenomenon. Journal for the theory of social behaviour, 40(4).
70. Ihm, J. (2017). Classifying and relating different types of online and offline volunteering. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 28(1), 400 – 419.
71. Jiranek, P., Kals, E., Humm, J. S., Strubel, I. T., & Wehner, T. (2013). Volunteering as a means to an equal end? The impact of a social justice function on intention to volunteer. The Journal of social psychology, 153(5), 520 – 541.

72. Johnstone, D., Swingler, M. and Reid, K. (2017) The social experience of volunteering for young adult volunteers: an interpretative phenomenological analysis. QMiP Bulletin, 24, pp. 42 – 50.
73. Khasanzyanova, A. (2017). How volunteering helps students to develop soft skills. International Review of Education, 63, 363 – 379.
74. Koekkoek, A., Van Ham, M. & Kleinhans, R. (2021). Unraveling university – community engagement: A literature review. Journal of Higher Education Outreach and Engagement, 25(1), 3 – 24. https://openjournals.libs.uga.edu/jheoe/article/view/ 1586
75. Kumari, G. S. & Krishnan, D. (2024). Community engagement as predictor of psychological wellbeing among college students. Revista Universitară de Sociologie, 20(3).
76. Lazarova, I. (2019). Volunteering as a tool for knowledge and skills gaining for veterinary students. Bulgarian Journal of Veterinary Medicine, 22(1), 185 – 189.
77. Lv, Z., Ying, C. & Chen, J. (2024). The impact of volunteer service on moral education performance and mental health of college students. PLoS ONE, 19(4), e0294586. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0294586
78. Lynch, R. & McCurley, S. (1998). Essential volunteer management. Directory of Social Change.
79. Lyons, M., Wijkstrom, P. & Clary, G. (1998). Comparative studies of volunteering: What is being studied. Voluntary Action, 1(1), 45 – 54.
80. Mahmoudi, H. & Saberi, M. (2023). The Comparison of Offline and Online Volunteering Activities among Students with an Emphasis on Libraries. Library and Information Sciences, 25(4), 73 – 94.
81. Maškarin Ribarić, H., Radović Nimac, K. & Nađ, M. (2013, April). Volunteering and competitiveness on the labour market in times of crisis: Student's attitudes. In 2nd International Scientific Conference Tourism in South East Europe.
82. Matthews, N., Green, P., Hall, D. & Hall, I. (2009). The role of volunteering in transitions from higher education to work. In H. Hövelmann & S. Wright (Eds.), Transitions from education to work: New perspectives from Europe and beyond (pp. 150 – 166). Routledge.
83. Montagud Mayor, X. & Martin Estalayo, M. (2024). Volunteering among social work students: satisfaction, motives and benefits. When the emotional transcends the academic. Social Work Education, 1 – 15.
84. Moore, E., Warta, S. & Erichsen, K. (2014). College students' volunteering: Factors related to current volunteering, volunteer settings, and motives for volunteering. College Student Journal, 48(3), 386 – 396.
85. Musick, M. A. & Wilson, J. (2007). Volunteers: A social profile. Indiana University Press.
86. Navickas, V., Simkus, A. & Strunz, H. (2016). The impact of volunteering as a form of leisure on students' life quality. Transformations in Business & Economics, 15(3).
87. Nesbit, R. (2013). The influence of family and household members on individual volunteer choices. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 42(6), 1134 – 1154.

88. Pandurska, R. (2020). Communications in the social security administrations as part of the measures of corporate social responsibility in their activity optimization. Научни трудове на УНСС, 3, 121 – 133.
89. Papadakis, K., Griffin, T. & Frater, J. (2005). Understanding Volunteers? Motivations. – In: Bricker, Kelly, comp., ed. 2005. Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium. Gen. Tech. Rep. NE-326. Newtown Square, PA: US Department of Agriculture, Forest Service, Northeastern Research Station: 321 – 326.
90. Papadakis, K., Griffin, T. & Frater, J. (2005). Understanding Volunteers? Motivations. – In: Bricker, Kelly, comp., ed. 2005. Proceedings of the 2004 Northeastern Recreation Research Symposium. Gen. Tech. Rep. NE-326. Newtown Square, PA: US Department of Agriculture, Forest Service, Northeastern Research Station: 321 – 326.
91. Parnell, A. R. (2010). The relationship between volunteering and undergraduate academic achievement at Florida state university. The Florida State University.
92. Paužuolienė, J., Pikturnaitė, I. & Rafijevas, S. (2024). The essence, benefits, and motives of volunteering: A theoretical review. STUDIJOS – VERSLAS – VISUOMENĖ: Dabartis ir Ateities Įžvalgos, 1(IX), 144 – 154.
93. Plagnol, A. C. & Huppert, F. A. (2010). Happy to help? Exploring the factors associated with variations in rates of volunteering across Europe. Social indicators research, 97, 157 – 176.
94. Profiroiu, A. G. & Păceşilă, M. (2017). Volunteering: a route to the students professional development. Administratie si Management Public, (29), 91 – 107.
95. Pusztai, G., Fenyes, H. & Markos, V. (2021). The effect of volunteering and voluntary group membership on student's persistence. Heliyon, 7(9), e07880.
96. Pusztai, G., Fenyes, H., & Markos, V. (2021). The effect of volunteering and voluntary group membership on student's persistence. Heliyon, 7(9).
97. Reed, N. P. & Hagen, J. (2025). Making people meet: volunteers' contributions to social connection for the well-being of self and others. International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being, 20(1), 2476215.
98. Rehberg, W. (2005). Altruistic individualists: Motivations for international volunteering among young adults in Switzerland. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 16, 109 – 122.
99. Ribaric, H. M., Dadic, L. & Nað, M. (2014). Student volunteering-gender differences. In Faculty of Tourism and Hospitality Management in Opatija. Biennial International Congress. Tourism & Hospitality Industry, p. 421.
100. Rochester, C. (2021). Trends in volunteering. In The Routledge handbook of volunteering in events, sport and tourism (pp. 460 – 472). Routledge.
101. Sax, L. J., Astin, A. W. & Avalos, J. (1999). Long-term effects of volunteerism during the undergraduate years. The review of higher education, 22(2), 187 – 202.
102. Šimić, M. L. & Perić, J. (2018). Students' volunteering in Croatia: Motivation and perceived benefits. Interciencia Journal, 43(3).

103. Smith, K., Holmes, K., Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F. & Brudney, J. L. (2010). Motivations and benefits of student volunteering: Comparing regular, occasional, and non-volunteers in five countries. Canadian journal of nonprofit and social economy research, 1(1).
104. Smith, K., Holmes, K., Haski-Leventhal, D., Cnaan, R. A., Handy, F. & Brudney, J. L. (2010). Motivations and benefits of student volunteering: Comparing regular, occasional, and non-volunteers in five countries. Canadian journal of nonprofit and social economy research, 1(1).
105. Stankiewicz, J., Seiler, B. & Bortnowska, H. (2017). Motivation of management students to engage in volunteering (in the light of research results). Management, 21(1), 179 – 190.
106. Steckley, M. & Steckley, J. (2022). E-volunteering as international experiential learning: student and community perspectives. Canadian Journal of Development Studies/Revue canadienne d'études du développement, 43(2), 237 – 258.
107. Trogdon, S. E. I. (2005). A Study of Parks and Recreation Citizen Board Members in North Carolina and Their Motivations for Participation.
108. Valor-Segura, I. & Rodríguez-Bailón, R. (2011). Motives, commitment and volunteering experience among Spanish university students. anales de psicología, 27(1), 147 – 154.
109. Van Goethem, A. A., Van Hoof, A., van Aken, M. A., de Castro, B. O. & Raaijmakers, Q. A. (2014). Socialising adolescent volunteering: How important are parents and friends? Age dependent effects of parents and friends on adolescents' volunteering behaviours. Journal of Applied Developmental Psychology, 35(2), 94 – 101.
110. Veres, J. C., Eva, N. & Cavanagh, A. (2020). „Dark“ student volunteers: Commitment, motivation, and leadership. Personnel Review, 49(5), 1176 – 1193.
111. Voicu, M. & Voicu, B. (2003). Dobrovoľníčky/ci a dobrovoľníctvo v strednej a východnej Európe. Sociológia – Slovak Sociological Review, 35(6), 539 – 563.
112. Wondimu, H. & Admas, G. (2024). The motivation and engagement of student volunteers in volunteerism at the University of Gondar. Discover Global Society, 2(1), 22.
113. Wu, P., Li, X. & Wang, X. (2015). Understanding the motivation of college students to volunteer: An integrated consumption/investment analysis. Frontiers of Economics in China, 10(4), 691. https://doi.org/10.3868/s050-005-015-0023-1
114. www.nsi.bg

Приложение 1

1. Анкетна карта за студенти

СТУДЕНТИТЕ НА УНСС И ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Уважаеми колеги,

Тази анкета е част от работата по проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/3 от 12.12.2022 г. Една от задачите, които екипът си е поставил, е да разберем какво е цялостното отношение, както и нагласите на обучаващите се в УНСС студенти към доброволчеството.

Попълването на анкетата отнема около 25 минути. Получените отговори ще бъдат обработвани при пълно запазване на анонимността и поверителността на предоставената информация.

Благодарим Ви за участието!

Блок 1. Разбиране за доброволчество

Q1. Кое от изброените според Вас е пример за доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Оказване на помощ на близък (роднина, приятел, познат) без заплащане
Б) Безвъзмездна дейност в полза на непознат, която се извършва по собствено желание
В) Безвъзмездна дейност в полза на обществото, която се извършва по собствено желание
Г) Даряване на пари за хора или кауза
Д) Даряване на вещи за хора или кауза
Е) Членуване в гражданска организация
Ж) Предоставяне на труд срещу заплащане за хора или кауза
З) Безвъзмездно участие в кампании или защита на кауза
И) Друго (моля, посочете)

.....

Q2. Кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Всеки човек в ролята си на гражданин
Б) Структури на държавното и/или общинското управление
В) Бизнес организации

Г) Обществени институции като университети, болници
Д) Граждански организации – сдружения, асоциации, клубове, фондации, партии, профсъюзи, читалища

От тук нататък за целите на нашето изследване под „доброволчество“ ще разбираме *безвъзмездно участие по собствено желание за подпомагане на хора или каузи в дейности, организирани от държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации.*

Блок 2. Предходен опит
В този раздел на анкетата ще Ви зададем няколко въпроса за Вашия опит с доброволчески дейности.

Q3. По време на **висшето си образование** взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q3a. По време на **висшето си образование** взема(х)те ли участие в някоя друга доброволческа дейност освен гореизброените?
А) Да – продължете с Q3b
Б) Не – продължете с Q4

Q3b. В каква доброволческа дейност участва(х)те?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q3c1. Колко често взема(х)те участие в посочената в Q3b 1 дейност?
Моля, изберете ***само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c2. Колко често взема(х)те участие в посочената в Q3b 2 дейност?
Моля, изберете ***само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c3. Колко често взема(х)те участие в посочената в Q3b 3 дейност?
Моля, изберете ***само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „не“, преминете на Q10

Q4. Някоя от тези инициативи беше ли проведена частично или изцяло онлайн/ виртуално?
Моля, посочете ***само един отговор***

А) Да – продължете с Q5
Б) Не – продължете с Q6

Q5. Ако да, коя?

.....

Q6. С какъв тип организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л

А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации

Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или общинското управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)
.....

Q7. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж
А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели/съученици
Г) Състуденти
Д) Преподаватели
Е) Роднини/семейство
Ж) Радио/телевизия
З) Друго (моля, посочете)
.....

Q8. Насърчи ли Ви някой да участвате?
*Моля, посочете **само един отговор***
А) Да – преминете на Q8A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q9

Q8A. Кой Ви насърчи да участвате?
.....

Q9. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор
А) Сам
Б) С приятели
В) Със състуденти
Г) С непознати връстници
Д) С членове на семейство/роднини
Е) С преподавател(и)
Ж) С непознати възрастни
З) Друго (моля, посочете)
.....

Q10. По време на **средното си образование** вземахте ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q10a. По време на **средното си образование** вземахте ли участие в някоя друга доброволческа дейност, освен гореизброените?

А) Да – продължете с Q10b
Б) Не – продължете с Q11

Q10b. В каква доброволческа дейност участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор)

1. .....
2. .....
3. .....

Q10c1. Колко често вземахте участие в посочената в Q10b 1 дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c2. Колко често вземахте участие в посочената в Q10b 2 дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c3. Колко често вземахте участие в посочената в Q10b 3 дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „не“, преминете на блок 3

Q11. С какъв тип гражданска организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л

А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации
Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или общинското управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)
.....

Q12. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж

А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели
Г) Съученици
Д) Учители
Е) Роднини/семейство
Ж) Радио/телевизия
З) Друго (моля, посочете)
.....

Q13. Насърчи ли ви някой да участвате?
*Моля, отбележете **само един отговор***

А) Да – преминете на Q13A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q14

Q13A. Кой Ви насърчи да участвате?

.....

Q14. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Сам
Б) С приятели
В) Със съученици
Г) С непознати връстници
Д) С членове на семейство/роднини/познати възрастни
Е) С учител(и)
Ж) С непознати възрастни
З) Друго (моля, посочете)

.....

Блок 3. Вие и Вашата семейна среда

Q15. Как бихте определили **доходите** на семейството, в което сте израснали?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Много под средните
Б) Под средните
В) Около средните
Г) Над средните
Д) Много над средните

Q16. Работихте ли по време на средното си образование, вкл. и временно (през ваканции/в свободното си от учене време)?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Не
Б) Да – поради парични затруднения на семейството
В) Да – защото исках да имам собствени средства
Г) Да – защото исках да натрупам опит
Д) Друго (моля, посочете)

.....

Q17. По време на средното си образование в какъв **тип населено място** живеехте?
*Моля, посочете **само един отговор**. Ако сте сменяли местожителството си, запишете мястото, на което сте живели най-дълго*

А) Село
Б) Малък град (до 20 хил. жители)
В) Голям град
Г) Столица
Д) Извън страната

Q18. Имате ли **роднини или приятели**, които участват в доброволчески дейности?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Да – членове на семейството
Б) Да – други роднини
В) Да – приятели
Г) Да – съученици/състуденти
Д) Да – колеги от работата
Е) Не

Q19. Каква е последната **придобита образователна степен** на майка Ви?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Начално образование
Б) Основно образование
В) Средно образование
Г) Висше образование
Д) Докторска степен
Е) Не знам

Q20. Каква е последната **придобита образователна степен** на баща Ви?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Начално образование
Б) Основно образование
В) Средно образование
Г) Висше образование
Д) Докторска степен
Е) Не знам

Q21. Бихте ли определили семейството си като религиозно?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, много религиозно – спазват се всички предписания, практики и ритуали
Б) Да, религиозно, но не се придържа стриктно към всички предписания
В) Не е религиозно, но изпълнява традициите при големи празници
В) Не

Q22. А Вие самият религиозен ли сте?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, много религиозен – спазвам всички предписания, практики и ритуали
Б) Да, религиозен съм, но не се придържам стриктно към всички предписания
В) Не съм религиозен, но изпълнявам традициите при големи празници
В) Не – преминете на Q24

Q23. А как бихте се самоопределили?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Православен християнин
Б) Католик
В) Протестант
Г) Мюсюлманин
Д) Друго

Q24. Доколко точно Ви описва всяко от следващите твърдения?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Ротация на всички отговори*

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен
Общителен човек съм					
Имам много приятели					
Чувствам се комфортно сред непознати					
Обичам да създавам нови приятелства					
Бих искал да разширя приятелския си кръг					
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт					
Имам свободно време					
Стремя се да изграждам бъдещи професионални контакти					
Подкрепям активно политическа партия					
Подписвам граждански петиции					
Участвам в протести					
Гласувам на всички избори					
Не обичам промените					
Обичам да съм полезен на другите					
Не обичам да си губя времето с неща извън работа и учене					
Чувствам се по-добре, когато съм сам					
Изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото					
Социалната справедливост е важна за мен					

Блок 4. Каузи и граждански организации
Какви са Вашите нагласи към доброволния труд?

Q25. Какъв тип каузи бихте подкрепили чрез доброволен труд?
Можете да посочите повече от един отговор // Да се ротират отговори А – И

А) Грижа за животни
Б) Грижа за околната среда
В) Подпомагане на провеждането на спортни събития
Г) Подпомагане на провеждането на културни събития
Д) Организиране на благотворителни каузи и събития
Е) Помощ и подкрепа на деца
Ж) Помощ и подкрепа на възрастни хора
З) Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци
И) Реакция при бедствия и аварии
К) Друго (моля, посочете)
.....
Л) Не съм склонен да подкрепям каузи чрез доброволен труд – преминете на блок 5

Q26. Кой е най-предпочитаният от Вас вариант за участие с доброволчески труд?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) За отделни събития, организирани по конкретен повод
Б) При големи бедствия, аварии или извънредни ситуации
В) Няколко пъти годишно за кауза, която подкрепям
Г) Ежемесечно за кауза, която подкрепям
Д) Не съм склонен да подкрепям каузи чрез доброволен труд – преминете на блок 5

Q27. Как бихте предпочели да работите доброволно?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) На терен
Б) Виртуално
В) И двата варианта
Г) Не съм склонен да подкрепям каузи чрез доброволен труд

Блок 5. Мотиви да участвам или да не участвам в доброволчество

Q28. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **лично до Вас**?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще имам възможност да науча много нови неща					
Ще имам възможност да приложа на практика свои знания и умения (в безопасна среда)					
Ще повиша самочувствието си					
Ще се почувствам по-значим					
Ще отнеме от времето ми					
Ще бъда добър пример					
Ще подобря уменията си да организирам времето си					
Ще подобря лидерските си умения					
Ще подобря комуникационните си умения					
Няма да се справя добре с поставените ми задачи					
Ще бъда като някого, когото харесвам/уважавам					
Ще придобия повече увереност					
Ще се справям по-добре със стрес и при кризисни ситуации					
Ще бъда подложен на допълнителен стрес					
Ще се почувствам по-свързан със света					
Ще придобия умения за реакция при конфликти					
Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки					

Q29. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето отношение към другите**?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще накарам някой друг да се чувства по-добре					
Възможно е да се разочаровам от гражданската организация					
Ще бъда полезен за някого					
Ще имам възможност да съпреживея, да вляза в положението на някого					
Ще стана по-състрадателен					
Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават					
Възможно е да се разочаровам от каузата					
Може да злоупотребят с доверието и добрината ми					
Ще мога да споделя своите ресурси					

Q30. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето кариерно развитие?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще спомогне да си намеря работа					
Ще бъде високо оценено от потенциален работодател					
Ще ми помогне да се свържа със социално отговорни организации					
Ще ми помогне да кандидатствам в обучителна програма (магистър, доктор)					
Доброволчеството ми няма да бъде оценено от потенциални работодатели					
Ще стана по-добър в професията си					
Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации					
Ще се запозная с хора с различни професии					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се запозная с хора на лидерски позиции					
Ще ми пречи на другите ангажименти					
Няма да ми остане време за учене					
Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми					

Q31. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашия социален живот?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се науча да общувам с различни хора					
Ще намеря нови приятели					
Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици					
Ще имам интересни истории за споделяне					
Няма да имам време за приятелите си					
Ще бъде интересно и различно преживяване					
Ще се почувствам част от общност					
Няма да имам време за почивка					
Ще бъда в среда на неподходящи хора					
Ще бъде приятно преживяване					
Ще прекарам по-пълноценно свободното си време					

Q32. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашият живот в общността?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще допринеса за решаване на конкретен проблем					
Ще видя непосредствени резултати от моята работа					
Ще допринеса за сплотяване на общността					
Светът ще стане по-добро място					
Ще се подобри нивото на социална справедливост					
Ще се тушират някои социални неравенства					
Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка					

Блок 6. УНСС и доброволчеството

Q33. Знаете ли, че водещите университети в света и Европа предлагат на студентите си множество възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, имам приятели и познати, които имат такъв опит
Б) Да, чувал съм
В) Не, нямам представа

Q34. Знаете ли, че водещите университети в света и Европа при кандидатстване оценяват високо кандидати с доброволчески опит?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, имам приятели и познати, които имат такъв опит
Б) Да, чувал съм
В) Не, нямам представа

Q35. Знаете ли дали УНСС предлага на студентите си възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, участвам в такава инициатива – преминете към Q37

Б) Да, но не съм се включвал – преминете към Q36
В) Не, не съм чувал – преминете към Q38

Q36. За какви студентски доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС сте чували?

.....
.....
.....

Q37. В какви студентски доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС участвате?

.....
.....
.....

Q38. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за подобряване на средата в Университета, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротиране на отговори А – Л

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Помощ на чуждестранни студенти					
Дни на кариерата					
Помощ в библиотеката					
Менторство на отделни студенти					
Поддържане и обновяване на средата					
Информационни кампании на УНСС					
Културни събития в УНСС					
Спортни събития в УНСС					
Кампании за набиране на средства					
Кампании за набиране на кандидат-студенти					
Организиране на специални събития и забавления					

Q38a. Бихте ли се включили в някоя друга организирана от УНСС доброволческа инициатива (освен гореизброените) за подобряване на средата в Университета?
А) Да – продължете с Q38b
Б) Не – продължете с Q39

Q38b. В каква друга организирана от УНСС доброволческа инициатива за подобряване на средата в Университета бихте се включили?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q38c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q38c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q38c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за студентската общност, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата					
Културни събития за студенти					
Спортни събития за студенти					
Организиране на специални събития и забавления					
Организиране на обществени обсъждания по проблеми на студентите					

Q39a. Бихте ли се включили в някоя друга организирана от УНСС доброволческа инициатива (освен гореизброените) за студентската общност?

А) Да – продължете с Q39b

Б) Не – продължете с Q40

Q39b. В каква друга организирана от УНСС доброволческа инициатива за студентската общност бихте се включили?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q39c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q39c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q39c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q40. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за цялото общество, до каква степен сте склонни да се включите в тях?

*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата					
Културни събития					
Спортни събития					
Кампании за набиране на средства					

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Защита на правата на животните					
Защита на правата на уязвими групи					
Участие със знания и умения от университета за решаване на бизнес-казуси					
Участие със знания и умения от университета за решаване на казуси на граждански организации					
Участие със знания и умения от университета за решаване на казуси на общини, държавни агенции и институции					
Друго, моля посочете					

Q40a. А бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за цялото общество?

А) Да – продължете с Q40b

Б) Не – продължете с Q41

Q40b. В каква друга организирана от УНСС доброволческа инициатива за цялото общество бихте се включили?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q40c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q40c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q40c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q41. От кого бихте искали да бъдат организирани доброволческите инициативи в УНСС?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – И

А) От отделни студенти
Б) От групи студенти
В) От алумни клубове
Г) От преподаватели
Д) От служители
Е) От доброволчески клубове на студенти, вкл. от други университети
Ж) От доброволчески клуб към УНСС
З) От други структури на Университета (като Кариерния център)
И) От студентски организации (напр. Студентския съвет)
К) Друго (моля, посочете)

.....

Q42. Смятате ли, че е необходим доброволчески център, който да координира доброволческата дейност в УНСС?
*Моля, посочете **само един верен** отговор*

А) Да, това е много важно за подкрепа на доброволчеството в УНСС
Б) Да, би било добре
В) Не, не трябва
Г) Не мога да преценя

Q43. Доколко сте склонни да извършите нещо от долуизброените?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират отговорите*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
Да организирам сам инициатива за УНСС					
Да членувам в доброволчески клуб в УНСС					
Да създам доброволчески клуб в УНСС					

Q44. Бихте ли участвали в доброволчески дейности в УНСС, ако:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
Те се признават за преддипломен стаж					
Те се признават за елемент от оценка по учебна дисциплина					

Q45. Ще бъдете ли мотивиран/а да участвате в доброволчески дейности в УНСС, ако:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
За тях се получава сертификат за участието					
Те се отразяват в Европейското приложение за дипломите					
За участието ще получите публично признание					

Q46. Ако УНСС има добре развита практика по насърчаване на доброволчеството, смятате ли че това ще допринесе за:
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – Л

А) Привличане на повече кандидат-студенти
Б) Привличане на по-мотивирани кандидат-студенти
В) Поддържане на мотивацията на студентите за учене
Г) Подобряване на контактите между студентите
Д) Подобряване на контактите между студенти и преподаватели
Е) Усещане за принадлежност към общност
Ж) Повишено чувство за гордост от постиженията на УНСС
З) Подобрена обществена репутация на УНСС
И) Подобрени контакти между УНСС и бизнеса
К) Подобрени контакти между УНСС и гражданските организации
Л) Подобрени контакти между УНСС и местната и централната власт
М) Друго (моля, посочете)
.....

Блок 7. Демографски профил

Q47. Възраст в навършени години .....

Q48. Пол
*Моля, посочете **само един** отговор // Този въпрос да може да се прескача*
А) жена
Б) мъж

Q49. Курс на обучение
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) първи курс
Б) втори курс
В) трети курс
Г) четвърти курс
Д) магистър

Q50. Специалност.....

Q51. Форма на обучение
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) дистанционно
Б) редовно

Q52. Работите ли в момента?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да, на пълен работен ден
Б) Да, с непълно работно време
В) Не работя

Q53. С кого живеете по време на учебната година?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Живея сам(а)
Б) Живея с партньор
В) Живея със съквартиранти
Г) Живея с родители/роднини

Q54. Живели ли сте повече от 1 година в чужбина?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да
Б) Не, не съм – преминете на Q56

Q55. Ако да, къде? .....

Q56. Получавали ли сте някога помощ/съдействие от доброволци?
*Моля, посочете **само един** отговор*

А) Да
Б) Не, не съм

Q57. Ако да, каква?

1......
2......
3......

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА ОТДЕЛЕНОТО ВРЕМЕ!

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНИЯТА СЛЕДЕТЕ НАШИЯ САЙТ uni-volunteer.com И ФЕЙСБУК СТРАНИЦАТА НА ПРОЕКТА Uni-Volunteer

2. Анкетна карта за преподаватели

ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ НА УНСС И ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Уважаеми колеги,

Тази анкета е част от работата по проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/3 от 12.12.2022 г. Една от задачите, които екипът си е поставил, е да разберем какво е цялостното отношение и какви са нагласите на преподавателите от УНСС към доброволчеството.

Попълването на анкетата отнема около 25 минути. Получените отговори ще бъдат обработвани при пълно запазване на анонимността и поверителността на предоставената информация.

Благодарим Ви за участието!

Блок 1. Разбиране за доброволчество

Q1. Кое от изброените според Вас е пример за доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Оказване на помощ на близък (роднина, приятел, познат) без заплащане
Б) Безвъзмездна дейност в полза на непознат, която се извършва по собствено желание

В) Безвъзмездна дейност в полза на обществото, която се извършва по собствено желание
Г) Даряване на пари за хора или кауза
Д) Даряване на вещи за хора или кауза
Е) Членуване в гражданска организация
Ж) Предоставяне на труд срещу заплащане за хора или кауза
З) Безвъзмездно участие в кампании или защита на кауза
И) Друго (моля, посочете)
.....

Q2. Кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Всеки човек в ролята си на гражданин
Б) Структури на държавното и/или общинско управление
В) Бизнес организации
Г) Обществени институции като университети, болници
Д) Граждански организации – сдружения, асоциации, клубове, фондации, партии, профсъюзи, читалища

От тук нататък за целите на нашето изследване под „доброволчество“ ще разбираме *безвъзмездно участие по собствено желание за подпомагане на хора или каузи в дейности, организирани от държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации.*

Блок 2. Предходен опит

В този раздел на анкетата ще Ви зададем няколко въпроса за Вашия опит с доброволчески дейности.

Q3. През **предходните 12 месеца** взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти / бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q3a. През **предходните 12 месеца** взема(х)те ли участие в някоя друга доброволческа дейност освен гореизброените?

А) Да – продължете с Q3b

Б) Не – продължете с Q4

Q3b. В каква доброволческа дейност участва(х)те?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q3c1. Колко често взема(х)те участие в първата посочена дейност?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често

Б) 1 – 2 пъти месечно

В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c2. Колко често взема(х)те участие във втората посочена дейност?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често

Б) 1 – 2 пъти месечно

В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c3. Колко често взема(х)те участие в третата посочена дейност?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често

Б) 1 – 2 пъти месечно

В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „Не“, преминете на Q10

Q4. Някоя от тези инициативи беше ли проведена частично или изцяло онлайн/ виртуално?
*Моля, посочете **само един отговор***
А) Да – продължете с Q5
Б) Не – продължете с Q6

Q5. Коя е дейността, която е проведена частично или изцяло онлайн/виртуално?
.....

Q6. С какъв тип организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л
А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации
Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или общинско управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)
.....

Q7. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж
А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели
Г) Колеги
Д) Роднини/семейство
Е) Радио/телевизия
Ж) Друго (моля, посочете)
.....

Q8. Насърчи ли Ви някой да участвате?
*Моля, запишете **само един отговор***
А) Да – преминете на Q8A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q9

Q8A. Кой Ви насърчи да участвате?

.....

Q9. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Сам
Б) С приятели
В) С колеги
Г) С непознати
Д) С членове на семейство/роднини
Е) Друго (моля, посочете)

.....

Q10. През **последните няколко години** вземали ли сте участие в някоя от следните доброволчески дейности (извън вече посочените)?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q10a. През **последните няколко години** вземали ли сте участие в някоя друга доброволческа дейност освен гореизброените?

А) Да – продължете с Q10b
Б) Не – продължете с Q11

Q10b. В каква доброволческа дейност участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

1. .....
2. .....
3. .....

Q10c1. Колко често вземахте участие в първата посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c2. Колко често вземахте участие във втората посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c3. Колко често вземахте участие в третата посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „Не“, преминете на блок 3

Q11. С какъв тип гражданска организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л

А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации
Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или общинско управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)

.....

Q12. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж

А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели
Г) Колеги
Д) Роднини/семейство
Е) Радио/телевизия
Ж) Друго (моля, посочете)

.....

Q13. Насърчи ли ви някой да участвате?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да – преминете на Q13A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q14

Q13A. Кой Ви насърчи да участвате?

.....

Q14. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Сам
Б) С приятели
В) С колеги
Г) С непознати
Д) С членове на семейството/роднини
Е) Друго (моля, посочете)

.....

Блок 3. Вие и Вашата семейна среда

Q15. Как бихте определили **доходите** на домакинството си?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Много под средните
Б) Под средните
В) Около средните
Г) Над средните
Д) Много над средните

Q16. Как бихте оценили времето, което отделяте седмично за работните си задължения?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) До 35 часа седмично
Б) Над 35 до 40 часа седмично
В) Над 40 до 48 часа седмично
Г) Над 48 часа седмично

Q17. Имате ли **роднини или приятели**, които участват в доброволчески дейности?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Да – членове на семейството
Б) Да – други роднини
В) Да – приятели
Г) Да – колеги от работата
Д) Не

Q18. Религиозен човек ли сте?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да, много религиозен – спазвам всички предписания, практики и ритуали
Б) Да, религиозен съм, но не се придържам стриктно към всички предписания
В) Не съм религиозен, но изпълнявам традициите при големи празници
В) Не – преминете на Q20

Q19. А как бихте се самоопределили?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Православен християнин
Б) Католик
В) Протестант
Г) Мюсюлманин
Д) Друго

Q20. Доколко точно Ви описва всяко от следващите твърдения?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Ротация на всички отговори*

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен
Общителен човек съм					
Имам много приятели					
Чувствам се комфортно сред непознати					
Обичам да създавам нови приятелства					

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен
Бих искал да разширя приятелския си кръг					
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт					
Имам свободно време					
Стремя се да изграждам/да разширявам професионалните си контакти					
Подкрепям активно политическа партия					
Подписвам граждански петиции					
Участвам в протести					
Гласувам на всички избори					
Не обичам промените					
Обичам да съм полезен на другите					
Не обичам да си губя времето с неща извън работата					
Чувствам се по-добре, когато съм сам					
Изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото					
Социалната справедливост е важна за мен					

Блок 4. Каузи и граждански организации

Какви са Вашите нагласи към доброволния труд?

Q25. Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?

Да

Не

Q25а. Какъв тип каузи бихте подкрепили чрез доброволен труд?

Можете да посочите повече от един отговор // Да се ротират отговори А – И

А) Грижа за животни

Б) Грижа за околната среда

В) Подпомагане на провеждането на спортни събития

Г) Подпомагане на провеждането на културни събития

Д) Организиране на благотворителни каузи и събития

Е) Помощ и подкрепа на деца

Ж) Помощ и подкрепа на възрастни хора

З) Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци

И) Реакция при бедствия и аварии

К) Друго (моля, посочете)

.....

Q26. Кой е най-предпочитаният от Вас вариант за участие с доброволчески труд?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) За отделни събития, организирани по конкретен повод
Б) При големи бедствия, аварии или извънредни ситуации
В) Няколко пъти годишно за кауза, която подкрепям
Г) Ежемесечно за кауза, която подкрепям

Q27. Как бихте предпочели да работите доброволно?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) На терен
Б) Виртуално
В) И двата варианта

Блок 5. Мотиви да участвам или да не участвам в доброволчество

Q28. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **лично до Вас**:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще имам възможност да науча много нови неща					
Ще имам възможност да приложа на практика свои знания и умения (в безопасна среда)					
Ще повиша самочувствието си					
Ще се почувствам позначим					
Ще отнеме от времето ми					
Ще бъда добър пример					
Ще подобря уменията си да организирам времето си					
Ще подобря лидерските си умения					
Ще подобря комуникационните си умения					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Няма да се справя добре с поставените ми задачи					
Ще бъда като някого, когото харесвам/ уважавам					
Ще придобия повече увереност					
Ще се справям по-добре със стрес и при кризисни ситуации					
Ще бъда подложен на допълнителен стрес					
Ще се почувствам по-свързан със света					
Ще придобия умения за реакция при конфликти					
Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки					

Q29. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето отношение към другите**:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще накарам някой друг да се чувства по-добре					
Възможно е да се разочаровам от гражданската организация					
Ще бъда полезен за някого					
Ще имам възможност да съпреживея, да вляза в положението на някого					
Ще стана по-състрадателен					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават					
Възможно е да се разочаровам от каузата					
Може да злоупотребят с доверието и добрината ми					
Ще мога да споделя своите ресурси					

Q30. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето кариерно развитие?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще бъде високо оценено от работодателя					
Ще ми помогне да се свържа със социално отговорни организации					
Ще ми помогне да участвам в различни академични инициативи (напр. мобилности)					
Доброволчеството ми няма да бъде оценено от работодателите					
Ще стана по-добър в професията си					
Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации					
Ще се запозная с хора с различни професии					
Ще се запозная с хора на лидерски позиции					
Ще ми пречи на другите ангажименти					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Няма да ми остане време за работа					
Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми					

Q31. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашия социален живот?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се науча да общувам с различни хора					
Ще намеря нови приятели					
Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици					
Няма да имам време за приятелите си					
Ще бъде интересно и различно преживяване					
Ще се почувствам част от общност					
Няма да имам време за почивка					
Ще бъда в среда на неподходящи хора					
Ще бъде приятно преживяване					
Ще прекарам по-пълноценно свободното си време					

Q32. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашият живот в общността?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще допринеса за решаване на конкретен проблем					
Ще видя непосредствени резултати от моята работа					
Ще допринеса за сплотяване на общността					
Светът ще стане по-добро място					
Ще се подобри нивото на социалната справедливост					
Ще се тушират някои социални неравенства					
Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка					

Блок 6. УНСС и доброволчеството

Q33. Знаете ли, че водещите университети в света и Европа предлагат множество възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, имам приятели и познати, които имат такъв опит
Б) Да, чувал съм
В) Не, нямам представа

Q34. Знаете ли дали УНСС предлага възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един отговор***

А) Да, участвам в такава инициатива – преминете към Q37
Б) Да, но не съм се включвал – преминете към Q36
В) Не, не съм чувал – преминете към Q38

Q36. За какви доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС сте чували?

.....
.....
.....

Q37. В какви доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС участвате?

.....
.....
.....

Q38. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за подобряване на средата в университета, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротиране на отговори А – Л

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Помощ на чуждестранни студенти/ преподаватели					
Дни на кариерата					
Помощ в библиотеката					
Менторство на отделни студенти					
Поддържане и обновяване на средата					
Информационни кампании на УНСС					
Културни събития в УНСС					
Спортни събития в УНСС					
Кампании за набиране на средства					
Кампании за набиране на кандидат-студенти					
Организиране на специални събития и забавления					

Q38a. Бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за подобряване на средата в Университета?

А) Да – продължете с Q38b
Б) Не – продължете с Q39

Q38b. В каква друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива за подобряване на средата в Университета бихте се включили?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q38c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q38c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q38c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за цялата академична общност, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата в Студентски град					
Културни събития за преподаватели и студенти от различни ВУ					
Спортни събития за преподаватели и студенти от различни ВУ					
Организиране на специални събития и забавления					
Организиране на обществени обсъждания по проблеми на академичната общност					

Q39a. Бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за академичната общност:

А) Да – продължете с Q39b
Б) Не – продължете с Q40

Q39b. В каква друга организирана от УНСС доброволческа инициатива бихте се включили?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q39c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q40. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за цялото общество, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата					
Културни събития					
Спортни събития					
Публични дискусии и кръгли маси					
Споделяне на новости в науката чрез публични лекции					
Кампании за набиране на средства					
Защита на правата на животните					
Защита на правата на уязвими групи					

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Участие със знания и умения от Университета за решаване на бизнес казуси					
Участие със знания и умения от Университета за решаване на казуси на граждански организации					
Участие със знания и умения от Университета за решаване на казуси на общини, държавни агенции и институции					

Q40a. Бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за цялото общество?

А) Да – продължете с Q40b

Б) Не – продължете с Q41

Q40b. В каква друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива за цялото общество бихте се включили?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q40c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?

Моля, изберете ***само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q40c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?

Моля, изберете ***само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q40c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?

Моля, изберете ***само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q41. От кого бихте искали да бъдат организирани доброволческите инициативи в УНСС?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – И

А) От отделни студенти
Б) От групи студенти
В) От алумни клубове
Г) От преподаватели
Д) От служители
Е) От доброволчески клубове на студенти, вкл. от други университети
Ж) От доброволчески клуб към УНСС
З) От други структури на Университета (като Кариерен център)
И) От студентски организации (напр. Студентски съвет)
К) Друго (моля, посочете)
.....

Q42. Смятате ли, че е необходим доброволчески център, който да координира доброволческата дейност в УНСС?
*Моля, посочете **само един верен** отговор*

А) Да, това е много важно за подкрепа на доброволчеството в УНСС
Б) Да, би било добре
В) Не, не трябва
Г) Не мога да преценя

Q43. Доколко сте склонни да извършите нещо от долуизброените?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират отговорите*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
Да организирам сам инициатива за УНСС					
Да членувам в доброволчески клуб в УНСС					
Да създам доброволчески клуб в УНСС					

Q44. В кое от следните направления виждате възможност да направите доброволчеството част от академичната си дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – Д

А) В преподаването по отделни теми
Б) Като извънаудиторни ангажименти на студентите (свързани с тематиката на курса)

В) Като елемент от формирането на оценка по конкретна дисциплина
Г) Като форма на преддипломен стаж
Д) Като начин за изграждане на общност
Е) Не смятам, че има такава възможност

Q45. Ще бъдете ли мотивиран/а да участвате в доброволчески дейности в УНСС, ако:

*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
За тях се получава сертификат за участие					
Те се отразяват в атестацията					
Те се отразяват в картите за качествени изисквания за хабилитация					
За участието ще получите публично признание					

Q46. Ако УНСС има добре развита практика по насърчаване на доброволчеството, смятате ли че това ще допринесе за:

Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – Л

А) Привличане на повече кандидат-студенти
Б) Привличане на по-мотивирани кандидат-студенти
В) Поддържане на мотивацията на студентите за учене
Г) Подобряване на мотивацията на преподавателите
Д) Подобряване на контактите между колегите в Университета
Е) Подобряване на контактите между студенти и преподаватели
Ж) Усещане за принадлежност към общност
З) Повишено чувство за гордост от постиженията на УНСС
И) Подобрена обществена репутация на УНСС
Й) Подобрени контакти между УНСС и бизнеса
К) Подобрени контакти между УНСС и гражданските организации
Л) Подобрени контакти между УНСС и местната и централната власт
М) Друго (моля, посочете)
.....

Блок 8. Демографски профил

Q47. Възраст в навършени години .....

Q48. Пол
*Моля, посочете **само един** отговор // Този въпрос да може да се прескочи*
А) жена
Б) мъж

Q49. Факултет
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Общоикономически
Б) Финансово-счетоводен
В) Управление и администрация
Г) Бизнес факултет
Д) Икономика на инфраструктурата
Е) Международна икономика и политика
Ж) Приложна информатика и статистика
З) Юридически факултет

Q50. На каква академична длъжност сте?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Асистент
Б) Главен асистент
В) Доцент
Г) Професор

Q51. Заемате ли ръководна длъжност в Университета?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да – преминете на Q52
Б) Не – преминете на Q54

Q52. Каква ръководна длъжност заемате?
.....

Q53. Колко години стаж като преподавател имате?
.....

Q54. Живели ли сте повече от 1 година в чужбина?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да
Б) Не, не съм – преминете на Q56

Q55. Ако да, къде?
.....

Q56. Получавали ли сте някога помощ/съдействие от доброволци?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да
Б) Не, не съм

Q57. Каква помощ/съдействие от доброволци сте получавали?
.....
.....
.....

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА ОТДЕЛЕНОТО ВРЕМЕ!

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНИЯТА СЛЕДЕТЕ НАШИЯ САЙТ uni-volunteer.com И ФЕЙСБУК СТРАНИЦАТА НА ПРОЕКТА Uni-Volunteer

3. Анкетна карта за служители

СЛУЖИТЕЛИТЕ НА УНСС И ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО

Уважаеми колеги,

Тази анкета е част от работата по проект „Доброволчеството като подход за изграждане на устойчиви университетски общности“, финансиран от фонд „Научни изследвания“ по договор № КП-06-Н65/3 от 12.12.2022 г. Една от задачите, които екипът си е поставил, е да разберем какво е цялостното отношение и какви са нагласите на служителите от УНСС към доброволчеството.

Попълването на анкетата отнема около 25 минути. Получените отговори ще бъдат обработвани при пълно запазване на анонимността и поверителността на предоставената информация.

Благодарим Ви за участието!

Блок 1. Разбиране за доброволчество

Q1. Кое от изброените според Вас е пример за доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Оказване на помощ на близък (роднина, приятел, познат) без заплащане
Б) Безвъзмездна дейност в полза на непознат, която се извършва по собствено желание
В) Безвъзмездна дейност в полза на обществото, която се извършва по собствено желание
Г) Даряване на пари за хора или кауза
Д) Даряване на вещи за хора или кауза
Е) Членуване в гражданска организация
Ж) Предоставяне на труд срещу заплащане за хора или кауза
З) Безвъзмездно участие в кампании или защита на кауза
И) Друго (моля, посочете)

.....

Q2. Кой може да бъде инициатор на доброволческа дейност?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Всеки човек в ролята си на гражданин
Б) Структури на държавното и/или общинското управление
В) Бизнес организации
Г) Обществени институции като университети, болници
Д) Граждански организации – сдружения, асоциации, клубове, фондации, партии, профсъюзи, читалища

От тук нататък за целите на нашето изследване под „доброволчество“ ще разбираме *безвъзмездното участие по собствено желание за подпомагане на хора или каузи в дейности, организирани от държавни/обществени институции, бизнес структури или граждански организации.*

Блок 2. Предходен опит

В този раздел на анкетата ще Ви зададем няколко въпроса за Вашия опит с доброволчески дейности.

Q3. През **предходните 12 месеца** взема(х)те ли участие в някоя от следните доброволчески дейности?

*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q3a. През **предходните 12 месеца** взема(х)те ли участие в някоя друга доброволческа дейност, освен гореизброените?

А) Да – продължете с Q3b

Б) Не – продължете с Q4

Q3b. В каква доброволческа дейност участва(х)те?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q3c1. Колко често взема(х)те участие в първата посочена дейност?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често

Б) 1 – 2 пъти месечно

В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c2. Колко често взема(х)те участие във втората посочена дейност?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често

Б) 1 – 2 пъти месечно

В) 1 – 2 пъти годишно

Q3c3. Колко често взема(х)те участие в третата посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „не“, преминете на Q10

Q4. Някоя от тези инициативи беше ли проведена частично или изцяло онлайн/ виртуално?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да – продължете с Q5
Б) Не – продължете с Q6

Q5. Коя е дейността, която е проведена частично или изцяло онлайн/виртуално?
.....

Q6. С какъв тип организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л

А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации
Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или общинско управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)
.....

Q7. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж

А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели
Г) Колеги
Д) Роднини/семейство
Е) Радио/телевизия
Ж) Друго (моля, посочете)
.....

Q8. Насърчи ли ви някой да участвате?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да – преминете на Q8A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q9

Q8A. Кой Ви насърчи да участвате?

.....

Q9. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Сам
Б) С приятели
В) С колеги
Г) С непознати
Д) С членове на семейството/роднини
Е) Друго (моля, посочете)

.....

Q10. През **последните няколко години** вземали ли сте участие в някоя от следните доброволчески дейности (извън вече посочените)?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	Не
Грижа за животни				
Грижа за околната среда				
Подпомагане на провеждането на спортни събития				
Подпомагане на провеждането на културни събития				
Организиране на благотворителни каузи и събития				
Помощ и подкрепа на деца				
Помощ и подкрепа на възрастни хора				
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци				
Реакция при бедствия и аварии				

Q10a. През **последните няколко години** вземали ли сте участие в някоя друга доброволческа дейност освен гореизброените?

А) Да – продължете с Q10b
Б) Не – продължете с Q11

Q10b. В каква доброволческа дейност участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q10c1. Колко често вземахте участие в първата посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c2. Колко често вземахте участие във втората посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Q10c3. Колко често вземахте участие в третата посочена дейност?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) 1 път седмично и по-често
Б) 1 – 2 пъти месечно
В) 1 – 2 пъти годишно

Ако на всички редове има отговор „не“, преминете на блок 3

Q11. С какъв тип гражданска организация извършвахте тази дейност?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Л

А) Църкви
Б) Политически партии
В) Читалища
Г) Сдружения/асоциации
Д) Фондации
Е) Клубове по интереси
Ж) Спортни клубове
З) Социално предприятие
И) Структури на държавното и/или на общинското управление
К) Бизнес организации
Л) Обществени институции като университети, болници
М) Друго (моля, посочете)
.....

Q12. Откъде получихте информация за доброволческата дейност, в която участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация на отговори А – Ж

А) Социални мрежи
Б) Инфлуенсъри
В) Приятели
Г) Колеги
Д) Роднини/семейство
Е) Радио/телевизия
Ж) Друго (моля, посочете)
.....

Q13. Насърчи ли ви някой да участвате?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да – преминете на Q13A
Б) Не, сам пожелах да участвам – преминете на Q14

Q13A. Кой Ви насърчи да участвате?
.....

Q14. С кого участвахте?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Сам
Б) С приятели
В) С колеги
Г) С непознати
Д) С членове на семейство/роднини
Е) Друго (моля, посочете)
.....

Блок 3. Вие и Вашата семейна среда

Q15. Как бихте определили **доходите** на домакинството си?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Много под средните
Б) Под средните
В) Около средните
Г) Над средните
Д) Много над средните

Q16. Как бихте оценили времето, което отделяте седмично на работните си задължения?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) До 35 часа седмично
Б) Над 35 до 40 часа седмично
В) Над 40 до 48 часа седмично
Г) Над 48 часа седмично

Q17. Имате ли **роднини или приятели**, които участват в доброволчески дейности?
Можете да посочите повече от един отговор

А) Да – членове на семейството
Б) Да – други роднини
В) Да – приятели
Г) Да – колеги от работата
Д) Не

Q18. Религиозен човек ли сте?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Да, много религиозен – спазвам всички предписания, практики и ритуали
Б) Да, религиозен съм, но не се придържам стриктно към всички предписания
В) Не съм религиозен, но изпълнявам традициите при големи празници
В) Не – преминете на Q20

Q19. Как бихте се самоопределили?
*Моля, запишете **само един отговор***

А) Православен християнин
Б) Католик
В) Протестант
Г) Мюсюлманин
Д) Друго

Q20. Доколко точно Ви описва всяко от следващите твърдения?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Ротация на всички отговори*

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен
Общителен човек съм					
Имам много приятели					
Чувствам се комфортно сред непознати					
Обичам да създавам нови приятелства					

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен
Бих искал да разширя приятелския си кръг					
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт					
Имам свободно време					
Стремя се да изграждам/да разширявам професионалните си контакти					
Подкрепям активно политическа партия					
Подписвам граждански петиции					
Участвам в протести					
Гласувам на всички избори					
Не обичам промените					
Обичам да съм полезен на другите					
Не обичам да си губя времето с неща извън работата					
Чувствам се по-добре, когато съм сам					
Изпитвам състрадание към уязвими членове на обществото					
Социалната справедливост е важна за мен					

Блок 4. Каузи и граждански организации

Какви са Вашите нагласи към доброволния труд?

Q25. Бихте ли подкрепили каузи с доброволен труд?

Да

Не

Q25а. Какъв тип каузи бихте подкрепили чрез доброволен труд?

Можете да посочите повече от един отговор // Да се ротират отговори А – И

А) Грижа за животни

Б) Грижа за околната среда

В) Подпомагане на провеждането на спортни събития

Г) Подпомагане на провеждането на културни събития

Д) Организиране на благотворителни каузи и събития

Е) Помощ и подкрепа на деца

Ж) Помощ и подкрепа на възрастни хора

З) Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци

И) Реакция при бедствия и аварии

К) Друго (моля, посочете)

.....

Q26. Кой е най-предпочитаният от Вас вариант за участие с доброволчески труд?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) За отделни събития, организирани по конкретен повод
Б) При големи бедствия, аварии или извънредни ситуации
В) Няколко пъти годишно за кауза, която подкрепям
Г) Ежемесечно за кауза, която подкрепям

Q27. Как бихте предпочели да работите доброволно?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) На терен
Б) Виртуално
В) И двата варианта

Блок 5. Мотиви да участвам или да не участвам в доброволчество

Q28. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **лично до Вас**:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще имам възможност да науча много нови неща					
Ще имам възможност да приложа на практика свои знания и умения (в безопасна среда)					
Ще повиша самочувствието си					
Ще се почувствам по-значим					
Ще отнеме от времето ми					
Ще бъда добър пример					
Ще подобря уменията си да организирам времето си					
Ще подобря лидерските си умения					
Ще подобря комуникационните си умения					
Няма да се справя добре с поставените ми задачи					
Ще бъда като някого, когото харесвам/уважавам					
Ще придобия повече увереност					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се справям по-добре със стрес и при кризисни ситуации					
Ще бъда подложен на допълнителен стрес					
Ще се почувствам по-свързан със света					
Ще придобия умения за реакция при конфликти					
Ще имам възможност да поправя мои недобри постъпки					

Q29. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето отношение към другите**:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще накарам някой друг да се чувства по-добре					
Възможно е да се разочаровам от гражданската организация					
Ще бъда полезен за някого					
Ще имам възможност да съпреживея, да вляза в положението на някого					
Ще стана по-състрадателен					
Нещата, за които се оказва доброволческа помощ, не си заслужават					
Възможно е да се разочаровам от каузата					
Може да злоупотребят с доверието и добрината ми					
Ще мога да споделя своите ресурси					

Q30. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашето кариерно развитие?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще бъде високо оценено от работодателя					
Ще ми помогне да се свържа със социално отговорни организации					
Ще ми помогне да участвам в различни академични инициативи (напр. мобилности)					
Доброволчеството ми няма да бъде оценено от работодателя					
Ще стана по-добър в професията си					
Няма да ми остане време за получаване на допълнителни квалификации					
Ще се запозная с хора с различни професии					
Ще се запозная с хора на лидерски позиции					
Ще ми пречи на другите ангажименти					
Няма да ми остане време за работа					
Доброволчеството е начин да избягам от собствените си проблеми					

Q31. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашия социален живот?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се науча да общувам с различни хора					
Ще намеря нови приятели					
Ще прекарам повече време с мои приятели или съмишленици					
Ще имам интересни истории за споделяне					
Няма да имам време за приятелите си					
Ще бъде интересно и различно преживяване					
Ще се почувствам част от общност					
Няма да имам време за почивка					
Ще бъда в среда на неподходящи хора					
Ще бъде приятно преживяване					
Ще прекарам по-пълноценно свободното си време					

Q32. Представете си, че участвате в доброволческа дейност. До каква степен следните твърдения биха се отнесли **до Вашия живот в общността?**
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират всички отговори*

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще допринеса за решаването на конкретен проблем					
Ще видя непосредствени резултати от моята работа					
Ще допринеса за сплотяването на общността					
Светът ще стане по-добро място					
Ще се подобри нивото на социалната справедливост					

	Със сигурност не би се отнесло за мен	По-скоро не би се отнесло за мен	Донякъде би се отнесло за мен	По-скоро би се отнесло за мен	Със сигурност би се отнесло до мен
Ще се тушират някои социални неравенства					
Ще се повиши умението за оценка на различна гледна точка					

Блок 6. УНСС и доброволчеството

Q33. Знаете ли, че водещите университети в света и Европа предлагат множество възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един** отговор*

А) Да, имам приятели и познати, които имат такъв опит
Б) Да, чувал съм
В) Не, нямам представа

Q34. Знаете ли дали УНСС предлага възможности за включване в различни доброволчески дейности?
*Моля, посочете **само един** отговор*

А) Да, участвам в такава инициатива – преминете към Q37
Б) Да, но не съм се включвал – преминете към Q36
В) Не, не съм чувал – преминете към Q38

Q36. За какви доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС сте чували?

.....
.....
.....

Q37. В какви доброволчески клубове и/или инициативи в УНСС участвате?

.....
.....
.....

Q38. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за подобряване на средата в Университета, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротиране на отговори А – Л

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Помощ на чуждестранни студенти/преподаватели/ служители					
Дни на кариерата					
Помощ в библиотеката					
Помощ на отделни студенти					
Поддържане и обновяване на средата					
Информационни кампании на УНСС					
Културни събития в УНСС					
Спортни събития в УНСС					
Кампании за набиране на средства					
Кампании за набиране на кандидат-студенти					
Организиране на специални събития и забавления					

Q38a. Бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за подобряване на средата в Университета?

А) Да – продължете с Q38b

Б) Не – продължете с Q39

Q38b. В каква друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива за подобряване на средата в Университета бихте се включили?

Можете да посочите повече от един отговор

1......

2......

3......

Q38c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?

*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа

Б) Много вероятно е да се включа

В) Ще се включа със сигурност

Q38c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q38c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за цялата академична общност, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата в Студентския град					
Културни събития за преподаватели/служители и студенти от различни ВУ					
Спортни събития за преподаватели/служители и студенти от различни ВУ					
Организиране на специални събития и забавления					
Организиране на обществени обсъждания по проблеми на академичната общност					

Q39a. А бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за академичната общност?

А) Да – продължете с Q39b
Б) Не – продължете с Q40

Q39b. В каква друга организирана от УНСС доброволческа инициатива бихте се включили?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q39c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q39c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q40. Ако УНСС организира доброволчески инициативи за цялото общество, до каква степен сте склонни да се включите в тях?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да се включа със сигурност	По-скоро няма да се включа	По-скоро ще се включа	Много вероятно е да се включа	Ще се включа със сигурност
Поддържане и обновяване на средата					
Културни събития					
Спортни събития					
Кампании за набиране на средства					
Защита на правата на животните					
Защита на правата на уязвими групи					

Q40a. Бихте ли се включили в някоя друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива (освен гореизброените) за цялото общество?

А) Да – продължете с Q40b
Б) Не – продължете с Q41

Q40b. В каква друга, организирана от УНСС, доброволческа инициатива за цялото общество бихте се включили?
Можете да посочите повече от един отговор

1......
2......
3......

Q40c1. До каква степен сте склонни да се включите в първата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q40c2. До каква степен сте склонни да се включите във втората посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q40c3. До каква степен сте склонни да се включите в третата посочена инициатива?
*Моля, изберете **само един отговор***

А) По-скоро ще се включа
Б) Много вероятно е да се включа
В) Ще се включа със сигурност

Q41. От кого бихте искали да бъдат организирани доброволческите инициативи в УНСС?
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – И

А) От отделни студенти
Б) От групи студенти
В) От алумни клубове
Г) От преподаватели
Д) От служители
Е) От доброволчески клубове на студенти, вкл. от други университети
Ж) От доброволчески клуб към УНСС
З) От други структури на Университета (като Кариерния център)
И) От студентски организации (напр. Студентския съвет)
К) Друго (моля, посочете)
.....

Q42. Смятате ли, че е необходим доброволчески център, който да координира доброволческата дейност в УНСС?
*Моля, посочете **само един верен** отговор*

А) Да, това е много важно за подкрепа на доброволчеството в УНСС
Б) Да, би било добре
В) Не, не трябва
Г) Не мога да преценя

Q43. Доколко сте склонни да извършите нещо от долуизбоените?
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред // Да се ротират отговорите*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
Да организирам сам инициатива за УНСС					
Да членувам в доброволчески клуб в УНСС					
Да създам доброволчески клуб в УНСС					

Q45. Ще бъдете ли мотивиран/а да участвате в доброволчески дейности в УНСС, ако:
*Моля, изберете **само един отговор** на всеки ред*

	Няма да го направя със сигурност	По-скоро няма да го направя	По-скоро ще го направя	Много вероятно е да го направя	Със сигурност ще го направя
За тях се получава сертификат за участие					
Те се отразяват в атестацията					
За участието ще получите публично признание					

Q46. Ако УНСС има добре развита практика по насърчаване на доброволчеството, смятате ли че това ще допринесе за:
Можете да посочите повече от един отговор // Ротация А – Л

А) Привличане на повече кандидат-студенти
Б) Привличане на по-мотивирани кандидат-студенти
В) Поддържане на мотивацията на студентите за учене
Г) Подобряване на мотивацията на служителите
Д) Подобряване на контактите между колеги в Университета
Е) Подобряване на контактите между студенти и преподаватели и служители
Ж) Усещане за принадлежност към общност
З) Повишено чувство за гордост от постиженията на УНСС
И) Подобрена обществена репутация на УНСС
Й) Подобрени контакти между УНСС и бизнеса
К) Подобрени контакти между УНСС и гражданските организации
Л) Подобрени контакти между УНСС и местната и централната власт
М) Друго (моля, посочете)
.....

Блок 8. Демографски профил

Q47. Възраст в навършени години .....

Q48. Пол
*Моля, посочете **само един** отговор // Този въпрос да може да се прескочи*
А) жена
Б) мъж

Q49. Каква е Вашата последна степен на завършено образование?
А) По-ниско от средно образование
Б) Средно образование
В) Висше образование – бакалавър
Г) Висше образование – магистър
Д) Висше образование – доктор

Q53. Колко години стаж в УНСС имате? .....

Q54. Живели ли сте повече от 1 година в чужбина?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да
Б) Не, не съм – преминете на Q56

Q55. Ако да, къде? .....

Q56. Получавали ли сте някога помощ/съдействие от доброволци?
*Моля, посочете **само един** отговор*
А) Да
Б) Не, не съм

Q57. Каква помощ/съдействие от доброволци сте получавали?
.....
.....
.....

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА ОТДЕЛЕНОТО ВРЕМЕ!

ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОУЧВАНИЯТА СЛЕДЕТЕ
НАШИЯ САЙТ uni-volunteer.com
И ФЕЙСБУК СТРАНИЦАТА НА ПРОЕКТА Uni-Volunteer

Приложение 2

Разпределение на студентите по честота на участие в различни доброволчески дейности

ВИД ДОБРОВОЛЧЕСКА ДЕЙНОСТ	Честота на участие					
	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	не	неотго-ворили	общо
Грижа за околната среда						
по време на средното образование	6.3%	13.2%	36.9%	32.6%	11.0%	100.0%
по време на висшето образование	11.0%	14.3%	29.6%	35.9%	9.3%	100.0%
Организиране на благотворителни каузи и събития						
по време на средното образование	2.4%	9.9%	28.5%	46.2%	13.0%	100.0%
по време на висшето образование	1.3%	2.8%	19.0%	64.8%	12.1%	100.0%
Подпомагане на провеждането на културни събития						
по време на средното образование	1.9%	9.5%	26.8%	46.2%	15.6%	100.0%
по време на висшето образование	1.7%	5.4%	19.4%	60.5%	13.0%	100.0%
Подпомагане на провеждането на спортни събития						
по време на средното образование	2.8%	7.1%	23.8%	52.1%	14.3%	100.0%
по време на висшето образование	2.8%	5.4%	13.8%	65.9%	12.1%	100.0%
Помощ и подкрепа на деца						
по време на средното образование	2.2%	10.6%	27.0%	47.5%	12.7%	100.0%
по време на висшето образование	1.3%	11.0%	26.1%	49.0%	12.5%	100.0%
Помощ и подкрепа на възрастни хора						
по време на средното образование	3.0%	9.1%	23.8%	51.0%	13.2%	100.0%
по време на висшето образование	1.7%	13.4%	24.4%	47.5%	13.0%	100.0%

ВИД ДОБРОВОЛЧЕСКА ДЕЙНОСТ	Честота на участие					
	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	не	неотго-ворили	общо
Грижа за животни						
по време на средното образование	5.4%	10.6%	17.5%	52.5%	14.0%	100.0%
по време на висшето образование	8.4%	11.2%	18.8%	50.1%	11.4%	100.0%
Реакция при бедствия и аварии						
по време на средното образование	0.9%	3.2%	17.3%	62.0%	16.6%	100.0%
по време на висшето образование	0.9%	2.6%	15.3%	68.0%	13.2%	100.0%
Помощ и подкрепа на мигранти/бежанци						
по време на средното образование	0.6%	0.4%	4.8%	76.5%	17.7%	100.0%
по време на висшето образование	0.4%	1.3%	4.1%	79.7%	14.5%	100.0%

Приложение 3

Разпределение на преподавателите и служителите по честота на участие в различни доброволчески дейности

ВИД ДОБРОВОЛЧЕСКА ДЕЙНОСТ	Честота на участие				
	1 път седмично и по-често	1 – 2 пъти месечно	1 – 2 пъти годишно	не	общо
Грижа за околната среда	12.2%	12.2%	44.9%	30.6%	100.0%
преподаватели	10.0%	17.8%	38.9%	33.3%	100.0%
служители	15.8%	12.3%	22.8%	49.1%	100.0%
Организиране на благотворителни кауузи и събития	2.0%	4.8%	21.1%	72.1%	100.0%
преподаватели	3.3%	2.2%	25.6%	68.9%	100.0%
служители	0.0%	8.8%	14.0%	77.2%	100.0%
Подпомагане на провеждането на културни събития	3.4%	12.2%	29.9%	54.4%	100.0%
преподаватели	3.3%	13.3%	32.2%	51.1%	100.0%
служители	3.5%	10.5%	26.3%	59.6%	100.0%
Подпомагане на провеждането на спортни събития	2.0%	3.4%	21.1%	73.5%	100.0%
преподаватели	2.2%	5.6%	20.0%	72.2%	100.0%
служители	0.7%	8.8%	29.3%	61.2%	100.0%
Помощ и подкрепа на деца	3.4%	9.5%	40.8%	46.3%	100.0%
преподаватели	2.2%	7.8%	42.2%	47.8%	100.0%
служители	5.3%	12.3%	38.6%	43.9%	100.0%
Помощ и подкрепа на възрастни хора	6.1%	10.9%	31.3%	51.7%	100.0%
преподаватели	4.4%	10.0%	28.9%	56.7%	100.0%
служители	8.8%	12.3%	35.1%	43.9%	100.0%
Грижа за животни	11.6%	8.8%	20.4%	59.2%	100.0%
преподаватели	8.9%	6.7%	18.9%	65.6%	100.0%
служители	15.8%	12.3%	22.8%	49.1%	100.0%
Реакция при бедствия и аварии	1.4%	0.7%	20.4%	77.6%	100.0%
преподаватели	2.2%	1.1%	14.4%	82.2%	100.0%
служители	0.0%	0.0%	29.8%	70.2%	100.0%
Помощ и подкрепа на мигранти/ бежанци	2.0%	3.4%	8.2%	86.4%	100.0%
преподаватели	3.3%	2.2%	10.0%	84.4%	100.0%
служители	0.0%	5.3%	5.3%	89.5%	100.0%

Приложение 4

Разпределение на студентите по основни социално-демографски характеристики и доброволчески сегменти

Характеристики	Доброволчески сегмент				
	незаинте-ресовани	потенциални доброволци	доброволци	активни доброволци	общо
Пол					
Жена	8.4%	48.1%	23.4%	20.1%	100.0%
Мъж	14.5%	46.7%	20.4%	18.4%	100.0%
Възрастова група					
до 20 години	7.1%	47.3%	19.6%	25.9%	100.0%
от 21 до 30 години	11.3%	47.1%	23.0%	18.6%	100.0%
31 и повече години	10.9%	43.6%	29.1%	16.4%	100.0%
Степен и година на обучение					
ОКС „бакалавър“ първа година	12.3%	44.4%	21.0%	22.2%	100.0%
ОКС „бакалавър“ втора година	6.3%	45.3%	26.3%	22.1%	100.0%
ОКС „бакалавър“ трета година	13.4%	50.7%	21.8%	14.1%	100.0%
ОКС „бакалавър“ четвърта година	7.6%	45.5%	24.2%	22.7%	100.0%
ОКС „магистър“	10.7%	49.3%	18.7%	21.3%	100.0%
Форма на обучение					
Редовно	10.6%	46.2%	22.3%	20.8%	100.0%
Дистанционно	9.3%	54.7%	22.7%	13.3%	100.0%
Работен статус					
Неработещи	8.4%	52.3%	21.3%	18.1%	100.0%
Работещи на непълно работно време	12.6%	46.5%	19.7%	21.3%	100.0%
Работещи на пълно работно време	10.7%	44.1%	25.4%	19.8%	100.0%
С кого живеете в момента					
Живея сам(а)	18.4%	32.7%	26.5%	22.4%	100.0%
Живея с партньор	9.8%	51.2%	26.0%	13.0%	100.0%
Живея със съквартиранти	8.6%	46.8%	24.5%	20.1%	100.0%
Живея с родители/роднини	10.2%	49.7%	16.3%	23.8%	100.0%
Живели ли сте повече от 1 година в чужбина?					
Не	10.2%	48.7%	21.3%	19.9%	100.0%
Да	13.6%	34.1%	34.1%	18.2%	100.0%

Приложение 5

Разпределение на преподавателите и служителите по основни социално-демографски характеристики и доброволчески сегменти

Характеристики	Доброволчески сегмент				
	незаинтересовани	потенциални доброволци	доброволци	активни доброволци	общо
Пол					
Жена	4.3%	57.4%	22.3%	16.0%	100.0%
Мъж	11.8%	47.1%	19.6%	21.6%	100.0%
Възрастова група					
до 35 години	16.7%	50.0%	11.1%	22.2%	100.0%
от 36 до 45 години	6.5%	45.7%	32.6%	15.2%	100.0%
от 46 до 55 години	8.3%	66.7%	12.5%	12.5%	100.0%
56 и повече години	0.0%	50.0%	19.2%	30.8%	100.0%
Живели ли сте повече от 1 година в чужбина?					
Не	8.5%	50.4%	23.9%	17.1%	100.0%
Да	0.0%	65.4%	11.5%	23.1%	100.0%

Приложение 6

Разпределение на студентите общо и по доброволчески сегменти по степен на съгласие с твърдения, описващи личностни характеристики

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Участвам в протести						
Незаинтересовани	69.6%	13.0%	10.9%	4.3%	2.2%	100.0%
Потенциални доброволци	57.7%	22.1%	11.3%	6.6%	2.3%	100.0%
Доброволци	38.0%	31.0%	21.0%	3.0%	7.0%	100.0%
Активни доброволци	43.8%	18.0%	24.7%	5.6%	7.9%	100.0%
Общо	51.8%	22.3%	16.1%	5.4%	4.5%	100.0%
Подписвам граждански петиции						
Незаинтересовани	63.0%	13.0%	15.2%	6.5%	2.2%	100.0%
Потенциални доброволци	43.7%	21.6%	20.2%	10.3%	4.2%	100.0%
Доброволци	29.3%	25.3%	24.2%	10.1%	11.1%	100.0%
Активни доброволци	22.7%	25.0%	25.0%	12.5%	14.8%	100.0%
Общо	38.3%	22.2%	21.5%	10.3%	7.6%	100.0%
Подкрепям активно политическа партия						
Незаинтересовани	62.2%	15.6%	11.1%	2.2%	8.9%	100.0%
Потенциални доброволци	59.1%	17.2%	14.0%	6.5%	3.3%	100.0%
Доброволци	47.5%	21.2%	17.2%	4.0%	10.1%	100.0%
Активни доброволци	48.9%	23.3%	14.4%	4.4%	8.9%	100.0%
Общо	54.8%	19.2%	14.5%	5.1%	6.5%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Гласувам на всички избори						
Незаинтересовани	15.6%	22.2%	26.7%	11.1%	24.4%	100.0%
Потенциални доброволци	14.0%	10.3%	14.5%	19.2%	42.1%	100.0%
Доброволци	15.2%	9.1%	15.2%	18.2%	42.4%	100.0%
Активни доброволци	10.0%	6.7%	15.6%	16.7%	51.1%	100.0%
Общо	13.6%	10.5%	16.1%	17.6%	42.2%	100.0%
Обичам да създавам нови приятелства						
Незаинтересовани	2.2%	19.6%	41.3%	8.7%	28.3%	100.0%
Потенциални доброволци	2.3%	6.9%	30.6%	30.6%	29.6%	100.0%
Доброволци	1.0%	7.0%	30.0%	23.0%	39.0%	100.0%
Активни доброволци	1.1%	5.6%	28.1%	36.0%	29.2%	100.0%
Общо	1.8%	8.0%	31.0%	27.7%	31.5%	100.0%
Бих искал да разширя приятелския си кръг						
Незаинтересовани	10.9%	17.4%	30.4%	17.4%	23.9%	100.0%
Потенциални доброволци	3.3%	14.5%	31.3%	24.8%	26.2%	100.0%
Доброволци	5.0%	16.8%	32.7%	19.8%	25.7%	100.0%
Активни доброволци	9.1%	8.0%	25.0%	31.8%	26.1%	100.0%
Общо	5.6%	14.0%	30.3%	24.3%	25.8%	100.0%
Общителен човек съм						
Незаинтересовани	4.3%	19.6%	30.4%	19.6%	26.1%	100.0%
Потенциални доброволци	2.8%	6.0%	28.4%	29.8%	33.0%	100.0%
Доброволци	2.0%	6.1%	28.6%	22.4%	40.8%	100.0%
Активни доброволци	1.1%	2.2%	24.4%	33.3%	38.9%	100.0%
Общо	2.4%	6.7%	27.8%	27.8%	35.2%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Имам много приятели						
Незаинтересовани	13.3%	28.9%	24.4%	17.8%	15.6%	100.0%
Потенциални доброволци	7.9%	23.7%	30.7%	24.2%	13.5%	100.0%
Доброволци	6.0%	27.0%	35.0%	15.0%	17.0%	100.0%
Активни доброволци	9.0%	22.5%	29.2%	27.0%	12.4%	100.0%
Общо	8.2%	24.7%	30.7%	22.0%	14.3%	100.0%
Чувствам се комфортно сред непознати						
Незаинтересовани	30.4%	28.3%	23.9%	10.9%	6.5%	100.0%
Потенциални доброволци	14.0%	25.7%	33.2%	15.0%	12.1%	100.0%
Доброволци	10.0%	25.0%	36.0%	16.0%	13.0%	100.0%
Активни доброволци	7.9%	22.5%	37.1%	15.7%	16.9%	100.0%
Общо	13.6%	25.2%	33.6%	14.9%	12.7%	100.0%
Чувствам се по-добре, когато съм сам						
Незаинтересовани	13.0%	10.9%	34.8%	10.9%	30.4%	100.0%
Потенциални доброволци	14.0%	20.9%	36.3%	20.0%	8.8%	100.0%
Доброволци	22.2%	17.2%	34.3%	17.2%	9.1%	100.0%
Активни доброволци	17.0%	13.6%	36.4%	14.8%	18.2%	100.0%
Общо	16.3%	17.6%	35.7%	17.4%	12.9%	100.0%
Не обичам промените						
Незаинтересовани	17.8%	17.8%	42.2%	11.1%	11.1%	100.0%
Потенциални доброволци	19.9%	27.3%	31.5%	16.2%	5.1%	100.0%
Доброволци	24.0%	26.0%	35.0%	12.0%	3.0%	100.0%
Активни доброволци	23.0%	23.0%	29.9%	14.9%	9.2%	100.0%
Общо	21.2%	25.2%	33.0%	14.5%	6.0%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт						
Незаинтересовани	13.3%	15.6%	33.3%	20.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	18.7%	29.0%	31.3%	12.6%	12.6%	100.0%
Доброволци	25.3%	28.3%	28.3%	13.1%	13.1%	100.0%
Активни доброволци	23.9%	26.1%	30.7%	12.5%	12.5%	100.0%
Общо	20.6%	26.9%	30.7%	13.5%	13.5%	100.0%
Социалната справедливост е важна за мен						
Незаинтересовани	2.2%	10.9%	30.4%	15.2%	41.3%	100.0%
Потенциални доброволци	2.8%	0.9%	20.7%	31.0%	44.6%	100.0%
Доброволци	1.0%	4.1%	15.3%	30.6%	49.0%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	6.7%	14.6%	28.1%	50.6%	100.0%
Общо	1.8%	3.8%	19.3%	28.7%	46.4%	100.0%
Изпитвам състрадание към уязвимите членове на обществото						
Незаинтересовани	6.7%	13.3%	33.3%	15.6%	31.1%	100.0%
Потенциални доброволци	4.2%	7.9%	20.4%	30.1%	37.5%	100.0%
Доброволци	1.0%	4.0%	20.0%	34.0%	41.0%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	4.5%	18.2%	19.3%	58.0%	100.0%
Общо	2.9%	6.9%	21.2%	27.4%	41.6%	100.0%
Обичам да съм полезен на другите						
Незаинтересовани	0.0%	4.3%	41.3%	21.7%	32.6%	100.0%
Потенциални доброволци	0.9%	1.4%	16.3%	36.3%	45.1%	100.0%
Доброволци	0.0%	5.1%	16.2%	27.3%	51.5%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	2.2%	12.2%	26.7%	58.9%	100.0%
Общо	0.4%	2.7%	18.0%	30.9%	48.0%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Стремя се да изграждам бъдещи професионални контакти						
Общо	0.0%	15.2%	41.3%	17.4%	26.1%	100.0%
Незаинтересовани	2.3%	6.0%	26.5%	29.8%	35.3%	100.0%
Потенциални доброволци	4.0%	5.1%	18.2%	29.3%	43.4%	100.0%
Доброволци	2.2%	3.3%	18.9%	33.3%	42.2%	100.0%
Активни доброволци	2.4%	6.2%	24.7%	29.1%	37.6%	100.0%
Имам свободно време						
Общо	21.7%	17.4%	37.0%	15.2%	8.7%	100.0%
Незаинтересовани	14.0%	20.9%	30.7%	21.9%	12.6%	100.0%
Потенциални доброволци	14.1%	20.2%	34.3%	20.2%	11.1%	100.0%
Доброволци	13.6%	13.6%	38.6%	14.8%	19.3%	100.0%
Активни доброволци	14.7%	19.0%	33.7%	19.4%	13.2%	100.0%
Не обичам да си губя времето с неща извън работа и учене						
Общо	27.7%	27.7%	25.5%	8.5%	10.6%	100.0%
Незаинтересовани	25.6%	30.7%	23.3%	8.8%	11.6%	100.0%
Потенциални доброволци	23.2%	32.3%	25.3%	11.1%	8.1%	100.0%
Доброволци	34.8%	24.7%	15.7%	13.5%	11.2%	100.0%
Активни доброволци	27.1%	29.6%	22.4%	10.2%	10.7%	100.0%

Приложение 7

Разпределение на преподавателите и служителите общо и по доброволчески сегменти по степен на съгласие с твърдения, описващи личностни характеристики

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Участвам в протести						
Незаинтересовани	80.0%	0.0%	10.0%	0.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	32.1%	42.3%	14.1%	9.0%	2.6%	100.0%
Доброволци	51.6%	9.7%	19.4%	12.9%	6.5%	100.0%
Активни доброволци	42.3%	26.9%	19.2%	11.5%	0.0%	100.0%
Общо	41.4%	29.7%	15.9%	9.7%	3.4%	100.0%
Подписвам граждански петиции						
Незаинтересовани	40.0%	30.0%	20.0%		10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	21.8%	24.4%	28.2%	15.4%	10.3%	100.0%
Доброволци	16.1%	29.0%	16.1%	22.6%	16.1%	100.0%
Активни доброволци	30.8%	11.5%	26.9%	23.1%	7.7%	100.0%
Общо	23.4%	23.4%	24.8%	17.2%	11.0%	100.0%
Подкрепям активно политическа партия						
Незаинтересовани	70.0%	10.0%	0.0%	20.0%	0.0%	100.0%
Потенциални доброволци	51.3%	28.2%	9.0%	9.0%	2.6%	100.0%
Доброволци	54.8%	25.8%	9.7%	3.2%	6.5%	100.0%
Активни доброволци	69.2%	11.5%	19.2%	0.0%	0.0%	100.0%
Общо	56.6%	23.4%	10.3%	6.9%	2.8%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Гласувам на всички избори						
Незаинтересовани	10.0%	30.0%	0.0%	10.0%	50.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	11.5%	12.8%	25.6%	46.2%	100.0%
Доброволци	3.2%	6.5%	9.7%	12.9%	67.7%	100.0%
Активни доброволци	3.8%	11.5%	19.2%	15.4%	50.0%	100.0%
Общо	4.1%	11.7%	12.4%	20.0%	51.7%	100.0%
Обичам да създавам нови приятелства						
Незаинтересовани	20.0%	10.0%	50.0%	10.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	9.0%	26.9%	30.8%	29.5%	100.0%
Доброволци	0.0%	12.9%	16.1%	41.9%	29.0%	100.0%
Активни доброволци	7.7%	11.5%	26.9%	23.1%	30.8%	100.0%
Общо	4.8%	10.3%	26.2%	30.3%	28.3%	100.0%
Бих искал да разширя приятелския си кръг						
Незаинтересовани	30.0%	30.0%	10.0%	10.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	6.4%	17.9%	28.2%	23.1%	24.4%	100.0%
Доброволци	6.5%	12.9%	38.7%	29.0%	12.9%	100.0%
Активни доброволци	11.5%	3.8%	38.5%	26.9%	19.2%	100.0%
Общо	9.0%	15.2%	31.0%	24.1%	20.7%	100.0%
Общителен човек съм						
Незаинтересовани	20.0%	10.0%	30.0%	30.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	6.4%	17.9%	33.3%	38.5%	100.0%
Доброволци	0.0%	3.2%	16.1%	25.8%	54.8%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	15.4%	15.4%	30.8%	38.5%	100.0%
Общо	3.4%	7.6%	17.9%	31.0%	40.0%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Имам много приятели						
Незаинтересовани	20.0%	10.0%	50.0%	20.0%	0.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	19.2%	30.8%	26.9%	19.2%	100.0%
Доброволци	0.0%	12.9%	29.0%	25.8%	32.3%	100.0%
Активни доброволци	11.5%	7.7%	26.9%	30.8%	23.1%	100.0%
Общо	5.5%	15.2%	31.0%	26.9%	21.4%	100.0%
Чувствам се комфортно сред непознати						
Незаинтересовани	20.0%	40.0%	10.0%	20.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	7.7%	17.9%	38.5%	26.9%	9.0%	100.0%
Доброволци	9.7%	16.1%	29.0%	35.5%	9.7%	100.0%
Активни доброволци	7.7%	26.9%	34.6%	23.1%	7.7%	100.0%
Общо	9.0%	20.7%	33.8%	27.6%	9.0%	100.0%
Чувствам се по-добре, когато съм сам						
Незаинтересовани	0.0%	20.0%	30.0%	30.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	14.1%	37.2%	24.4%	15.4%	9.0%	100.0%
Доброволци	12.9%	25.8%	41.9%	12.9%	6.5%	100.0%
Активни доброволци	34.6%	15.4%	30.8%	3.8%	15.4%	100.0%
Общо	16.6%	29.7%	29.7%	13.8%	10.3%	100.0%
Не обичам промените						
Незаинтересовани	10.0%	20.0%	30.0%	10.0%	30.0%	100.0%
Потенциални доброволци	6.4%	26.9%	46.2%	12.8%	7.7%	100.0%
Доброволци	3.2%	35.5%	32.3%	25.8%	3.2%	100.0%
Активни доброволци	23.1%	26.9%	15.4%	23.1%	11.5%	100.0%
Общо	9.0%	28.3%	36.6%	17.2%	9.0%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Не обичам да излизам от зоната си на комфорт						
Незаинтересовани	10.0%	10.0%	40.0%	20.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	5.1%	23.1%	44.9%	17.9%	9.0%	100.0%
Доброволци	12.9%	38.7%	29.0%	12.9%	6.5%	100.0%
Активни доброволци	19.2%	26.9%	30.8%	11.5%	11.5%	100.0%
Общо	9.7%	26.2%	38.6%	15.9%	9.7%	100.0%
Социалната справедливост е важна за мен						
Незаинтересовани	20.0%	0.0%	30.0%	30.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	0.0%	7.7%	29.5%	59.0%	100.0%
Доброволци	0.0%	3.2%	3.2%	32.3%	61.3%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	0.0%	23.1%	19.2%	57.7%	100.0%
Общо	3.4%	0.7%	11.0%	28.3%	56.6%	100.0%
Изпитвам състрадание към уязвимите членове на обществото						
Незаинтересовани	20.0%	10.0%	30.0%	40.0%	0.0%	100.0%
Потенциални доброволци	2.6%	2.6%	15.4%	39.7%	39.7%	100.0%
Доброволци	3.2%	0.0%	16.1%	45.2%	35.5%	100.0%
Активни доброволци	7.7%	0.0%	11.5%	19.2%	61.5%	100.0%
Общо	4.8%	2.1%	15.9%	37.2%	40.0%	100.0%
Обичам да съм полезен на другите						
Незаинтересовани	30.0%	0.0%	20.0%	30.0%	20.0%	100.0%
Потенциални доброволци	3.8%	0.0%	10.3%	42.3%	43.6%	100.0%
Доброволци	0.0%	3.2%	3.2%	29.0%	64.5%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	0.0%	7.7%	30.8%	61.5%	100.0%
Общо	4.1%	0.7%	9.0%	36.6%	49.7%	100.0%

	Изобщо не е вярно за мен	По-скоро не е вярно за мен	Донякъде е вярно за мен	По-скоро е вярно за мен	Напълно вярно е за мен	Общо
Стремя се да изграждам/разширявам бъдещи професионални контакти						
Незаинтересовани	30.0%	20.0%	40.0%	0.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	5.1%	7.7%	19.2%	38.5%	29.5%	100.0%
Доброволци	0.0%	9.7%	16.1%	45.2%	29.0%	100.0%
Активни доброволци	0.0%	11.5%	30.8%	26.9%	30.8%	100.0%
Общо	4.8%	9.7%	22.1%	35.2%	28.3%	100.0%
Имам свободно време						
Незаинтересовани	30.0%	30.0%	30.0%	10.0%		100.0%
Потенциални доброволци	16.7%	33.3%	28.2%	16.7%	5.1%	100.0%
Доброволци	22.6%	32.3%	22.6%	16.1%	6.5%	100.0%
Активни доброволци	26.9%	26.9%	30.8%	15.4%	0.0%	100.0%
Общо	20.7%	31.7%	27.6%	15.9%	4.1%	100.0%
Не обичам да си губя времето с неща извън работата						
Незаинтересовани	20.0%	50.0%	10.0%	10.0%	10.0%	100.0%
Потенциални доброволци	21.8%	35.9%	21.8%	14.1%	6.4%	100.0%
Доброволци	22.6%	29.0%	32.3%	16.1%	0.0%	100.0%
Активни доброволци	30.8%	42.3%	11.5%	11.5%	3.8%	100.0%
Общо	23.4%	36.6%	21.4%	13.8%	4.8%	100.0%

доц. д-р Екатерина Тошева

ДОБРОВОЛЧЕСКИ ПРОФИЛИ И МОТИВАЦИОННИ НАГЛАСИ. СТАТИСТИЧЕСКИ ПОГЛЕД ВЪРХУ ДОБРОВОЛЧЕСТВОТО В УНСС

Българска
Първо издание

Рецензенти
проф. д-р Веселка Христова Павлова
доц. д-р Симеон Атанасов Петров

Редактор
Лина Калайджиева

Дизайн на корицата
Даниела Данчева

Предпечат
Теодора Маркова

Дадена за печат на 30.09.2025 г.
Формат 16/70/100. ПК 13,75

ISBN 978-619-232-926-6

Академично издателство УНСС
Директор *Петър Петров*, тел. 02 8195 264
Гл. редактор *Валентин Митев*, тел. 02 8195 665
Университет за национално и световно стопанство
1700 София, район „Студентски“, ул. „8-ми декември“ № 19

Печатница УНСС